Bat. Gen.
XXXIV.
257.

NDLEIDING

VOOR DE BEOEFENING

DER

ATJEHSCHE TAAL.

DOOR

K. F. H. VAN LANGEN.

UITGEGEVEN DOOR HET KONINKLIJK INSTITUUT VOOR DE TAAL-, LAND- EN VOLKENKUNDE VAN NEDERLANDSCH-INDIË.

'S GRAVENHAGE,
MARTINUS NIJHOFF.
1889.

VERBETERINGEN.

Bladz. 18, onder *Hoofdstuk VII* te lezen:

De vormelementen ter samenstelling van werkwoordelijke vormen.

§ 35. I. Het voorvoegsel mĕ.

Bladz. 25, na § 46 in te voegen: II.

Bladz. 27 moet aan het begin van Hoofdstuk X het cijfer I wegvallen.

Bladz. 75, reg. 24—5: *de kat niet aan de muis*, lees: *de muis niet aan de kat.*

Bladz. 95. In het opschrift in plaats van de drie ق te lezen قْ.

I.

SPRAAKKUNST.

INLEIDING.

§ 1. De Atjehsche taal is een tak van den grooten taalstam, die de Maleisch-Polynesische wordt genoemd.

§ 2. Onder de talen, waaraan zij een gedeelte van haar woordenschat heeft ontleend, behoort ook het Sanskrit, want evenmin als Java bleef Sumatra vrij van Hindoe-kolonisatie en Hindoe-heerschappij.

§ 3. Hoogstwaarschijnlijk is de Hindoe-immigratie op Sumatra uitgegaan van de Noord-Oostkust van Atjeh en heeft zij van daar uit haren weg naar het binnenland genomen.

§ 4. Hindoe-inscriptie's en Hindoe-graven, die men te Kota-Batée op 5 à 6 uren afstands van het strand te Blangmé in het Paseische, te Sĕmatang Dora bij Koewala Batée Kĕrĕnda in het Pedirsche, te Tanah-Abée en Rĕng-Rĕng in de bovenstreken der XXII Moekims aantreft, benevens de plaatsnamen Indrapoeri in de XXII Moekims, Indra Poerwa aan de monding van de Koewala Nĕdjid of Pantjoer en Indra Patra ter hoogte van Lamnga bij Koewala Gighen zijn daarvan thans nog de levende bewijzen.

§ 5. Met de overheersching van den Islam ging tevens het Sanskrit als bron van taalverrijking voor de Atjehsche taal verloren en het moest zijn invloed als zoodanig voor het Arabisch ruimen.

§ 6. Het behoeft wel geen betoog, dat de verschillende volkstammen, waaruit het Atjehsche volk zich allengs heeft gevormd, het ook verschillend uitspraken. Bovendien bleven in sommige streken woorden behouden, die in andere verloren gegaan of door nieuwe vervangen waren.

§ 7. Van daar de verschillende dialecten van het Atjehsch,

onderscheiden in: 1°. het dialect der XXV en XXVI Moekims, dat met uitzondering van geringe nuances als één kan worden beschouwd; 2°. het dialect der XXII Moekims en Daja; 3°. het dialect van Pĕdir; 4°. het dialect van Pasei.

Het eerste dialect wordt door de Atjehers als de beschaafde uitspraak van het Atjehsch aangemerkt. Nabij den kraton gelegen, werden de genoemde moekims als het brandpunt beschouwd van de beschaving, de nijverheid, de macht, den handel en den rijkdom van het Atjehsche rijk.

Dat dialect zullen wij dan ook hier behandelen, daar wij van de overige nog geene bijzondere studie hebben kunnen maken en dientengevolge niet in staat zijn, het onderlinge verschil op te geven. Groot is dat verschil echter niet, daar men, indien men het beschaafde dialect machtig is, geene moeite heeft de overige te verstaan.

§ 8. Omtrent de geographische verbreiding der dialecten valt nog het volgende op te teekenen.

Het eerste dialect wordt nog gesproken in de zoogenaamde Zuidelijke nederzettingen der IV en VI Moekims (Lĕpong, Lĕhong en Kloewang) en in de landschappen der Oost- en Westkust, welke hun ontstaan hebben te danken aan volkplantingen uit de XXV en XXVI Moekims [1]).

Het Pedirsch dialect spreekt men ter Noordkust van Atjeh, van Koewala Lampanas tot aan den hoek van Lok Simawé; het Paseisch in de zoogenaamde Paseistreek [2]).

---

1) De namen dezer landschappen zijn aan de Westkust: Patih, Lagĕn, Lok Gloempang, Ranoeh, Rigas, Kĕroeng Sabil en Troemon; aan de Oostkust: Langsar, Mandjapait, Pĕrlak, Soengei Raja, Pĕdawa Rajĕk, Edi Rajĕk, Edi Tjoet, Djolok Rajĕk, Boeging, Bagau, Djolok Tjoet, Tandjong Sĕmantoh, Mĕrbau en Simpang Olim.

2) Onder de Paseistreek wordt de landstreek verstaan, begrepen tusschen de Djamboe Ijĕr-rivier en den hoek van Lok Simawé. Zij omvat 9 op zich zelf staande rijkjes: Kĕrtoi of Moeling, Matang Koeli, Gĕdong, Kĕroeng Petoi, Blang Mangat, Bĕloek, Sama Koeroek, Bajo en Tjoenda.

KLANKLEER.

HOOFDSTUK I.

SPELLING.

§ 9. Het Atjehsche alfabet is het Arabische met dezelfde wijzigingen, die dit voor de Maleische taal pasklaar gemaakt hebben. Dat daarmede vele klanken niet kunnen worden wedergegeven, erkennen zij zelven. Een beschaafd Atjeher gaf ons dit volgenderwijze te kennen: »bhasa Atjeh hana toek roekoen »han gĕnap haraf saoempama gĕtanjoi pĕmĕgĕd hana gĕnap »alat" d. i. de Atjehsche taal bezit geene voldoende werktuigen (middelen) noch voldoende letters (om de uitspraak weder te geven); het is er even mede alsof wij iets willen vervaardigen zonder voldoende werktuigen.

§ 10. Men verwachte hier geene uitvoerige behandeling van dat alfabet. Zij die daarmede onbekend zijn, worden naar de bekende werken van Robinson, de Hollander en Pijnappel verwezen. Slechts op de bizondere afwijkingen in spelling en uitspraak der letters in het Atjehsch, bij het Maleisch vergeleken, zal de aandacht worden gevestigd.

§ 11. De letters zijn allen medeklinkers en van de Arabische klankteekens wordt alleen gebruik gemaakt in aanhalingen uit den koran en Arabische geschriften. In het gemis der klinkers tracht men te voorzien door de letters ا, و en ي.

§ 12. Als algemeenen regel kan men aannemen, dat de ا slechts in open, terwijl de و en ي ook in gesloten lettergrepen voorkomen, b.v.

ناريت narit, *verhaal.*
جاروم djaroem, *naald.*
كهوڠ këhoeng, *droogte.*
ركوڠ rëkoeng, *strot.*
بوڠوڠ boengong, *bloem.*
چيچيم tjitjim, *vogel.*

De ا gebruikt men om in open lettergrepen den langen of gerekten a-klank uit te drukken, b.v.

اڬم agam, *man.*
انق aněk, *kind.*
اسو asée, *hond.*
مالو malée, *beschaamd.*
جالڠ djalang, *hoer.*
مالڠ malang, *ongelukkig in zijne ondernemingen zijn.*

Voorts nog om den korten ĕ-klank weder te geven in door een medeklinker gesloten aanvangslettergrepen b.v.

اڠكوة ĕngkoet, *visch.*
انچيت ĕntjit, *spoor.*
انچين ĕntjin, *ring.*

In het midden van een woord bezigt men, indien de lettergreep met een klinker begint, in de plaats van de ا de ء b.v.

سيئت siat, *een oogenblik.*
تؤة tĕoet, *knieschijf.*
فيئده païdah, *nut, voordeel.*
لؤة laoet, *zee.*
سؤة sĕoet, *antwoorden.*
سؤن sĕoen, *op het hoofd dragen.*
جؤه djĕoh, *ver.*
سؤم sĕoem, *heet.*

§ 13. De و bezigt men om in open en gesloten lettergre-

pen den klank *o* en den tweeklank *oe* uit te drukken. b.v.

رو ro, *uitgieten.*
جودو djoedoe, *koppel, paar.*
رنوب ranoeb, *sirih.*

In open eindlettergrepen wordt zij in Atjehsche en veratjehschte Maleische woorden als *ée* uitgesproken, b.v.

اولو oelée, *hoofd.*
اسو asée, *hand.*
ابو abée, *asch.*
بجو badjée, *baadje.*
بتو batée, *steen.*

Doch zij behoudt in hetzelfde geval den *oe* en *au*-klank in eenige onveranderd uit het Maleisch overgenomen woorden, b.v.

ادو adoe, *het tegen elkaâr doen vechten van dieren.*
ددو dadoe, *dobbelsteen.*
ريندو rindoe, *heimwee.*
ربو raboe, *longen.*
بيرو biroe, *paars.*

§ 14. De ي stelt in open en gesloten lettergrepen den langen of gerekten *i*-klank voor, b.v.

بينه bineh, *kant.*
بيسا bisa [1]), *slecht, goddeloos.*
بيت bit, *juist.*
تريب trib, *lang geleden.*

In open eindlettergrepen stelt zij zoowel den langen *e*- als *i*-klank en vaak ook den tweeklank *oi* voor, b.v.

رامي ramé, *levendig.*
فاني pané, *waar.*
فاكري pakri, *wat, hoe.*
جيني djinoi, *thans.*
اوري oroi, *dag.*

Wanneer de ي in dit geval als *e*, *i* of *oi* moet worden uitgesproken, daarvoor kunnen geen vaste regels worden opgegeven.

---

1) bisa wordt ook wel als bisoi geschreven en uitgesproken.

In enkele woorden wordt de ى als eindklinker soms als *e* en dan weer als *i* uitgesproken, b.v.

هاتي hati en haté, *hart.*

ماتي mati en maté, *dood.*

De practijk moet hierin de grootste leermeesteres zijn.

In sommige streken van Atjeh komt de klank *ai* voor, die dan eveneens door ي wordt uitgedrukt.

فنتي pantai, *oever.*

بالي balai, *vergaderzaal.*

§ 15. De tweeklank *oei*, in enkele streken als *oeë* uitgesproken, wordt door وي voorgesteld, b.v.

فوي poei of poeë, *wat.*

سوي soei of soeë, *rijzen van meel.*

§ 16. Enkele bizonderheden omtrent het gebruik der overige letters behooren thans nog onder de aandacht te worden gebracht en volgen hieronder.

De ب ba wordt in den regel in de plaats van de ڤ pa als sluitletter van een woord gebezigd. Verschil in uitspraak tusschen beide letters valt niet waar te nemen b.v. سادب saděb, een *grasmes* ڬوب gob, *men*, دنب di nab, *voor*, كب kab, *bijten.*

De ت ta wordt als sluitletter in Arabische woorden vaak met de د da verwisseld, b.v. pakat, dat men ڤقت en ڤقد geschreven vindt.

De ح ha wordt in het schrift vaak gebezigd in plaats van de ه ha, b.v. lĕham, *schop*, dat men لحم en لهم; lĕhad, *haak*, dat men لحد en لهد geschreven vindt.

De ق kof wordt in den regel in twee- en meer-lettergrepige woorden als sluiter gebezigd, indien de voorafgaande klinker een *i*, *o* of *oe* is, b.v. اتيق itik, *eend*, مانوق manok, *kip*; لمڤوق lĕmpoek, *zacht.*

Ook komt zij in het midden van een woord voor; in het bizonder in vreemde woorden, b.v. رقسا raksa, *kwikzilver* بجقسنا bidjaksana, *schrander.*

De ک kaf daarentegen treedt als sluiter meer in een letter-

grepige woorden op, b.v. جک djak, *gaan;* بک bak, *aan, voor,* ایک ik, *stijgen.*

De ŏ ta mĕrboet wordt in den regel als eindmedeklinker in plaats van de gewone ت ta geschreven. In Arabische woorden stelt zij den einduitgang at of ah voor.

HOOFDSTUK II.

UITSPRAAK.

§ 17. Een hoofdvereischte voor de kennis van de uitspraak bestaat in het feit, dat de Atjehers de eigenaardigheid bezitten om de woorden zoo kort mogelijk met een sterk gutturaal nasalen klank uit te stooten, en den eindklank een weinig te rekken, b.v. kĕhĕn [1]) = kĕn, *spreken;* pĕhoen-pĕhoen = poen-poen, *aanvankelijk;* pĕloeng = ploeng, *vluchten;* pĕrĕh = prĕh, *wachten;* lĕhoek = loek, *diep;* tĕhat = tat, *zeer;* pĕroenoi = proenoi, *onderwijzen;* pĕroemåh = proemåh, *vrouw.*

Een gevolg daarvan is, dat de eindklinkers lang worden gehoord en in het schrift door de betreffende verlengingsletters worden teruggegeven b.v. گتا gata, *gij;* تکا tĕka, *komen;* ڤاکري pakri, *wat, hoe;* لهو lĕhée, *drie.*

§ 18. Omtrent de uitspraak der klinkers valt het volgende op te merken.

De *a* klinkt in open lettergrepen als in *zadel*, in gesloten lettergrepen als in *bak*, b.v.

لادوم ladoem, *hoeveel.*
بک bak, *aan, voor.*
جک djak, *gaan.*

De *é*-klank van de ي als eindklinker luidt als in *leven*, b.v.

---

1) Het teeken = dient ter aanduiding der uitspraak.

ڤاني pané, *waar.*

تڠكي tangké, *steel.*

De *i*-klank in open zoowel als in gesloten lettergrepen steeds als in *bieden*, b.v.

ليموڠ limong, *vijf.*

سينن sinan, *daar.*

بيت bit, *juist.*

Uitgezonderd echter:

In de gesloten eindlettergreep van onveranderd uit het Maleisch overgenomen woorden, als de voorgaande lettergreep een korten *a*, *oe* of *i*-klank heeft, b.v.

ناميت namit, *slaaf.*

سيديك sidik, *onderzoeken.*

كوليت koelit, *huid.*

سوليت soelit, *liegen.*

De *o* klinkt in open lettergrepen als in *loten*, b.v.

ساهو saho, *kant.*

ساڤو sapo, *deel.*

In gesloten lettergrepen als in *zot*, behalve wanneer de eindmedeklinker een neusklank is, in welk geval de *o*-klank klinkt als in *bont*, b.v.

ڬادوه gadoh, *verdwijnen.*

دامو‌ه damoh, *menigte.*

ستح sětŏd, *volgen.*

تاموڠ tamong, *binnentreden.*

كهوڠ kĕhong, *krachtig.*

جاموڠ djamong, *oogenblik.*

سوم som, *verbergen.*

لوم lom, *nog.*

De *oe*-klank luidt in open of door ه of ق gesloten lettergrepen als in *doen*, b.v.

كوكوه koekoeh, *sterk.*

لهوق lĕhoek, *diep.*

In gesloten lettergrepen als in het hoogduitsch *bund*, b.v.

گوندهٔ goendah, *weifelen.*
سوم soem, *ramp.*
رهوڠ rĕhoeng, *gat.*
جوندروڠ djoendroeng, *schuin staan.*

De *au*-klank klinkt als in *nauw*, b.v.

ڤولو poelau, *eiland.*

§ 19. De uitspraak der medeklinkers, voor zooverre zij niet met de transscriptie overeenkomen, geschiedt als volgt:

De ج djim wordt als sluitletter als *d* uitgesproken, b.v. كج gĕdj = gĕd, *goed*, رج rĕdj = rĕd, *weg*, بج bĕdj = bĕd, *lezen.*

De ر ra wordt als sluitletter als een buitengewoon zacht brauwende r gehoord, b.v.

ايڔ ijĕr, *water.*
تمر tĕmar, *vervolgens.*
اتور atoer, *rangschikken.*
اولر oelĕr, *slang.*
اوكير oekir, *beitelen.*

De س sin wordt als sluitletter niet uitgesproken. b.v. برس bĕrĕs = bĕrĕ, *rijst;* تروس tĕroes = tĕroe, *tot aan;* تلس tĕlĕs = tĕlĕ, *daarna;* امفوس ĕmpoes = ĕmpoe, *tuin;* بروس bĕroes = bĕroe, *vuil;* ابس abas = aba, *omhakken;* باريس baris = bari, *streep.*

In uitspraak wordt door den Atjeher geen verschil gemaakt tusschen de ا en ع.

معين mĕin, *spelen.*
معنا mana, *beteekenis.*
معمور mamoer, *levendig.*

De غ grain wordt als sluitletter op het eind van een woord als g gehoord, b.v. بالغ balĕg, *meerderjarig, volwassen.*

De ف fa wordt als beginletter door de meesten als ڤ pa uitgesproken, b.v.

فكت pakat, *overleggen, beraadslaging.*
فيدهٔ païdah, *nut, voordeel.*
فيتنهٔ pitĕnah, *lasterlijke betichting.*

Als sluitletter, op het eind van een woord voorkomende, luidt zij in den regel als een geaspireerde h, b.v. حراف haraf = harah, *letter;* اليف alif = alih, *de bekende letter van het arabisch alphabet;* عريف arif = arih, *scherpzinnig.*

De گ ga wordt uitgesproken als in het Fransche woord *guerre.*

De ل lam, wordt als sluitletter buitengewoon zacht, bijna onhoorbaar uitgesproken, b.v. ول woil = woi, *terugkeeren;* ويل wil = oewi, *links.*

De ه ha, wordt aan het begin van een woord vaak niet uitgesproken en is dus stom, b.v. هابوک haboek = aboek, *molm;* هاڤق hapak = apak, *muf.*

In sommige woorden is zij evenwel geaspireerd, b.v.

هاروق haroek, *onstuimig van de zee.*

هاروک harok, *beminnen, verliefd zijn.*

Voorts wordt zij met eene zachte aspiratie uitgesproken in het midden en als sluiter van een woord b.v. بهر bĕhĕr, *moedig;* بهق bĕhĕk, *deel;* لهود lĕhoed, *afstroopen;* تاته tatah, *ciseleeren;* تاده tadah, *de zeilen zoodanig zetten, dat zij den wind opvangen.*

De ر, س en ل, die als sluitletters onvolkomen worden gearticuleerd, geeft men dikwijls niet in het schrift weder.

§ 20. De einduitgangen *al* en *oel* spreekt men als *ail* en *oeil* uit, b. v.

عقل akal = akail, *list.*

بوبل boebal = boebail, *dom.*

مشغول mĕsjĕgroel = mĕsjĕgroeil, *bezorgd.*

De einduitgang *ah* wordt als *âh* uitgesproken, wanneer de voorafgaande medeklinker een der nasalen غ en م is, b.v.

سيغه singah = singâh, *morgen.*

روميه roemah = roemâh, *huis.*

De einduitgang *ih* wordt als *ĕh* uitgesproken, b.v.

اچيه atjih = atjĕh.

لبيه lĕbih = lĕbĕh, *meer.*

De einduitgang *ĕs* wordt in sommige streken als *euh* uitgesproken, b.v.

اتس atĕs = ateuh, *boven*.

§ 21. De volgende, min of meer regelmatige afwijkingen der eindklanken van Atjehsche woorden van die der overigens gelijkluidende Maleische woorden, verdienen hier vermelding:

De eindklank *i* van sommige Maleische woorden is in het Atjehsch *oi*, b.v.

oedji	=	اوجوي	oedjoi.
badji	=	باجوي	badjoi.
tali	=	تالوي	taloi.
djari	=	جاروي	djaroi.
bli	=	بلوي	bloi.
roegi	=	روڬوي	roegoi.
soegi	=	سوڬوي	soegoi.
soedji	=	سوجوي	soedjoi.
sagi	=	ساڬوي	sagoi.
kemoedi	=	كمودوي	kĕmoedoi.
poeki	=	فوكوي	poekoi.
pĕti	=	فتوي	pĕtoi.
isi	=	اسوي	asoi.
toeli	=	تولوي	toeloi.
bini	=	بينوي	binoi.
boemi	=	بوموي	boemoi.
doeri	=	دورروي	doeroi.
sini	=	سينوي	sinoi.
ragi	=	راڬوي	ragoi.
soenji	=	سوڤوي	soenjoi.
kami	=	كاموي	kamoi.
bĕsi	=	بسوي	bĕsoi.
goerdi	=	ڬرودوي	goerdoi.
pari	=	فاروي	paroi.
laki	=	لاكوي	lakoi.
boedi	=	بودوي	boedoi.

De Maleische eindklank *oe* van eenige woorden is hier *ée*, b.v.

asoe	=	اسوء	asée.

boeloe	=	بولو	boelée.
badjoe	=	باجو	badjée.
doeloe	=	ديلو	dilée.
aloe	=	الو	alée.
kaloe	=	كالو	kalée.
paloe	=	فالو	palée.
koekoe	=	ڬوكو	goekée.
maloe	=	مالو	malée.
aboe	=	ابو	abée.
batoe	=	باتو	batée.
tentoe	=	تنتو	tentée.
lajoe	=	لايو	lajée.
lagoe	=	لاڬو	lagée.
koetoe	=	ڬوتو	goetée.
goeroe	=	ڬورو	goerée.
soekoe	=	سوكو	soekée.
kajoe	=	كايو	kajée.

In welke gevallen de Maleische eindklanken *i* en *oe* in het Atjehsch door *oi* en *ée* moeten worden wedergegeven, daarvoor kan geen regel worden opgegeven.

Voorts wordt de korte *a*-klank in gesloten eindlettergrepen van Maleische woorden in het Atjehsch door den korten *e*-klank vervangen, indien de sluitmedeklinker een der nasalen غ, م of ن is, b.v.

atang	=	اتڠ	atĕng, *dijkje van een rijstveld.*
pĕdang	=	فدڠ	pĕdĕng.
koerang	=	كورڠ	koerĕng.
hoedjan	=	هوجن	hoedjĕn.
oedang	=	اودڠ	oedĕng.
karam	=	كارم	karĕm.
oeram	=	اورم	oerĕm.
djarang	=	جارڠ	djarĕng.
kadjang	=	كاجڠ	kadjĕng.
karang	=	كارڠ	karĕng.

pinang = ڤينڠ piněng.
hoetan = هوتن hoetěn.
mědan = ميدن měděn.
talang = تالڠ taleng, *visch.*
soelang = سولڠ soeleng, *eten geven aan een kind.*
gělang = ڬلڠ gěleng.
toelang = تولڠ toeleng.
běnang = بڽڠ běněng.

§ 22. Eene tweede eigenaardigheid is het verwisselen der aanvangsmedeklinkers in uit het Maleisch overgenomen woorden, b.v.

رومڤك roempak van djoempah, *ontmoeten.*
ڬودا goeda » koeda, *paard.*
ڬاسيه gasĕh » kasih, *liefde.*
ڬاسين gasin » kasin, *ontmannen.*

§ 23. Eene derde eigenaardigheid is het wegvallen van medeklinkers in de *voor*laatste lettergreep van aan het Maleisch ontleende woorden, b.v.

فينه pinah van pindah, *verhuizen.*
تيمول timoel » timboel, *verrijzen.*
كموڠ kĕmong » kĕmbong, *opgezwollen.*

HOOFDSTUK III.

KLEMTOON.

§ 24. De Atjehers leggen den klemtoon op de laatste lettergreep, b.v.

اولن oeloen [1], *ik.*
ڬتا gata, *gij.*
ڬتاڤوي gĕtanjoi, *wij.*
كهن kĕhĕn, *spreken.*
سملوه sĕměloeh, *van verre zichtbaar.*
بولوڠ boeloeng, *aandeel.*

1) Op de lettergrepen, waarin de klinkers cursief staan, valt de klemtoon.

Dit is echter alleen van toepassing op Atjehsche en veratjehschte woorden, daar die van vreemden oorsprong hunnen primitieven klemtoon behouden, b.v.

سڠكاكلا sangkakala, *bazuin.*

نوكار noegara, *keteltrom.*

Voor- noch invoegsels brengen eenige verandering in den klemtoon te weeg, b.v.

فوفلوڠ poepĕloeng van pĕloeng, *vluchten.*
مجروه mĕdjĕroh » djeroh, *schoon.*
فناجوه pĕnadjoeh » padjoeh, *eten.*
چمچور tjĕmĕtjoeër » tjoeër, *stelen.*
تنورب sĕnoerap » toerap, *metselen.*
فروموه pĕroemah » roemåh, *huis.*

§ 25. De neiging der Atjehers om het hunnen spraakorganen zoo gemakkelijk mogelijk te maken is oorzaak, dat zij in een groot aantal, zoowel Atjehsche als Maleische woorden den eenlettergrepigen vorm boven den tweelettergrepigen verkiezen b.v.

دوم doem voor bandoem, *alle.*
جن djan » padjan, *wanneer.*
كري kri » pakri, *hoedanig.*
لڠ lĕng » salĕng, *tusschentijd.*
دون doen » doesoen, *dorp.*
لون loen » oeloen, *ik.*
فت pĕt » ampat, *vier.*
دوق doek » doedoek, *zitten.*
جوك djoek » oendjoek, *aanwijzen.*
لهوق lok » tĕlok, *baai.*
سوم som » semboeni, *verbergen.*
ايك ik » naïk, *stijgen.*

§ 26. De Atjehers lezen of liever zingen met een aangenomen stembuiging en nemen daardoor in hunne litterarische werken voor de euphonie vaak hunne toevlucht tot Maleische woorden, daar waar zij even goed Atjehsche zouden kunnen bezigen.

Een gevolg hunner wijze van voordracht is dan ook het

feit, dat de vorm hunner litterarische geschriften in den regel metrisch en op rijm is.

De interpunctie bestaat uit één of drie roode of zwarte punten, dan wel uit rood geschreven aanvangswoorden.

Zij wordt vrij nauwkeurig in de handschriften in acht genomen, hetgeen hunne lezing gemakkelijker maakt, dan die der Maleische handschriften.

WOORDVORMING.

HOOFDSTUK IV.

STAMWOORDEN EN AFGELEIDE WOORDEN.

§ 27. Evenals in andere talen onderscheidt men in het Atjehsch de woorden in stamwoorden en afgeleide woorden.

§ 28. Hoewel de stamwoorden in den regel tweelettergrepig zijn, is echter het aantal eenlettergrepige woorden aanzienlijker dan in vele andere Maleisch-Polynesische talen: gadoh, *verdwijnen;* padjoeh, *eten;* ĕngkoet, *visch;* idjar, *kleed;* oemong, *vak van een rijstveld;* djĕroh, *schoon;* kalon, *zien;* djak, *gaan;* tjok, *nemen;* lom, *nog;* gĕd, *goed;* dĕk, *honger;* lĕk, *tortelduif;* tjĕr, *grens,* njan, *die;* njoi, *deze;* djĕh, *gindsche.*

Ook worden, op enkele uitzonderingen na, als eenlettergrepige woorden uitgesproken de tweelettergrepige, waarvan de tweede lettergreep begint met een der smeltletters ر en ل of de keelletter ع en de voorafgaande klinker eene toonlooze ĕ is, b.v. pĕrĕh = prĕh, *wachten;* pĕloh = ploh, *losmaken;* kĕhen = ken, *zeggen;* pĕloeng = ploeng, *vluchten;* kĕhim = kim, *lachen.*

Min of meer wordt echter de keelletter ع gehoord.

Drielettergrepige woorden worden onder dezelfde omstandigheden als tweelettergrepige uitgesproken, b.v. pĕrangoi = prangoi, *gedrag;* pĕlawa = plawa, *pokken;* pĕroemâh = proemâh,

vrouw; pĕroenâh = proenâh, *leeren*; gĕloendjoeng = gloendjoeng, *oor*; bĕralé = bralé, *snuit van een olifant.*

Zooals men uit de voorafgaande voorbeelden kan ontwaren, zijn er ook drie- en meerlettergrepige woorden, die in het Atjehsch als stamwoorden kunnen beschouwd worden.

Doch meestal zijn het woorden òf aan vreemde talen ontleend, òf van minderlettergrepige stamwoorden afgeleid, b.v. anggéta, *ledemaat*; pĕrtjaja, *vertrouwen*; sjédara [1]), *broeder*; sĕntéausa [1]), *vredig, rustig*; sĕndjata, *wapen*; idjĕtihad, *bedoeling*; idjĕma, *vergadering*; tjĕmĕtjoeër van tjoeër, *stelen*; tjĕmĕtjop van tjop, *naaien*; djĕmĕdjak van djak, *gaan*; tjĕmĕtjang van tjang, *houwen.*

§ 29. De wijze, waarop van deze stamwoorden nieuwe hoofdwoorden worden gevormd, zal geen afzonderlijk punt van behandeling uitmaken, daar de woordafleiding geheel en al besloten ligt in de wijze, waarop de Atjehsche taal hare grammatische betrekkingen uitdrukt.

§ 30. Er zijn echter eene menigte afgeleide woorden, die òf onveranderd uit het Maleisch zijn overgenomen, òf waarvan het stamwoord in het Atjehsch niet meer in gebruik is, b.v. pĕntjoeri, *dief*; daratan, *land*; pĕrhiasan, *versierselen*; pĕngeroi, *schoon mannelijk uiterlijk.*

HOOFDSTUK V.

SOORTVERDEELING DER WOORDEN.

§ 31. De Atjehsche taal verkeert nog ten deele in het stadium, waarin de woorden meer voorstellingen zijn van bewegingen, werkingen en zinnelijke waarnemingen dan van bepaalde concrete voorwerpen. Eigenaardige vormen om de woorden

---

1) De ə in het midden van een woord wordt in sommige streken van Atjeh als é en in andere weêr als éau uitgesproken.

in woordsoorten te onderscheiden ontbreken door het gemis aan *flexie* d. i. *declinatie* en *conjugatie*; hoewel zij toch functiën in den zin vervullen, waardoor men ze onder eene of andere woordsoort behoort te rangschikken.

Met uitzondering van het lidwoord worden alle woordsoorten in de Atjehsche taal aangetroffen, die wij bij de verdeeling der woorden in woordsoorten bij de Europeesche talen onderscheiden.

§ 32. Een tweede gevolg van het ontbreken der flexie is, dat de Atjehsche taal hare grammatische betrekkingen niet anders vermag uit te drukken dan door:

1°. *Vormelementen* voor of in het stamwoord te voegen ter aanduiding van den toestand, de wijze van zijn dan wel der werking van het oorspronkelijk stamwoord.

2°. *Voornaamwoorden* ter kenmerking van de voorwerpen in hunnen stand en hunne plaats ten opzichte van den spreker.

3°. *Woordherhaling* bestaande in herhaling of verdubbeling van het stamwoord.

4°. *Reduplicatie*, zijnde herhaling van den eersten medeklinker.

5°. *Samenstelling.*

§ 33. Het in de beide vorige paragrafen vermelde in verband brengende, zou men tot de volgende verdeeling der woorden in woordsoorten kunnen geraken: 1°. *werkwoorden* 2°. *zelfstandige naamwoorden* 3°. *bijvoeglijke naamwoorden* 4°. *voornaamwoorden* 5°. *telwoorden* 6°. *bijwoorden* 7°. *voorzetsels* 8°. *voegwoorden* en 9°. *tusschenwerpsels.*

Alvorens de verschillende woordsoorten afzonderlijk te behandelen, zullen wij vooraf de wijze, waarop de Atjehsche taal hare grammatische betrekkingen uitdrukt, nader beschouwen.

HOOFDSTUK VI.

DE VORMELEMENTEN IN HET ALGEMEEN.

§ 34. De vormelementen bestaan uit vóór- en invoegsels.

De voorvoegsels plaatst men *vóór*, de invoegsels *tusschen* de beginletters van het stamwoord b.v. van

langoi *zwemmen*	mĕlangoi.
	pĕlangoi.
	nĕlangoi.
	gĕlangoi.
	talangoi.
van djak *gaan*	mĕdjak.
	pĕdjak.
	nĕdjak.
	gĕdjak.
	tadjak.
	djĕmĕdjak.
van padjoeh *eten*	pĕnadjoeh.
	pĕmadjoeh.

Men onderscheidt de vormelementen in die dienende ter samenstelling van:

1°. werkwoordelijke vormen. Zij zijn de voorvoegsels *mĕ*, *pĕ*, en het invoegsel *ĕm*.

In sommige gevallen veranderen *mĕ* en *pĕ* in *moe* en *poe*.

2°. passieve vormen. Zij zijn de voorvoegsels *nĕ*, *gĕ* en *ta*.

3°. het gerundief, zijnde het voorvoegsel *ta*, dat soms in *tĕ* verandert.

4°. substantieven, zijnde het invoegsel *ĕn*.

5°. hulptelwoorden, zijnde het voorvoegsel *si*, dat soms in *sa* of *sĕ* verandert.

6°. bijwoorden, zijnde de voorvoegsels *ba* en *si*. In enkele gevallen verandert *ba* in *bĕ*.

HOOFDSTUK VII.

§ 35. De vormelementen ter samenstelling van werkwoordelijke vormen.

I. Het voorvoegsel mĕ. In dit voorvoegsel ligt in het alge-

meen het begrip van een toestand en eene voortduring opgesloten [1]).

Mĕ verandert in m o e indien het stamwoord met een der lipletters:

ب, ف, ڤ, م en و aanvangt b.v. m o e b ĕ d i l *bezig zijn met schieten*, van b e d i l *schietgeweer;* m o e p r a n g *bezig zijn met oorlogen*, van p r a n g *oorlog;* m o e m a t *vasthoudende zijn*, van m a t *vasthouden*; m o e w o i l *terugkeerende zijn*, van w o i l *terugkeeren.*

§ 36. Is het stamwoord, waaraan dit voorvoegsel aangehecht wordt, een werkwoord, hetzij transitief dan wel intransitief, dan beteekent het afgeleide woord, dat het onderwerp zich bevindt in den toestand van een bezig zijn of zich bezig houden met hetgeen door het stamwoord wordt uitgedrukt [2]) b.v. m o e p o h *bezig zijn met slaan*, van p o h *slaan*; m ĕ k ĕ h ĕ n *sprekende zijn*, van k ĕ h ĕ n *spreken;* m ĕ d o n g *staande zijn* van d o n g *staan*: m o e p r ĕ h *wachtende zijn*, van p r ĕ h *wachten*; m ĕ t j o k *bezig zijn iets weg te nemen*, van t j o k *nemen;* m ĕ s a d ĕ r *leunende zijn*, van s a d ĕ r *leunen*; m o e p l o e n g *vluchtende zijn*, van p l o e n g *vluchten.*

Letterlijk zou men dezen vorm moeten vertalen door het hulpwerkwoord »zijn" en het deelwoord van den onvoltooiden tijd, doch doorgaans geschiedt dit door den onvoltooid verleden tijd; b.v. Nja Mohamad djimoepoh ngon si Gam, *Nja Mohamad was bezig met Si Gam te slaan;* joh njan siboengkoek mĕkĕhĕn, *daarna sprak* (*was sprekende*) *de Bultenaar*; djimĕdjak oe nangroi Pĕdir, *hij begaf zich* (*was gaande*) *naar het land van Pedir*; dilée joh loen boengkar ce Poelau Pinang ngon prahoe Atjeh mĕtĕmĕng prahoe karĕm orĕng mĕlangoi langoi moefakat kamoi, mĕtjok orĕng njan, *voorheen toen ik naar het eiland Pinang vertrok met eene Atjehsche prauw, ontmoetten wij eene zinkende prauw, waarvan de opvarenden zwemmende*

---

1) v. d. Wall's Vormveranderingen der Mal. taal bl. 47.
2) Idem bl. 25.

waren en besloten wij die menschen op te nemen; oeloen mĕkalon pĕt droi pĕntjoeri, *ik zag vier dieven*; ngon pĕroemăh djimĕsafra, *hij reisde* (*was reizende*) *met zijne vrouw*; ka djimoeploeng, *zij zijn reeds vluchtende*; djimĕhoi Nja' Him, *hij riep* (*was roepende*) *Nja' Him*; midjak mĕkĕmĕng mĕsjahadat tamong agama, *wij hebben ons op weg begeven om de geloofsbelijdenis aan te nemen en den godsdienst te omhelzen*; han loen mĕdamdam ngon po mĕkoeta, *ik zocht* (*was zoekende*) *niet het ongeluk van mijn vorst*; oh tĕlĕs mĕtĕmée gĕbri hormat ban jang adat, *nadat* (*hij hem*) *ontmoette, werd door hem de eerbetuiging, zooals de gewoonte was, gegeven*; gĕba poetroi Pĕhang mĕgah mĕgoentjang sigala doenja, *de vermaarde prinses Pĕhang werd door hem gebracht en de geheele aarde schudde* (*was schuddende*); tĕmar djimĕroempak dengon sigala sahàbat dji, *daarna ontmoette hij al zijne vrienden.*

§ 37. Stelt het stamwoord daarentegen een andere woordsoort voor, dan beteekent het afgeleide woord het hebben, bezitten dan wel voorzien zijn van de zaak, door het stamwoord uitgedrukt, b.v. mĕlakoi *een man hebben of gehuwd zijn*, van lakoi *man*; mĕnan *een naam hebben of heeten*, van nan *naam*; mĕtjoewatja *een glans hebben of bezitten*, van tjoewatja *glans*; mĕloengkée *hoorns hebben of bezitten*, van loengkée *hoorn*; mĕdoeroi *stekels hebben of van stekels voorzien zijn*, van doeroi, *stekel, doorn*; mĕrĕtoes, *het getal van honderd hebben, met honderden zijn*, van rĕtoes *honderd*; mĕsadjan *te zamen zijn, vergezellen van* sadjan *samen*; mĕlĕ *met velen zijn, talrijk zijn*, van lĕ *veel*; mĕdjĕroh *verzoend zijn*, van djĕroh *schoon*; moemĕnoi *aldus zijn*, van mĕnoi *aldus.*

De op deze wijze gevormde woorden kunnen op verschillende wijzen vertaald worden, al naar de beteekenis van het stamwoord, doch meestal door het hulpwerkwoord »zijn" en het deelwoord van den voltooiden tijd, b.v. Tjoet Sapiah kadjimĕlakoi, *Tjoet Sapiah is reeds gehuwd*; Radja djimĕnan Iskander Moeda, *de vorst was genaamd Iskander Moeda*; lĕhée kapal moebadjée pirak, *drie schepen hadden een zilveren huid*; tamsil bintang mĕ-

tjoewatja, *glansrijk (een glans bezitten) gelijk de sterren*; padoem sipail jang moebĕdil, *eenige sipayers waren er, die van een geweer voorzien waren*; pakat Brahman gĕkĕmeng moeprang, *de Brahmaan overlegde, willende oorlog voeren*; toedjoeh blas boelĕn mĕjoeër mĕkajée, *zeventien maanden lang werden zij gelast hout te halen*; taměchabar han taingat kĕdroi, *ge spreekt zonder aan U zelve te denken*; padoem-padoem gĕlĕng ngon soebĕng mĕribée pasĕng di pautĕ Radja, *tal van armbanden en oorringen duizenden paren waren in het bezit van den vorst en koning*; padoem mĕs mĕlaksa katoi oesjoer nangroi, *hoeveel goud was er? duizenden katies bedroeg de schatting van het land*; kĕbĕ lĕmo gĕsil moĕpĕloeh-pĕloeh, *buffels en runderen werden bij tientallen door hem geslacht*; padoem lawit jang moeměnoi tĕka tĕgahan nibak radja, *hoe lang was het aldus, toen het verbod van den vorst kwam*; ban jang kĕhĕndak doeli soelthan kamoi sikĕlian mĕsĕrtă, *hetgeen door zijne Majesteit gewild wordt, volgen wij allen*; hantom soi kĕhim mĕhana sabab mĕngon adjab dilée moela, *niemand lacht zonder reden, zonder zich vooraf te verwonderen*; moĕměnoí chabar dalam soerat, *aldus was luidende het bericht in den brief*. Op te merken valt nog, dat van het stamwoord narit, verhaal, de afgeleide vorm marit luidt b.v. tĕmar marit Radja Sioedjoed dengon mĕdĕhoet djiměchabar, *daarna sprak Radja Si Oedjoed, op ruwe wijze antwoordde hij*.

§ 38. II. Het voorvoegsel pĕ.

Dit voorvoegsel heeft in het algemeen de beteekenis, dat ten opzichte van het object geschiedt, hetgeen door het stamwoord wordt uitgedrukt. Pĕ verandert in poe wanneer het stamwoord met een lipletter aanvangt. Zie § 35.

§ 39. Meer bepaald komt de in de vorige paragraaf opgegeven beteekenis uit, indien het stamwoord een transitief werkwoord voorstelt, b.v. toewankoe djadĕh bĕrangkat poetroi pĕentat oe ming koewala, *de vorst gereed zijnde om te vertrekken, geleidde de prinses hem naar de riviermonding*; ŏh tĕlĕs bĕdawi pĕ-ik sĕmbah, *daarna maakte de vagebond zijne eerbiedsbetuiging*; orĕng binoi njoi sah djoedoe di hamba doe pĕkawin, *deze*

vrouw is inderdaad mijne echtgenoote, *haar vader huwde haar aan mij uit*; Mĕdĕhak lĕmah dalam haté bah koe pĕtjĕré orĕng njoi tiga, *Mĕdĕhak dacht bij zichzelve*, *laat ik deze drie menschen scheiden*; anĕk hamba koepĕdjoek bak toehan malikoel alam, *mijn kind stel ik in handen van den Heer den beheerscher der wereld*; djipĕ-it ranoeb saboh tjiriĕk bak djib kaoem biĕk dji joeër pĕrasa, *hij zond een bak sirih aan ieder der verwanten van zijn geslacht*, *en hij gelastte die te proeven*; boedjang poewoil rĕdjang-rĕdjang manikam, *de page bracht ten spoedigste de robijn terug.*

§ 40. Is het stamwoord een intransitief werkwoord dan beteekent het afgeleide woord het veroorzaken of te weeg brengen der werking, door het stamwoord uitgedrukt.

Gewoonlijk kan men het aldus afgeleide woord het best vertalen door bij het stamwoord de woorden d o e n of l a t e n te voegen b.v. van d j i d worden p ĕ d j i d doen worden. Toehan pĕdjid doem insan, *de Heer heeft alle menschen geschapen*; van d o n g staan p ĕ d o n g doen staan, oprichten; pĕhoen nĕpĕdong kĕdé saboh, *in den aanvang richtte hij een winkeltje op*; van d o e k zitten p ĕ d o e k doen zitten, tĕlĕs njan gĕpĕdoek poetroi atĕs kĕrosi, *daarna deed hij de prinses op een stoel zitten.*

§ 41. Is het stamwoord een substantief dan beteekent het afgeleide woord de door het stamwoord uitgedrukte handeling verrichten b.v. van t j ĕ l i t r a verhaal, p ĕ t j ĕ l i t r a verhalen, tangor poetroi Pĕhang pĕtjĕlitra, *hoor naar hetgeen de prinses Pĕhang verhaalt*; van n g o n medgezel p ĕ n g o n vergezellen, adat na gasĕh ngon sajang tapĕngon prang oe Djĕhor lama, *indien gij liefde en deernis gevoelt*, *vergezelt gij mij ten oorlog naar het oude Djohor*; van d j a r o i vingers, hand p ĕ d j a r o i overhandigen, alat di roemăh asoi pĕtoi koe pĕdjaroi oebak gata, *de meubels*, *den inhoud der kisten overhandig ik U*; van r o e p a, uiterlijk, p ĕ r o e p a zich het voorkomen geven, djipĕroepa droi sang orĕng binoi, *hij gaf zich het voorkomen eener vrouw.*

§ 42. Voorts dient dit voorvoegsel nog om van andere rededeelen transitieve werkwoorden te maken, b.v. van g ĕ d goed p ĕ g ĕ d vervaardigen, toedjoeh boelĕn' rajat lam glé toedjoeh

rĕtoes hasil gĕpĕgĕd bĕhtra, *zeven maanden waren de onderdanen in het gebergte en zeven honderd schoeners werden door hen vervaardigd*; paněk kort, klein poepaněk zich kleiner maken, aněk bisoi djipoepaněk droi poera-poera, *de deugniet maakte zich voor de leus kleiner*, tĕpat recht, pĕtĕpat iets recht maken, in orde brengen djipĕtĕpat bak aněkanda, *hij deed het door zijn kind in orde brengen*; lajak voegzaam, pĕlajak voegzaam maken, jang han lajak tapĕlajak, *dat niet voegzaam is, wordt door U voegzaam gemaakt*; ramé levendig, pĕramé levendig maken, adat tatim pĕramé nangroi tatĕroen djinoi bak pautĕ radja, *als gij het land levendig (welvarend) wilt maken, begeeft ge U thans tot den vorst en koning*; hina gering, pĕhina zich gering maken, zich vernederen, kri tjit narit moeda samlakoi pĕhina droi, *aldus vernederde zich volgens het verhaal, de schoone jongeling*; brat zwaar, poebrat zwaar maken, beboeten, Radja poebrat sĕribée dinar, *de koning beboette hem met duizend dinars*; van tĕroes tot aan, pĕtĕroes tot aan iets brengen, overbrengen, njankĕ narit pautĕ djijoeër bak sjédara, *aldus luidde het bevel van den vorst, dat hij gelastte aan zijn broeder over te brengen.*

§ 43. III. Het invoegsel ĕm.

Dit invoegsel dient ter uitdrukking van een toestand of wijze van zijn of doen, al naar gelang van de beteekenis van het stamwoord. Het bezit veel overeenkomst met het voorvoegsel mĕ b.v. padoem oroi djak mĕdarat tĕroes bak tĕmpat orĕng tĕmĕmpa, *een zeker aantal dagen reisde (hij) over land tot op eene plaats, waar men potten bakte*; ôh saré tĕroes kĕnan gĕdjak mĕtĕmée Oemĕrak djisĕmapa, *nu aldaar aangekomen te zijn ging hij Oemerak ontmoeten en haar begroeten*; bak boet gata loen boh mitsil sang orĕng kĕmawil ikan raja, *wat uwe handelwijze betreft, ik vergelijk die met iemand, die een grooten visch heeft gehengeld*; djib-djib gampong orĕng tĕmambak red Radja djak djalan raja, *in iedere kampong hoogde men den weg op, omdat de vorst den grooten weg wilde begaan*; Mĕdĕhak nĕtĕmanjong bebak inong ban doewa ma, *door Mĕdĕhak werd gevraagd*

aan de beide vrouwen, die zich als moeders voordeden; padoem oroi gĕsĕmimpan doem sĕkalian habis lĕngka, *eenige dagen borg hij alles op om daarna te vertrekken*; doewa orĕng gĕmasĕh tchat adat lam djĕrat pi serta, *twee menschen, die elkaar zeer liefhebben volgen elkaar zelfs tot in het graf*; njankĕ sabab djid tĕmakoet han djid nĕsĕoet orĕng bĕrtanja, *omdat hij bevreesd was, antwoordde hij niet op hetgeen men vroeg.*

§ 44. In woorden, die een ج of ج als aanvangsletter hebben, wordt die aanvangsletter na het invoegsel herhaald b.v. djak *gaan*, djĕmĕdjak *bezig zijn met te gaan*; tjop *naaien*, tjĕmĕtjop *bezig zijn met naaien*; tjah *boomen vellen*, tjĕmĕtjah *bezig zijn met boomen vellen*; tjoeër *stelen*, tjĕmĕtjoeër *bezig zijn met stelen*; tjoh *pikken*, tjĕmĕtjoh *bezig zijn met pikken*; tjang *houwen*, tjĕmĕtjang *bezig zijn met houwen*; tjok *wegnemen*, tjĕmĕtjok *wegnemende zijn*; tjat *verven*, tjĕmĕtjat *bezig zijn met verven*; tjoet *iets van een boom afhalen met een houten haak*, tjĕmĕtjoet *bezig zijn iets van een boom te halen met een houten haak*, b.v. habis mĕkalon orĕng binoi nĕtjĕmĕtjop nĕtong oepah, *daarna werd door hem eene vrouw gezien, die bezig was te naaien en daarvoor loon trok*; orĕng Mĕrdoe kĕloekĕsah djidjak tjĕmĕtjah dalam rimba, *de Merdoeërs waren verdrietig. Zij waren bezig hout te vellen in het bosch.*

HOOFDSTUK VIII.

DE VORMELEMENTEN TER SAMENSTELLING VAN HET PASSIEF.

nĕ en gĕ

I. De voorvoegsels nĕ en gĕ.

§ 45. Om het passief uit te drukken, bezigt het Atjehsch de voorvoegsels nĕ en gĕ, die beide voor het stamwoord worden geplaatst.

Nĕ meer bizonder om het enkelvoud, en gĕ om het meervoud te kennen te geven.

Gĕ wordt bovendien gebezigd, wanneer men zich hoogst

beschaafd wenscht uit te drukken, terwijl nĕ meer in de gemeenzame spreektaal zijne toepassing vindt, b.v. tĕmar nĕtanjong sĕnsĕn sidroi, *daarna werd elk afzonderlijk door hem ondervraagd*; nĕdĕngor djinoi loen tjĕlitra, *door U worde thans gehoord naar hetgeen ik verhaal*; Djohan bĕrdéaulat nĕmĕsabda, *door zijne Majesteit werd gezegd*; Radja dĕngor mĕnan kĕhĕn goerée nĕiĕm dilée, *de vorst zijne leermeesters aldus hoorende spreken, werd het stilzwijgen voorloopig door hem bewaard*; habis koran nĕbĕd kitab, *na den koran werden de godsdienstige geschriften door hem gelezen*; nĕpĕsiblah agam ngon dara, *hij scheidde de mannen van de vrouw*; nĕpĕdjamée rajat doem na nĕbri sĕdĕkah hantĕrchimat, *hij onthaalde al zijne onderdanen en gaf hun zonder ophouden aalmoezen*; oroi toedjoeh gĕrasi nan, *op den zevenden dag werd hem een naam gegeven*; lĕgat gĕtamong njan oe dalam, *spoedig werd deze (Radja Radin) het paleis binnen gebracht*; lĕ gĕbri sĕdĕkah, *vele aalmoezen werden door hem gegeven*; istri dji ka gĕba, *zijne vrouw had hij reeds weggebracht*; njankĕ toewan gĕsĕboet nama, *aldus, Mijnheer, spreken zij mijn naam uit.*

Zonder den passieven vorm te bezigen kan men, zooals in een paar der boven opgegeven voorbeelden is geschied, de beide voorvoegsels ook eenvoudig weg vertalen door den 3en persoon van het persoonlijk voornaamwoord.

§ 46. Het voorvoegsel t a.

Dit voorvoegsel bezigt men ter uitdrukking van het accidenteel passief, dat in beteekenis overeenkomt met het lijdend deelwoord in het Nederlandsch, en den accidenteelen toestand te kennen geeft, waarin het object is geraakt, b.v. adat mĕnan ban tapĕgah toh tĕha dara ngon tĕha agam, *als het zoo is, als door U wordt gezegd, wie is dan de schoonmoeder en wie de schoonvader?* takalon poeë di tjoeng kajée oelah lagée manoesia, *door U worde gezien, wat zich in den top van den boom bevindt, het voorkomen is dat van een mensch*; tapĕgah djinoi nangroi di gata, *thans worde door U gezegd welke uwe negorij is*; pĕroemåh oeloen ho taba pĕloeng, *waarheen wordt mijne vrouw door U weggevoerd?*

De verdere beteekenissen van ta zullen in het volgende hoofdstuk worden vermeld.

HOOFDSTUK IX.

DE VORMELEMENTEN TER SAMENSTELLING VAN HET GERUNDIEF.

§ 47. Het voorvoegsel ta dient nog om samengestelde uitdrukkingen weer te geven, die in het Nederlandsch door den infinitief met het woordje te worden vertaald, b.v. oelĕr na doewa boh tatanjong toh agam ngon dara, *van beide slangen is te vragen, welke het mannetje en welke het vrouwtje is*; gĕd Mĕdĕhak tapanggil kĕnoi kĕtéaulan gĕtanjoi, *het is goed Medehak hier te roepen om ons tot medgezel te dienen*; wahé nisa tapreh dilée bé-tadjak pantas, *hé vrouw, door U is vooraf te wachten en niet zoo snel door te loopen*; adat mĕnan ban tapĕgah soi nan ajah istri gata, *als het zoo is, is door U te zeggen, welke de namen zijn der ouders uwer vrouw*; bak chabar njoi tatong bitjara, *uit dit verhaal is de moraal door U te trekken*; pakri padan hé orĕng binoi takĕhĕn djinoi olĕh gata, *wat is uw gevoelen, hé vrouw, het is thans door U te zeggen*; ta joeër djidong di gampong Ladong tajoeër djipĕdong koeta Kroeng Raja, *door U is te gelasten, dat zij zich te Kampong Ladong staande houden, door U is te gelasten dat zij eene versterking te Kroeng Raja oprichten*; wahé boedjang djinoi tadjak njoi taugkoerah doewa, *hé page, thans is door U op weg te gaan om deze beide schedels over te brengen*; adat gata djĕoh nangroi poeë boet kĕnoi tapĕtĕka, *als uw land zoo verwijderd is, wat is uw doel dan om hier te komen.*

§ 48. Ta wordt ook gebezigd om den 2en persoon van den imperatief uit te drukken, b.v. tangor djinoi loen pĕchabar, *hoor thans naar hetgeen ik verhaal*; tadjoek kajée oebak Sakti tajoeër djipĕri bak anĕkanda toh oerĕm bak toh oedjoengnja, *overhandig het hout aan Sakti en gelast hem, dat hij door zijn kind*

doe uitmaken, wat het begin en wat het uiteinde van den stam is.

§ 49. Ta wordt vaak als tĕ uitgesproken b.v. pĕrangoi pi djĕroh adil pi tĕhat hantom rajat tĕanianja, *de handelingen goed zijnde, de rechtvaardigheid buitengewoon zijn de onderdanen niet te onderdrukken;* poeë jang tĕkalon tatong ibarat, *uit hetgeen te zien is, is leering te trekken.*

Tĕ vindt men achter het woordje »han" »niet" in den vorm van een achtervoegsel als ter aangehecht, in plaats van als voorvoegsel voor het betreffende werkwoord, waarbij het inderdaad als passief vormelement behoort, b.v. sĕdĕkah nĕbri hantĕr kira, *aalmoezen, die niet te tellen waren, werden door hem gegeven.* Dit kan men als eene eigenaardigheid der Atjehsche schrijfwijze beschouwen.

HOOFDSTUK X.

DE VORMELEMENTEN TER SAMENSTELLING VAN SUBSTANTIEVEN.

I. Het invoegsel en.

§ 50. Dit invoegsel dient om substantieven te vormen van transitieve werkwoorden, b.v. van pĕgah *zeggen*, pĕnĕgah *gezegde*, Mĕdĕhak dĕngor mĕnan pĕnĕgah nĕpikir pantas sikoetika, *Medehak hoorende, dat het door hem gezegde aldus was, dacht snel een oogenblik na;* van sĕöet *antwoorden*, sĕnĕoet *antwoord*, Si Boengkoek dĕngor mĕnan sĕnĕoet makin moepoet-poet, *de Bultenaar hoorende, dat aldus zijn antwoord was, mompelde des te meer;* van toeban *iets kennen* of *weten*, sĕnoeban *kennis, wetenschap*, badan boengkoek akal pi mĕnan lĕ sĕnoeban soelit raja, *zijn lichaam is krom, zijn vernuft desgelijks, zijne kennis in het liegen is groot;* van soeroeng *omkoopen*, sĕnoeroeng *omkooperij*, lĕ tĕhat hoekoem râjat ngon si bĕnar sĕnoeroeng han, *veelvuldig en oprechtelijk vonniste hij de onderdanen zonder omkooperij.*

Deze substantieven kan men ook door den passieven vorm

wedergeven. Zij duiden eene zaak aan, die de uitwerking is van de door het werkwoord uitgedrukte handeling.

HOOFDSTUK XI.

DE VORMELEMENTEN TER SAMENSTELLING VAN HULPTELWOORDEN.

§ 51. Het voorvoegsel sa, si of sĕ vertegenwoordigt hetzelfde vormelement.

Si is de vorm, waarin men het meestal aantreft.

Verbonden met substantieven, dienende tot voorstelling van te tellen zelfstandigheden, drukt het de enkelvoudigheid uit en vervult alsdan met het verbonden substantief de functiën van een onbepaald hoofdtelwoord, dat in den regel in het Nederlandsch wordt wedergegeven met het onbepaald lidwoord, b.v. sidroi *een persoon*, sidroi pentjoeri sangat doesta, *een dief, die zeer loog;* si oroi *een dag, een zekere dag;* bak si oroi takdir toehan, *op zekeren dag door voorbeschikking van den Heer*; sikoetika, *een oogenblik, eene wijle*: Radja dĕngor mĕnan kĕhĕn goerée nĕiĕm dilée sikoetika *de koning zijne leermeesters aldus hoorende spreken, bewaarde een oogenblik het stilzwijgen*; saboh eigenlijk een *vrucht*, doch in den regel door één te vertalen; tĕroes ka djidjak bak saboh koelam, *zij begaf zich naar een vijver.*

Omtrent het verschillend gebruik dezer onbepaalde hoofdtelwoorden, zie men Hoofdstuk XX § 88 sub 3.

Verbonden met telwoorden heeft het de beteekenis van geheel, gansch b.v. sipĕloeh *geheel een tiental*; sĕrĕtoes *geheel een honderdtal*, siribée *geheel een duizendtal.*

HOOFDSTUK XII.

DE VORMELEMENTEN TER SAMENSTELLING VAN BIJWOORDEN.

§ 52. I. Het voorvoegsel ba.

Dit voorvoegsel komt betrekkelijk zelden voor. In den regel

dient het om van stamwoorden, die in onze taal met adjectieven kunnen worden vergeleken, bijwoorden te vormen, die intensiteit te kennen geven, b.v. tapanggil Měděhak kěnoi barědjang *ten spoedigste is Medehak hier te roepen*; aněk tapoelang kěnoi basigra, *het kind is ten spoedigste hierheen terug te brengen.*

Dezelfde beteekenis heeft dit voorvoegsel ook voor stamwoorden, die de functien van bijwoorden vervullen b.v. měng han djipěri ingat batěhat radja poebrat sěribée dinar, *als hij het niet beslist, moet hij ten zeerste indachtig zijn, dat de koning hem met duizend dinars zal beboeten.*

Ba verandert menigmaal in bě.

Begint het stamwoord met een lipletter, dan verandert ba in boe b.v. djak boepantas kěnoi, *loopt (komt) ten spoedigste hierheen.*

Boe wordt soms voor substantieven geplaatst en beteekent dan het hebben of voorzien zijn van de zaak, door het stamwoord uitgedrukt, b.v. doewa těha kah, soi boenama, *hoe zijn uwe beide schoonouders genaamd.*

§ 53. II Het voorvoegsel si.

Verbonden met stamwoorden, die in onze taal als adjectieven worden beschouwd, vormt dit voorvoegsel bijwoorden, die in het Nederlandsch het achtervoegsel lijk hebben, b.v. takěhěn djinoi ngon siběnar, *oprechtelijk is thans door U te zeggen.*

HOOFDSTUK XIII.

VOORNAAMWOORDEN.

§ 54. Men onderscheidt 1 persoonlijke 2 onbepaalde 3 bezittelijke 4 aanwijzende 5 betrekkelijke 6 vragende en 7 wederkeerige voornaamwoorden.

§ 55. I. Persoonlijke voornaamwoorden.

Vooraf valt op te merken, dat slechts de 1e persoon afzonderlijke woorden bezit om het meervoud uit te drukken. De

persoonlijke voornaamwoorden van den 1en persoon zijn in het enkelvoud:

1°. oeloen, ik, vaak verkort tot loen, dat gebezigd wordt, indien een meerdere tot een mindere spreekt en, in de gemeenzame spreektaal, wanneer twee personen van gelijken rang en leeftijd tot elkaar spreken b.v. hana oeloen ikoet narit gata, *ik volg uwe woorden niet op*; bak djamĕn [1]) masa oeloen mantong tjoet, *ten tijde dat ik nog klein was*; waktée oeloen ka tĕroes oe roemåh, *toen ik bij het huis aangekomen was*; poeë na nafsoe gata tatĕka kĕnoi bak oeloen, *wat is uw verlangen, dat ge hierheen tot mij komt*; loen han djid boeka pintoe, *ik kan de deur niet openen*; loen hana loen toeri Tĕkoe njan, *ik, ik ken dien Tekoe niet*; han loen djid kĕhĕn, *ik kan het niet zeggen.*

2°. oeloen toewan, ik, dat gebezigd wordt, wanneer een mindere tot een meerdere spreekt en, in de deftige spreektaal, wanneer gelijken in rang en leeftijd tegen elkaar spreken, b.v. oeloen toewan kĕmĕng djak anĕk adoen oeloen toewan, *ik wil het kind mijns ouderen broeders gaan halen;* oeloen toewan kĕmĕng lakée saboh pĕrkara bak Tĕkoe, *ik wensch eene zaak aan U te vragen (tot een Hoofd sprekende).*

3°. kée, ik, dat gebezigd wordt, wanneer men tot kinderen spreekt of zich grof uitdrukt. Kée is gelijk aan het Maleische koe, dat vaak in plaats van kée treedt b.v. kée, koe djak kĕnan, *ik, ik begeef mij daarheen*; di kée han koewoil adoi oe nangroi, *wat mij betreft, ik keer niet naar mijn land terug, mijn jongere broeder*; bajam koepoela hana koe tĕmée padjoeh, *de spinasie, die ik plant, kan ik niet verwachten te eten.*

Het Maleische beta, ik, vindt men veel in brieven.

Voor het meervoud van den 1en persoon bezigt men:

1°. gĕtanjoi, wij, indien men den persoon, tot wien men spreekt, insluit, b.v. gĕtanjoi singåh tadjak oe pĕkan, *morgen gaan wij naar de markt*; tĕmar gĕtanjoi gĕba pinah oe Poelau Wai, *daarna werden wij naar Poelan Wai overgebracht.*

1) Men schrijft en spreekt zoowel djamĕn als zamĕn uit.

2°. k a m o i, wij, wanneer men den persoon, tot wien men spreekt, uitsluit b.v. kamoi oroi njoi mĕkĕmĕng djak oe Oelée-Lher, *vandaag willen wij ons naar Oelée-Lher begeven*; kamoi jang tĕroeskĕnoi midjak mĕkĕmĕng mĕsjahadat tamong agama *wij zijn hierheen gekomen om de geloofsbelijdenis te gaan aannemen en den godsdienst te omhelzen.*

K a m o i is de Atjehsche uitspraak van het Maleische k a m i, wij, dat eveneens, doch dan tot m i verkort, wordt gebezigd, in den regel echter meer in de schrijf- dan in de spreektaal, b.v. ban jang patoet mibri oepah, *zooveel als voegzaam is, zullen wij (U) loon geven*; loen tjĕlitra masa midjak tĕroes binĕh kroeng, *ik zal verhalen van den tijd af, dat wij aan den rivieroever waren aangekomen*; soerat na sipoetjoek poetroi joeër djoek sadjan miba, *er is een brief, dien de prinses gelastte over te reiken en dien wij gelijktijdig hebben medegebracht.*

3°. kîta, wij, in brieven, wanneer men zich deftig uitdrukt. Niet zelden komt het tot t a verkort voor het werkwoord voor, en wordt dan als een voorvoegsel daaraan vastgehecht.

Ook vindt men wel k é e en k o e als voorvoegsels aan het werkwoord verbonden.

§ 56. De persoonlijke voornaamwoorden van den 2en persoon zijn in het enkelvoud:

1°. g a t ã, g ij, dat gebezigd wordt, wanneer een meerdere tot een mindere spreekt en, in de gemeenzame spreektaal, indien gelijken in rang en leeftijd tot elkaar spreken b.v. gata djinoi ho tadjak, *gij, waar begeeft ge U nu heen.*

2°. d r o i n e, g ij, dat gebezigd wordt in de deftige spreektaal en wanneer gelijken in rang en leeftijd tegen elkaâr spreken, b.v. padjan droinĕ nĕtĕka kĕnoi, *wanneer zijt u hier gekomen.*

3°. k a h, gîj dat gebezigd wordt, indien men tot kinderen spreekt of zich grof uitdrukt, b.v. kah singâh tadjak koh kajée, *gij, gij gaat morgen hout hakken.*

Voor het werkwoord voorkomende, loost k a h de h en wordt dan als een voorvoegsel daaraan vastgehecht.

4°. tê k o e bezigt men als persoonlijk voornaamwoord van den

2en persoon bij het aanspreken van hoofden en t e n g k o e bij het aanspreken van priesters, b.v. djĕkalée Tĕkoe joeër djak Si Poelan njan djitim, *indien Tĕkoe dien N. N. gelast te gaan, wil hij.*

5o. t o e w a n bezigt men als persoonlijk voornaamwoord van den 2en persoon tot vreemden, b.v. padjan toewan nĕtĕka, *wanneer is U gekomen.*

§ 57. Het persoonlijk voornaamwoord van den 3en persoon is in het enkelvoud d j i, hij, dat, niet aan het werkwoord vastgehecht voorkomende, ook wel d j i h wordt geschreven. Sommige Atjehers willen aan dit laatste d j i h dezelfde kracht toekennen als aan het Maleische dija; eene naar onze meening verkeerde opvatting, b.v. djih ka djitĕka, *hij, hij is gekomen*; dji mĕkĕmas, *hij maakte zich gereed.*

Wenscht men zich beschaafd uit te drukken, dan bedient men zich van de voorvoegsels nĕ en gĕ, die, zooals wij in Hoofdstuk VIII § 45 zagen, dienen om het subjectief passief van den 3en persoon te vormen, b.v. Tĕkoe ka nĕtĕka, *de Tekoe, hij is gekomen.*

§ 58. Eigenlijk gezegde meervoudsvormen bezitten, gelijk boven reeds is vermeld, de 2e en 3e persoon van het persoonlijk voornaamwoord niet. Zij worden uitgedrukt, hetzij door den onveranderden enkelvoudsvorm, zoodat men uit den zin moet opmaken of men met het enkel- dan wel met het meervoud heeft te doen, hetzij door het plaatsen van een bepaald hoofdtelwoord of een der onbepaalde hoofdtelwoorden b a n d o e m *alle*, s ĕ k ĕ l i a n *alle*, s i g a l a *alle* voor het betreffende persoonlijke voornaamwoord.

De beide laatsten zijn aan het Maleisch ontleend, b.v. gata ban doewa, *gij met u tweeën*; droinĕ ban lĕhée, *gij met u drieën*; dji ban pĕt; *zij met hun vieren*; dji bandoem tĕmakoet, *zij zijn allen bevreesd*; gata sĕkĕlian kalon goeda njan, *gij allen hebt dat paard gezien.*

Om het meervoud van den 3en persoon uit te drukken, bezigt men wel eens de woorden g o b n j a n *die menschen* of het

subjectieve passieve voorvoegsel g ĕ, b.v. gob njan kĕnong hoekoem lĕhée tĕhoen, *zij zijn tot drie jaren veroordeeld*; tĕlĕs njan gĕdjak, *daarna begaven zij zich op weg.*

§ 59. Men moet bij het bezigen der persoonlijke voornaamwoorden in het bizonder indachtig zijn aan den persoon van en tot wien men spreekt, daar zij menigmaal door andere meer passende woorden worden vervangen.

Zoo herhaalt men bij personen, aan wie men om eene of andere reden achting of eerbied verschuldigd is, liever den rang of titel of den graad van bloedverwantschap, welke woorden dan voor alle drie de personen worden gebruikt, zoodat men uit den zin behoort op te maken of men van of tot iemand spreekt. Een 'en ander is daaromtrent reeds aangeteekend in § 56 sub 4 en 5 van dit hoofdstuk. God wordt steeds met p a u t ĕ A l l a h, letterlijk de v o r s t God of T o e h a n, d e H e e r betiteld, b.v. Pautĕ Allah pĕdjid doem na insan, *de vorst (Heer) God heeft alle menschen geschapen*; Toehan bri gĕrak di dalam haté Banka Sakti, *de Heer bracht trilling te weeg in het hart van Banka Sakti.*

Van den regeerenden vorst sprekende zegt men:

1°. p a u t ĕ R a d j a, v o r s t en k o n i n g, b.v. sadjan habis doem mĕsapat tĕmar djidéaulat pautĕ Radja, *nadat zij allen gelijktijdig hadden beraadslaagd, maakten zij hunne eerbiedsbetuiging aan den vorst en koning.*

2°. t o e w a n k o e, m ij n h e e r, b.v. rasa mĕgoentjang ngon astana sĕbab toewankoe nĕmĕloempoi, *het was een gevoel, alsof het paleis schuddende was, omdat de vorst had gedroomd.*

Met toewankoe worden ook de mannelijke afstammelingen in de rechte lijn van den sultan aangesproken, b.v. idzin toewankoe kĕloen siat loen kĕmĕng djak lihat koelam raja, *vergun mij, mijn prins, een oogenblik den grooten vijver te gaan zien.*

3°. p a u t ĕ M ĕ k o e t a A l a m vorst kroon der wereld, b.v. pautĕ Mĕkoeta Alam tĕhat mĕtoewah, *de vorst kroon der wereld was zeer voorspoedig.*

En nog andere dergelijke bloemrijke uitdrukkingen meer, die men hoofdzakelijk door het gebruik moet leeren kennen, b.v. déaulat toewankoe sjahi alam déaulat oeloenta jang tĕhat hina dina, *zijne Hoogheid de Toewankoe de vorst der wereld is de gebieder van mij die zeer arm en gering is.*

Van vorstelijke personen sprekende, bezigt men ook vaak het woord djĕnoelang afgeleid van het stamwoord djoelang *boven iets anders uitsteken*, b.v. toewankoe ampoen déaulat djĕnoelang di nangroi Banang kamoi tĕnĕka, *vergiffenis, o mijn vorst, verhevene gebieder, wij zijn afkomstig van het land Banang.*

Tot den regeerenden vorst sprekende, bezigt men laman sĕripada of ampada *vorstelijke Hoogheid.*

Van zijne ouders sprekende, bezigt men het woord, ajah b.v. ajah oeloen toewan, *mijne ouders.* Gewoonlijk wordt met ajah alleen de vader bedoeld.

Voorts bezigt men nog als aanspreekwoorden voor vader doe, koe, boe, ba en voor moeder ma, nang, boenda en nja.

Het aanspreekwoord voor ouderen broeder is polim of adoen en voor jongeren broeder dalim of adoi, voor oudere zuster da of dapo en voor jongere zuster tjoet da.

Met datoek spreekt men gewoonlijk de Maleische hoofden aan in de door Maleiers bevolkte Atjehsche onderhoorigheden.

Schertsenderwijze wordt het ook tegen oude mannen gebezigd b.v. nĕhoi Siboengkoek bĕdos datoek kĕnoi gata, *den bultenaar werd toegeroepen: sta op oude en kom hier.*

De Atjehsche hoofden in de onderhoorigheden, die in de vrouwelijke lijn van vorstelijken bloede afstammen, noemt men en spreekt men met potjoet, *kleine prins* of eenvoudig met po *prins* aan. Ook de prinsessen noemt men en spreekt men met potjoet aan.

De Atjehsche kampongshoofden worden kĕtjihik genoemd en ook aldus aangesproken.

Van zijn vader sprekende zegt men oreng tjihik oeloen, *mijn oude Heer (man).*

Van zijne moeder en zijnen vader sprekende zegt men nang embah.

Oude vrouwen spreekt men met poda, nekdja en tokdja en jonge vrouwen met nja' aan.

Oude aanzienlijke vrouwen daarentegen met poni en madja en jonge aanzienlijke vrouwen met po nja' en po-ti aan.

Het zou ons te ver voeren, al de zoogenaamde aanspreekwoorden op te sommen, vooral omdat men de meest gebruikelijke in het Woordenboek kan aantreffen.

§ 60. Nog eene eigenaardigheid der persoonlijke voornaamwoorden behoort te worden opgemerkt, namelijk, dat zij voor het werkwoord worden herhaald, hetzij in volledigen of verkorten vorm, indien men meer de aandacht op het onderwerp wenscht te vestigen, b.v. Loen loen kemeng toepoeë nibak hal njan, *ik, ik wil weten, wat er van die zaak is*; getanjoi takemeng ik oe atès goenoeng *wij, wij willen boven op den berg stijgen*; dji dji kehen menan, *hij, hij sprak aldus.*

§ 61. II. Onbepaalde voornaamwoorden.

Het onbepaalde voornaamwoord men wordt wedergegeven door gob en oreng mensch, b.v. chabar gob pegah menan *men deelt de volgende tijding mede*; oreng na moepaké lam gampong, *men is twistende in de kampong.*

Iemand wordt vertaald door sidroi oreng b.v. na teka sidroi oreng, *is er iemand gekomen.*

§ 62. III. Bezittelijke voornaamwoorden.

Als bezittelijke voornaamwoorden worden onveranderd de persoonlijke voornaamwoorden gebezigd, die als bepalingen achter het voorwerp der bezitting worden geplaatst. Aldus bezigt men:

voor den 1en persoon:

oeloen, oeloen toewan, loen, koe, kée of hamba, *mijn* en getanjoi *ons*, b.v. asée oeloen toewan, loen, koe, kée of hamba, *mijn hond*; blang getanjoi *ons rijstveld.*

voor den 2en persoon:

gata, droinĕ, kah, *uw.*

b.v. pĕroemâh gata, droinĕ of kah, *uwe vrouw.*

voor den 3en persoon:

dji of djih, *zijn*, *haar* of *hun.*

b.v. lĕmo dji, *zijn*, *haar* of *hun rund.*

De zelfstandige bezittelijke voornaamwoorden worden in het Atjehsch gevormd door het woordje po, dat een bezit uitdrukt.

oeloen
oeloen toewan
loen
koe
kée
hamba
} po, *de* of *het mijne.*

gĕtanjoi po, *de* of *het onze.*

gata
droinĕ
kah
} po, *de* of *het uwe.*

dji of djih po, *de* of *het zijne*, *hare* of *hunne.*

b.v. goeda njoi oeloen, oeloen toewan, loen, koe, kée of hamba po, *dat paard is het mijne*; kĕbĕ njan gĕtanjoi po, *die buffel is de onze*; anĕk njan gata, droinĕ of kah po, *dat kind is het uwe*; oemong njan dji po, *dat rijstveld is het zijne*, *hare* of *hunne.*

Soms wordt ook het bezittelijk voornaamwoord van den 2en persoon achter het substantief weggelaten, b.v. ba bĕdil sadjan, *breng uw geweer tegelijkertijd mede.*

§ 63. IV. Aanwijzende voornaamwoorden.

De aanwijzende voornaamwoorden zijn drie in getal:

1°. njoi, *deze*, *dit*, wijst op eene nabijzijnde,

2°. njan, *die*, *dat*, op eene meer verwijderde,

3°. djĕh, *gindsch*, *gene*, op de verst verwijderde zelfstandigheid.

Zij volgen het woord, waartoe zij behooren.

b.v. tjitjim njoi, *deze vogel.*

boei njan, *dat varken.*

gob djĕh, *gindsche man.*

§ 64. V. Betrekkelijke voornaamwoorden,

Als betrekkelijk voornaamwoord wordt evenals in het Maleisch jang, *die, dat, welke, hetwelk, degene, hetgeen*, gebezigd, b.v. idjar jang toeha, *een kleed dat oud is*; tjitjim jang gĕdrob, *een vogel, dien men gevangen heeft.*

Ook kan men tot de betrekkelijke voornaamwoorden nog de volgende met barang samengestelde uitdrukkingen rekenen:

barang gasoi, *al wie, ieder die, wie ook.*

barang gapoeë, *wat ook.*

barang gakri, *hoe ook.*

barang gari, *wat ook.*

barang gadjan, *wanneer ook.*

barang gadoem, *hoeveel ook.*

barang gapat, *op welke plaats ook.*

barang gané, *waar ook.*

barang gabé, *hoe groot ook.*

b.v. adat na tĕka barang gasoi tapĕgah hana oeloen, *wie ook moge komen, gij zegt dat ik er niet ben*; barang gapoi pi djid tapĕgĕd, *wat het ook is, gij kunt het vervaardigen*; barang gari tatjok pidjid, *wat ge ook neemt, het is goed*; barang gadjan gĕtanjoi tadjak pi djid, *wanneer wij ook vertrekken, het is goed.*

§ 65. VI. Vragende voornaamwoorden.

De vragende voornaamwoorden kan men in twee hoofdsoorten onderscheiden, namelijk 1°. die dienende om naar personen en 2°. die dienende om naar zaken te vragen.

De eersten zijn soi en toh, *wie, welke* b.v. roemâh soi, *wiens huis (is dit)*; soi tĕhée, *wie weet het*; soi gob njan, *wie is die man*; soi ik lawan djih, *wie is sterk genoeg om hem te bestrijden*; toh gob njan, *welke man is dat*; bak tĕmpat toh, *op welke plaats.*

De laatsten poeë en siri, *welke, wat*, b.v. poeë sabab han tapĕgah dilée, *om welke reden hebt gij er vroeger niet over gesproken*; di mana tĕmpat siri gampong, *waar is uw verblijfplaats, in welk dorp.*

§ 66. VII. Wederkeerige voornaamwoorden.

Als wederkeerig voornaamwoord bezigt men het woord droi, *zichzelf*, b.v. poh droi *zich zelf dooden*; loen sidroi loen kĕmĕng djak, *ik zelf, ik zal gaan.*

HOOFDSTUK XIV.

WOORDHERHALING.

§ 67. De woordherhaling strekt zich alleen uit tot de verdubbeling van het stamwoord, terwijl de vormelementen niet mede herhaald worden.

Zij dient in het algemeen om de volgende beteekenissen aan het stamwoord te geven:

1°. herhaling, voortduring, intensiteit of wederkeerigheid der handeling;

2°. veelheid (onbepaald meervoud) en verscheidenheid. Al naar mate het stamwoord de eene of andere woordsoort vertegenwoordigt, treedt eene der beide opgegeven beteekenissen meer op den voorgrond.

§ 68. Vertegenwoordigt het stamwoord een werkwoord, dan komt vooral de sub 1 vermelde beteekenis uit, b.v. siboengkoek dĕngor mĕnan sĕnĕoet makin moepoetpoet, *de bultenaar hoorende, dat het antwoord aldus was, mompelde voortdurend, hoe langer hoe meer*; mĕnan-mĕnan djimoebantah-bantah djidjak bak oelama, *aldus twistten zij over en weer en begaven zich tot den schriftgeleerde*; adat makanan na mĕratjoen-ratjoen intjin djitĕroen sĕndirinja mĕgisar-gisar intjin bak djaroi djitĕroen kĕ droi pantas sigra, *indien er vergiftige eetwaren waren, draaide de ring uit zichzelve van den vinger af en viel hij ten spoedigste daarop neder*, bak djimĕin-mĕin ĕngkoet djimĕrĕpas-rĕpas tĕgĕtit saboh atawa doewa atawa lĕhée boh oe darat djipadjoeh kĕ lé tjitim njan, *terwijl de visschen spelende en stoeiende waren, vielen er een, twee of drie stuks op den oever, die door dien vogel werden opgegeten.*

Inzonderheid treedt het begrip van herhaling en voortduring op den voorgrond bij stamwoorden, die verdubbeld als werkwoorden worden gebezigd en een geluid te kennen geven, b.v. mĕkrĕh-krĕh *geluid wanneer een mensch of dier over het gras of in het bosch loopt;* mĕso-mĕso *geluid, door een voorwerp gemaakt, dat zich in het water voortbeweegt;* mĕsab-sab *geluid, dat een scheermes bij het scheren maakt;* mĕkĕhong-kĕhong *blaffen;* mĕbĕhĕk-bĕhĕk *blaten;* mĕoewĕk-oewĕk *geluid, door karbouwen voortgebracht;* moebĕhoh-bĕhoh *geluid, door runderen voortgebracht;* mĕbĕhoi-bĕhoi *geluid van het klieven van het water door een vaartuig.*

Soms verandert het stamwoord bij de verdubbeling van klinker, b.v. tam-tom *het kletteren van geweervuur;* bam-boem *het bulderen van het geschut;* lĕpang-lĕpong *geluid, door het rijststampen voortgebracht.*

§ 69. Vertegenwoordigt het stamwoord een zelfstandig naamwoord, bijvoeglijk naamwoord of telwoord, dan is het meer de in § 67 sub 2 opgegeven beteekenis, die uitkomt.

Bij de bijvoeglijke naamwoorden dient bovendien de verdubbeling niet zelden om eene verscheidenheid uit te drukken, b.v. orĕng toeha goerée-goerée hana tĕroes ilmée gĕbitjara, *de oudsten als leermeesters bezaten geene voldoende wetenschap om het te verklaren;* mĕdjinis-djinis doem pĕrhiasan, *allerlei versierselen;* boenji-boenjian mĕsoewara *allerlei muziekinstrumenten gaven geluid;* sipandjang sĕoĕt rĕdjang-rĕdjang, *de Lange antwoordde ten spoedigste;* djimé barang indah-indah hantĕr pĕgah, *zij brachten onderscheidene niet te noemen fraaie goederen aan,* koenangan djak lé pantas-pantas djikalon dĕs manoesja, *de page liep ten snelste, en hij zag duidelijk dat het een mensch was;* gĕsil kĕbĕ mĕribée-ribée gĕpĕdjamée rajat doemna, *door hem werden duizenden karbouwen geslacht en de onderdanen allen onthaald;* rajat dĕngor pĕngadoewan habis hĕrĕn ban siněna sidroi anĕk doewa iboe masing-masing akoe kĕhĕn anĕk anda *de onderdanen de aanklacht hoorende waren daarna allen even verwonderd, dat een kind twee moeders had en elk harer erkende, dat het haar kind was;* padoem-padoem oeléebalang gidoek goeda pĕlang ladoem

oenta, *een aantal krijgsoversten bestegen gevlekte paarden, een gedeelte kameelen.*

§ 70. Vertegenwoordigt het stamwoord eindelijk een partikel, dan doet zich meer de beteekenis van intensiteit of nadruk gevoelen, b.v. tapětělěs kamoi wahé toewan sadjan-sadjan sisěn doewa, *hé Mijnheer, gij brengt ons beiden in eens gelijktijdig over*; sěboleh-boleh djisom ôh gadoh, *hij verborg zich zooveel mogelijk, tot dat hij verdwenen was.*

§ 71. Nog dient de verdubbeling om van enkele woorden bijwoorden te vormen, b.v. van pěhoen *begin, aanvang*, pěhoen-pěhoen *aanvankelijk*, b.v. pěhoen-pěhoen gěpěgah *aanvankelijk werd door hem gezegd.*

HOOFDSTUK XV.

REDUPLICATIE.

§ 72. De vorming van woorden door herhaling van den eersten medeklinker, waaraan eene korte *e* wordt toegevoegd, komt in het Atjehsch zelden voor. Het is bekend, dat men deze wijze van woordvorming meer in het bizonder reduplicatie noemt.

De beteekenis der op gemelde wijze gevormde woorden is die van intensiteit en herhaling der handeling, door het stamwoord uitgedrukt, b.v. van kira *denken, gissen*, kěkira *aandachtig denken, overpeinzen, overwegen.* Dioe sakti moepikir dalam haté někěkira, *Dioe Sakti overdacht in zijn hart en overwoog*; van loemba *wedrennen, wedijveren*, lěloemba *om zijn hardst wedrennen, om het hardst wedijveren*; ijěr mata tro sěnsěn sipěloeh ban oedjěn toh měloemba, *de tranen vloeiden bij tientallen even als de regen om het hardst wedijverende*; van laksa *tienduizend*; lělaksa *bij tienduizenden*, padoem rajat mělělaksa, *het aantal onderdanen bedroeg tienduizenden*; van soeka *verheugd* sěsoeka *uitermate verheugd*, padoem oroi djamée di sinan bak Brahman měsěsoeka, *eenige dagen waren de gasten daar en de Brahmaan was er uitermate verheugd over.*

In enkele gevallen dient de reduplicatie om woorden te vormen, die eenige overeenkomst of gelijkenis bezitten met het door het stamwoord aangeduide begrip, b.v. lělangit *verhemelte* van langit *hemel*.

HOOFDSTUK XVI.

SAMENSTELLING.

§ 73. De samenstelling geschiedt door twee woorden, die verschillende begrippen uitdrukken, nevens elkander te plaatsen om daardoor een nieuw begrip te doen ontstaan. Het eerste woord der samenstelling is het bepaalde, het laatste het bepalende van het aldus gevormde nieuwe begrip.

Verreweg het grootste gedeelte der samenstellingen zijn vereenigingen van twee substantieven, hoewel ook andere woordsoorten daartoe worden gebezigd; b.v. bidjé mata of aněk mata, *oogappel* van bidjé *pit of kern dan wel* aněk *kind* en mata, *oog*; mata oroi, *zon van* mata *en* oroi *dag*; aněk rinjěn, *sport van een ladder* van aněk en rinjěn *ladder*; koelit mata *ooglid* van koelit *huid* en mata; pěloepoek mata *wenkbrauw* van pěloepoek *bedekking* en mata; boelée mata *ooghaartjes* van boelée *haartjes* en mata; rěhoeng mata *oogholte* van rěhoeng *gat* en mata; běroek oelée *schedel* van běroek *klapperdop* en oelée *hoofd*; sagoi oelée *wandbeen* van sagoi *afdeeling, vak* en oelée; toelěng pěrimping *slaapbeenderen* van toelěng *beenen* en pěrimping *slaap van 't hoofd*; toelěng miěng, *wangbeenderen* van toelěng en miěng *wang*; toelěng roeng *wervelkolom* van toelěng en roeng *rug*; aněk djaroi *vinger* van aněk en djaroi *vingers of in het algemeen genomen hand*; inong djaroi, *duim* van inong *vrouw* en djaroi; radja djaroi *middelste vinger* van radja *vorst of hoofd* en djaroi; palět djaroi *palm van de hand* van palět *palm* en djaroi; aněk badjěng *heerekind* van aněk en badjěng *hoer*.

Voorbeelden van samenstellingen uit andere woordsoorten zijn de volgende:

ôhnoi *tot hiertoe* van ôh *tot aan* en noi waarschijnlijk een kortere vorm van disinoi *hier*; ôhnan *tot daar toe* van ôh en disinan *daar*; ôhdjeh *tot ginds toe* van ôh en djeh *ginds*; ôh tělěs *daarna* van ôh en tělěs *nadat*; mengkon *als.... niet*, of *in geval.... niet* van meng *als* of *in geval* en kon waarschijnlijk een kortere vorm van het voor ontkenning gebezigde woord boekon.

§ 74. Voorts behooren nog tot de samenstellingen te worden gerekend de substantieven, die een bedrijf uitdrukken en door een der woorden orèng *persoon*, oetoes of pandé *werkman*, *baas* of zaakkundige en djoeroe, *iemand*, *aan wien iets als vast bedrijf is opgedragen*, worden vooraf gegaan b.v. orĕng kĕdé *winkelier*, oetoes kajée *timmerman*, pandé bĕsoi *ijzersmid*, djoeroe moedi *stuurman*.

WOORDSOORTEN.

HOOFDSTUK XVII.

WERKWOORDEN.

§ 75. Men kan de werkwoorden onderscheiden in stamwoordelijke en afgeleide.

De eersten zijn naar den uiterlijken vorm stamwoorden, waarin het begrip van een werkwoord reeds ligt opgesloten zooals b.v. poh *staan*, dong *staan*, djak *gaan*, tĕka *komen*, ploeng *vluchten*, ĕs *slapen*, por *vliegen*, top *steken*, tjang *houwen*.

De laatsten worden door middel der verbale vormelementen afgeleid zoowel van de stamwoordelijke werkwoorden als van de overige woordsoorten.

De verschillende wijzen, waarop die afleiding geschiedt, zijn bereids behandeld in Hoofdstuk VII.

§ 76. In Hoofdstuk V § 31 werd reeds gewezen op het gemis van conjugatie in de Atjehsche taal, zoodat de werkwoorden geene verandering ondergaan door wijze, tijd en persoon. Uit den zin moet worden opgemaakt, welke tijd wordt bedoeld.

Het naakte stamwoord is voldoende om den 2en persoon van den onvoltooid verleden tijd van de gebiedende wijs uit te drukken, dien men ook kan wedergeven door middel van het voorvoegsel ta, of door het nadrukswoordje kĕ, b.v. djak bak toewan gata, *ga naar uw heer*; bri boer, *geef rijst*; tadĕngor loen kisah saboh radja, *hoor naar hetgeen ik U verhaal van een koning*; tadjoek kajée oebak Sakti, *overhandig dit hout aan Sakti*; talakée bak djih lĕmo mĕrgoh jang timoh goh bak kapala, *vraag aan hem een mannetjesrund (stier) welks bult op zijn kop is gewassen*; ĕskĕ *slaap.*

§ 77. De concessieve of toelatende wijze van spreken wordt uitgedrukt door het woordje bah of bahlé en bahkĕ *laat* b.v. bah koe tipée ĕngkoet palĕs sopaja koe tĕmée padjoeh janglĕmah-lĕmah, *laat ik die domme visschen bedriegen, opdat ik lekker eten verkrijge*; bahlé djidjak, *laat hem gaan*; bahkĕ dji ĕs, *laat hem slapen.*

§ 78. De verbiedende of ontradende wijze van spreken drukt men uit door het woordje bé', b.v. bé' marah *wees niet boos*, bè' droine pĕhah baba nibak kajée njan, *gij moet niet uw mond loslaten (eigenlijk openen) van dit hout.*

§ 79. Bizondere hulpmiddelen om den tegenwoordigen tijd aan te geven bezit de Atjehsche taal niet. Wel daarentegen woorden om den verleden en toekomenden tijd uit te drukken.

Om den verleden tijd weder te geven worden de woorden ka of katĕlĕs *reeds, bereids*, gebezigd, b.v. oeloen ka loen ĕs, *ik heb reeds geslapen*; dji katĕlĕs dji ĕs, *hij heeft reeds geslapen.* En voor den toekomenden tijd het werkwoord kĕmĕng *willen, moeten*, dat niet zelden wordt verkort tot mĕng, b.v.

oeloen kĕmĕng ĕs, *ik zal (wil) slapen*; loen kĕmĕng tinggal droinĕ, *ik zal U achterlaten*; idzin toewankoe kĕ loen siăt loen mĕng djak lihat koelam raja, *vergun mij een oogenblik mijn vorst ik zal den grooten vijver gaan zien.*

§ 80. Het Maleisch woord a d a wordt in het Atjehsch wedergegeven door het woordje n a, dat aanwezig, voorhanden zijn beteekent en soms vertaald wordt door *er is* of *er was*, b.v. nakĕ bak zamĕn dilée masa, *er was in vroegeren tijd*; nakĕ doewa boh tjitjim anoem nandji doek di Sinan, *er waren twee vogels, pelikanen genaamd, aanwezig, die aldaar verblijf hielden.*

§ 81. Eene eigenaardigheid der Atjehsche taal is het plaatsen van twee synonieme werkwoorden in een zin om aan het begrip meer intensiteit of duidelijkheid te geven, b.v. radja nĕdoek di atĕs gadjah nĕĕr lĕmah saboh roepa, *de vorst was op een olifant gezeten en door hem werd een gelaat gezien*; radja pandang lĕmah orĕng njĕm di mata, *de vorst zag een mensch en had dat gevoel in zijn oog.* In den eenen zin is als synoniem van ĕr *zien*, l ĕ m a h *gebezigd*; in den anderen als synoniem van p a n d a n g *zien* eveneens l ĕ m a h.

HOOFDSTUK XVIII.

ZELFSTANDIGE NAAMWOORDEN.

§ 82. De zelfstandige naamwoorden kan men onderscheiden in s t a m w o o r d e n, a f g e l e i d e en s a m e n g e s t e l d e.

Op welke wijze de beide laatsten van andere woordsoorten kunnen worden gevormd is reeds behandeld in Hoofdstuk X § 50 en Hoofdstuk XVI § 73 en 74.

Bovendien heeft de Atjehsche taal nog een aantal zelfstandige naamwoorden uit de Maleische taal als stamwoorden overgenomen, die geheel en al afgeleid zijn volgens de in de laatste taal bestaande wijze van woordafleiding.

Het zijn voornamelijk de in de Maleische taal afgeleide substantieven gevormd door middel van de vormelementen a n, kĕ en a n en pĕ of p o e en a n. Op te merken valt, dat het voorvoegsel pĕ in p o e verandert, wanneer de beginletter van het stamwoord een lipletter is b.v. Mĕdĕhak johnjan makĕn sigra mĕtĕmée soerat di dalam makanan, *Mĕdĕhak at daarop spoedig en vond een brief in zijn eten.* Brahman kĕhĕn bak antoesan njoi pĕrsĕmbahan fakir dina, *de Brahmaan zeide tot den afgezant, dit is het geschenk van (mij) den arme;* takalon poeë di tjong kajée oelah lagée manoesja atawa djin atawa insan taër lakoean, *door U worde gezien, wat de menschelijke vorm in den top van dien boom is of een geest of een mensch en door U worden zijne handelingen bespied;* johnjan poetroi nĕmoepikir dalam haté mĕnan kira koe tĕmèe moelia kĕbĕsaran kĕhasilan pané tĕka, *daarop overdacht de prinses in haar hart en overwoog aldus, ik heb aanzien en grootheid verkregen en van waar is het gekomen;* loen sĕboet kĕ sjéaudara kĕrna goena lĕ kĕbadjikan kĕloen toewan hina dina, *ik noem hem mijn broeder want zijne goedheid is van veel nut voor mij, mijnheer, die arm en gering ben;* oebak pĕkĕrdjaän jang miskil jang han hasil goerée kira, *wat het moeielijke werk betrof, dat niet door de leermeesters kon worden beëindigd;* ilmée poeperangan taki-maki mĕmboeni diri di nab mata, *de krijgskunst bestaat uit listen en lagen om zich voor het oog te verbergen.*

Nog valt op te merken, dat inzonderheid van de stamwoorden l a k o i en b i n o i substantieven door middel van het voorvoegsel s a m worden afgeleid, die een begrip van volmaaktheid, gepaard aan gelijkenis of overeenkomst te kennen geven, b.v. sabab nĕgasĕh kĕmoeda samlakoi singâh oroi gadoh njawa, *omdat hij deernis gevoelde met den schoonen jongeling, die morgen zijn leven zou verliezen;* loen mĕsahabat ngon orĕng binoi djĕroh sambinoi hanatara, *ik was bevriend met eene vrouw, wier schoonheid zonder gelijke was.*

§ 83. De eigennamen van personen zijn of zuiver Atjehsch

of aan het Arabisch of Maleisch ontleend, b.v. Agam, Din, Ismaïl, Osman, Pandan enz.

Als naamwijzer voor eigennamen van personen zoowel mannen als vrouwen bezigt men het woordje nja' of njak soms ook Si b.v. Nja' Mohamad, Nja Sapiah, Sĭ Boeloeh.

Voor geographische eigennamen plaatst men één der woorden, die de soort van de plaats aanduiden zoo als nangroi *land*, gampong *dorp*, boekit *voor zeer hooge bergen*, goenoeng voor *minder hooge*, glé voor *heuvels*, baris voor *een aaneengeschakeld gebergte*, tjot voor *kleine verhevenheden*, laoet voor *zee en meer*, kroeng voor *rivier*, aloeër voor *beekje*, soewak voor *kreek*, lĕhong voor *waterleiding*, aroesan voor *kanaal*, aroes voor *zeestraat*, b.v. nangroi Watoe *het land van Watoe*, gampong Djawa *het dorp Djawa*, Boekit Silawas, Goenoeng Moelam, Glé Rimah, Tjot Bak Sĕtoel, Laoet Tawar, Kroeng Atjĕh, Aloeër Makam, Soewak Ni, Lĕhong Bĕrĕbam, Aroesan Poentoeng, Aroes Rajoet.

De soortnamen van vogels duidt men aan door tjitjim *vogel*; van visschen door ĕngkoet, *visch*; van slangen door oelĕr *slang*; van wormen door oelat *worm* en van boomen door bak of ba *boom*; b.v. tjitjim pala, *de moerai*; ĕngkoet siakap, *de kakap*; oelĕr birang, *een soort van gevlekte slang*; oelat soetra, *de zijdeworm*; bak oer, *de klapperboom*.

§ 84. De substantieven ondergaan geene verandering door *geslacht*, *verbuiging* en *getal*.

Wil men bepaaldelijk het geslacht aangeven, dan bezigt men voor het mannelijke het woord agam, *man* en voor het vrouwelijke het woord inong *vrouw*, b.v. boebiri agam *een ram*, goeda inong *een merrie*.

Voor stier zegt men ook wel lemo mergoh *het bultige rund* zijnde mergoh samengesteld uit mĕr eene wijziging van het prefix mĕ en goh *bult*.

De genitief wordt gevormd door eenvoudige nevenstelling, waarbij het voorwerp der bezitting achter den bezitter wordt

geplaatst b.v. anĕk tĕkoe tĕgar tĕhat *het kind des Tekoe's is zeer ondeugend.*

Wenscht men het voorwerp der bezitting meer te doen uitkomen, dan plaatst men daarvoor het woordje po *eigenaar, bezitter van*, b.v. njoi tĕkoe po goeda, *dit is Tekoe's paard.*

De hulpmiddelen om het getal aan te geven zijn voor het enkelvoud een hulptelwoord (zie Hoofdstuk XX § 87 sub 3) en voor het meervoud een der onbepaalde hoofdtelwoorden bandoem, *alle*; sĕkĕlian *alle*; sigala, *alle*; lé, *vele*, padoem *een zeker aantal, eenige*, dan wel herhaling van het stamwoord b.v. sidroi pĕntjoeri sangat doesta, *een dief, die zeer loog*; bandoem oelama kĕhĕn mĕnan *alle schriftgeleerden zeiden, dat het alzoo was*; tĕmar djimĕroempak dengon sĕkĕlian sahabat dji *daarna ontmoette hij al zijne vrienden*; djikalon sigala boh-boh kajée lom boengong-boengong jang di dalam lampoes njan, *hij zag allerlei boomvruchten en bloemen, die in dien tuin waren*; di dalam nangroi njan lĕ kapal, *in dat land zijn vele schepen*; padoem namit hamba tĕboesan hadlir sadjan alat sĕndjata, *eenige slaven en pandelingen waren er aanwezig benevens allerlei wapentuig.*

Zooals wij in Hoofdstuk XVI § 67 sub 2 en § 69 hebben gezien, drukt de herhaling van het stamwoord meer een meervoud met verscheidenheid uit. Nog andere vormen om laatstgenoemd meervoud uit te drukken bezit de Atjehsche taal en wel 1º door herhaling van het stamwoord met wijziging van den aanvangsklinker, b.v. taki-maki, *allerlei listen en lagen*, tabir-mabir *velerlei soorten van voorhangsels*;

2º door samenvoeging van 2 synoniemen, b.v. daja-oepaja, *hulpmiddelen*; tipoe-daja, *listen.*

HOOFDSTUK XIX.

BIJVOEGLIJKE NAAMWOORDEN.

§ 85. Evenals andere talen bezit ook de Atjehsche woorden om het begrip van hoedanigheid als onderscheidend kenmerk

van een voorwerp uit te drukken b.v. djĕroh, *schoon*, inong djĕroh, *eene schoone vrouw*, ged *goed*, orĕng ged, *een goed mensch.*

Zij volgen meestal het woord waarvan zij de hoedanigheid of eigenschap moeten bepalen. Voor het betreffende woord geplaatst duiden zij een comparatief aan, b.v. oetoes orĕng Atjeh nibak orĕng Melajoe, *de Atjehers zijn bedrevener dan de Maleijers*; ged njoi nibak njan, *dit is beter dan dat.*

HOOFDSTUK XX.

TELWOORDEN.

§ 86. De telwoorden kan men onderscheiden in

I. bepaalde hoofdtelwoorden.

II. onbepaalde hoofdtelwoorden.

Men bezigt gewoonlijk het Europeesche cijferschrift. Alleen de geestelijken en enkele geletterden zijn met het Arabisch cijferschrift bekend.

§ 87. I. Bepaalde hoofdtelwoorden.

De namen der hoofdgetallen zijn:

sa *een.*	limong *vijf.*
doewa *twee.*	nam *zes.*
lĕhée of tĕlĕhée *drie.*	toedjoeh *zeven.*
pĕt *vier.*	lapan *acht.*
	sikoerĕng *negen.*

De getallen van elf tot negentien drukt men uit door voor het woord bĕlas een der negen bovenvermelde hoofdgetallen te plaatsen, doch sa verandert dan in si; b.v. sibĕlas *elf*, lapan bĕlas *achttien.*

De tien-, honderd-, duizend-, tienduizend- en honderdduizendtallen worden op gelijke wijze gevormd van pĕloeh *tiental*, rĕtoes *honderdtal*, ~~ribée~~ *duizendtal*, laksa *tienduizendtal* en laksin *honderdduizendtal* b.v. sipĕloeh *tien*, lĕhée pĕloeh *der-*

tig, sirĕtoes *honderd*, limong rĕtoes *vijfhonderd*, siribée *duizend*, lapan ribée *achtduizend*, silaksa *tienduizend*, pĕt laksa *veertigduizend*, silaksin *honderdduizend*, sipĕloeh laksin *een millioen*.

Boven sipĕloeh laksin *een millioen* strekken de Atjehers hunne telling niet uit; zij bezigen het tientallig stelsel.

Omtrent sikoerĕng valt op te merken, dat het de beteekenis van sikoerĕng sipĕloeh, een minder dan tien, heeft.

Om breuken uit te drukken vermeldt men, in hoeveel deelen het geheel is verdeeld en hoeveel van die deelen van het geheel men bedoelt, b.v. didalam sikoerĕng bhagi lĕhée voor $^3/_9$.

Rangschikkende telwoorden bezitten de Atjehers niet, doch bezigen, waar noodig, die der Maleijers. Wordt pĕhoen *begin* voor pĕrtama gebezigd, dan vervalt het Maleische voorvoegsel ka en wordt het betrekkelijk voornaamwoord jang vóór het betreffende telwoord geplaatst, b.v. jang pĕhoen, *de eerste*; jang doewa *de tweede* enz.

Verzamelende telwoorden worden in het Atjehsch gevormd door het woordje ban *gelijk*, *als*, voor het betreffende getal te plaatsen, b.v. bandoewa *twee aan twee*, eigenlijk *gelijk* of *als twee*, banlĕhée *drie aan drie* enz.

Van de getallen *tien*, *honderd*, *duizend*, *tienduizend* en *honderdduizend* worden echter verzamelende telwoorden gemaakt door middel van het voorvoegsel mĕ of moe, al naar gelang de beginletter van het stamwoord geen of een lipletter is, b.v. moepĕloeh *bij tientallen*, mĕribée *bij duizendtallen* enz. Niet zelden wordt in dit geval het stamwoord verdubbeld en zegt men alzoo moepĕloeh-pĕloeh, mĕribée-ribée enz.

Vermenigvuldigende telwoorden worden gevormd door achter het hoofdtelwoord een der woorden go en sĕn *keer* of *maal*, lapis *voudig*, ganda *dubbel* en lipat *voudig* te plaatsen b.v. sigo of sisĕn *eenmaal*, lĕhée lapis *drievoudig*, limong ganda *vijfdubbel*, lapan lipat *achtvoudig* enz.

II. Onbepaalde hoofdtelwoorden.

§ 88. De onbepaalde hoofdtelwoorden kan men onderscheiden in die, dienende ter uitdrukking van:

1°. een getalbegrip, zooals djib-djib, sigĕnap-gĕnap en tiap-tiap *elke*; roek-roek, sabé-sabé, soentok-soentok en kajim-kajim *iedere*; b.v. djib-djib gampong nĕbri blandja, *door elke kampong werd hem levensonderhoud gegeven*; sigĕnap-gĕnap oroi djidoek di sinan, *elken dag zit hij daar*; tiap-tiap tĕhoen djidjak oe Poelau Pinang, *elk jaar gaat hij naar het eiland Pinang*; roek-roek masa djibĕd koran, *ieder uur uur van den dag reciteert hij uit den Koran.*

2°. een maatbegrip, zooals sigĕnap *gansch*, ladoem *de helft of een gedeelte van iets*, b.v. sigĕnap oroi, *de gansche dag*; ladoem jang mé tjawan pingan krikal doelang raja-raja, *de helft of een gedeelte er van brachten kopjes, schoteltjes, vlakke schotels met een voet en groote presenteerbladen.*

3°. een getal- en maatbegrip. Zij zijn: sikĕrak *een stuk*, ter nadere aanduiding van stoffen (kains), vuurwapenen, touw en brandhout; b.v. sikĕrak idjar, *een kleed*; sikĕrak bĕdil *een geweer*; sikĕrak taloi *een stuk touw*; sikĕrak papĕn *een plank*; sikĕrak djoedjée *een stuk brandhout*; saboh *een stuk*, eigenlijk *een vrucht* ter nadere aanduiding van dieren, visschen, vruchten, bloemen, blanke wapenen en voorwerpen van onbepaalde afmeting; b.v. saboh tjitim *een vogel*; saboh ĕngkoet bajir *een gaboes (een soort van visch)*; saboh mamplam, *een mangga-vrucht*; saboh boengong mĕloer, *een melati bloem;* saboh sĕkin, *een rechtsnijdend zwaard;* saboh blang, *een rijstveld;* saboh kroeng, *een rivier*; sianĕk ter nadere aanduiding van zaden; b.v. sianĕk rĕtĕk *een katjang-vrucht*; sioen en sijoer ter nadere aanduiding van bladeren, en wel sioen voor kleine en sijoer voor groote bladeren; b.v. sioen ranĕb, *een sirihblad*; sijoer oen pisang, *een pisangblad.*

4°. den meervoudsvorm der substantieven en voornaamwoorden. Zij zijn bandoem *alle*; sikĕlian *alle*; sigala *alle*; lĕ *vele* en padoem *een zeker aantal, eenige.*

Zie voorbeelden Hoofdstuk XIII § 58 en Hoofdstuk XVIII § 84.

Nog dienen ter bepaling van den meervoudsvorm der substantieven en voornaamwoorden de minder veelvuldig gebezigde

onbepaalde hoofdtelwoorden anika, *allerlei*, gewoonlijk met si verbonden voorkomende, sinaroi *alle* en sinĕna *alle*.

De beide laatsten worden, van personen sprekende, ook wel zelfstandig gebruikt; b.v. sianika pĕnadjoeh, *allerlei gebak*; chabar pi tĕlĕs hoeléebalang woil rajat sinaroi sadjan sĕrta, *nadat de tijding was overgebracht, keerden de krijgsoversten terug en de onderdanen volgden tevens allen*; njan Mĕdĕhak kĕhĕn lĕbĕh droi nibak kamoi sinĕna, *die Medehak zegt, dat hij meer is dan wij allen*.

§ 89. Op te merken is, dat nog de volgende samenstellingen met si voorkomen, als

sipasang *een paar*.

sitaloi *een door touw samengehouden bos*.

siikat *een bundel*.

sidang *een paar, doch alleen van presenteerbladen gebezigd, die bij elkâar behooren*.

sidjoedoe *een koppel*.

sigoeloeng *een rol*.

sipoetjoek *een spruit*.

siiri *een noot*.

siboelĕt *een bal van garen*.

Ook enkele afgeleide zelfstandige naamwoorden worden gevormd met voorgevoegd si, b.v. sinangroi *een landgenoot*; sigampong *een dorpsgenoot*; simoekim *een moekimgenoot*; sibangsa *een stamgenoot*; sikawan of sirakan *een kameraad*; sitikar of sibantal *een slaapgenoot*.

Si dient nog in het bizonder als naamwijzer van scheldwoorden, b.v. Siboengkoek bĕrdjalan kĕhĕndak boengkar, *de Bultenaar begaf zich op weg, willende verhuizen*; Mĕdĕhak hoekoem Sigoibĕna, *Mĕdĕhak vonniste den schelm*; bah koe taki Sigĕkohpaha, *laat ik dien kromme bedriegen*; gĕdj kĕdjinoi tajoeër pĕdjĕmĕrang bak sipandjang gĕtanjoi doewa, *het is goed, dat wij ons beiden door den Lange aan de overzijde doen overbrengen*; tĕlĕs nĕdra Sibĕdawi limang ratoes kali, *daarna werd de vagebond vijfhonderdmaal gegeeseld*.

§ 90. Om de uitdrukkingen *anderhalf*, *derdehalf* enz. weder

te geven, plaatst men het woord t ĕ n g a h *half* voor het hoofdgetal; b.v. tĕngah doewa *anderhalf*, tĕngah lĕhée *derdehalf* enz.

Men bezigt s i k ĕ h a n voor alles, wat middendoor wordt gesneden; s i b ĕ l a h voor alles, wat men in 2 helften heeft gehakt; b.v. sikĕhan boh timon *een stuk van een doormidden gesneden komkommer*; sibĕlah ĕngkoet *een stuk van een doormidden gehakten visch.*

HOOFDSTUK XXI.

BIJWOORDEN.

§ 91. Men onderscheidt de volgende soorten van bijwoorden:

I. Bevestigende bijwoorden.

Zij zijn: 1°. n j o *ja*, *juist*, *ten rechte*; b.v. njokĕ mĕnan Tĕkoe, *ja*, *het is zoo*, *Tekoe*. 2°. b o h *ja*, dat na een gegeven last of bevel wordt gebezigd; b.v. tatjok soerat saboh di kantor, boh, *haal een brief van het kantoor*, waarop geantwoord wordt b o h *ja*.

Nog gebruikt men om eene bevestiging of toestemming uit te drukken het woordje n a, d. i. *aanwezig zijn*; b.v. na mĕtĕmĕng *is het gevonden*, waarop geantwoord wordt n a.

§ 92. II. Ontkennende bijwoorden.

Zij zijn: 1°. h a n, *neen*, *niet*, ook wel *geen*; b.v. djinoi han mĕtĕmĕng djak oeloen, *nu kan ik niet gaan*; han sapoeë tapoeë, *gij weet van niets af*; oeloen pĕsan padoem hantjit djitinidjak, *hoe vaak ik hem gelast heb*, *hij wil toch niet gaan*; han djid han, *het kan niet anders*, *het moet zoo*; hana lé goeda di sinoi, *zijn er geen paarden meer hier*; han nĕpadjoeh sil kĕbĕ, *eet hij geen karbouwenvleesch*; hana ĕngkoet di pĕkan, *er is geen visch op de markt*. H a n a is eigenlijk eene samentrekking van h a n *niet* en n a *zijn*.

2°. k o n *geenszins*, *niet*, waarschijnlijk een kortere vorm

van het Maleische boekan; b.v. djitĕmĕng ĕngkoet kon batjoet, *zij troffen zelfs niet een weinig visch aan.*

Ook wordt kon gebezigd in de beteekenis van iets of iemand niet zijn; b.v. kon dji radja kon dji kéwasa, *hij is noch een vorst noch een machtig man.*

3°. bé, ook wel bek geschreven, *toch niet*, *opdat niet*; b.v. bé binggĕs, *wordt toch niet boos*; bé tadjak, *begeeft U niet op weg*; bé tapatih chabar orĕng, *gij moet niet gelooven (aannemen) hetgeen de menschen zeggen*; bé kĕ mĕtĕmĕng oeloen kalon pitan, *ik heb hem niet gezien*, *laat staan hem ontmoet.*

4°. hat *toch niet*; b.v. anĕk tapoelang hatlé taba, *het kind worde door U teruggegeven en niet meer weggevoerd.*

§ 93. De uitdrukking ja of neen vertaalt men door njo atawa kon; b.v. njo njoi roemâh dji atawa kon, *is dit zijn huis ja of neen.*

De uitdrukking ik weet het niet... wellicht wel vertaalt men door hoem.... salĕh; b.v. hoem salĕh njo, *ik weet het niet*, *wellicht is het waar*; na tĕkoe di kantor hoem salĕh na, *is de tekoe op het kantoor? ik weet het niet*, *wellicht wel*; hoem salĕh padoem na maté, *ik weet het niet*, *hoeveel er gestorven zijn.*

De uitdrukking het is er.... het is er niet wordt vertaald door na.... tan; b.v. jang na djipĕgah tan jang tan djipĕgah na, of korter: jang na tan jang tan na, *wat er is*, *zegt hij*, *dat er niet is*, *en wat er niet is*, *zegt hij*, *dat er is.*

§ 94. III. Bijwoorden van hoeveelheid.

Zij zijn:

1°. padoem *een zeker aantal*, *eenige*, *hoeveel*; b.v. padoem trib *eenigen tijd duurt het*; padoem na arta jang gĕbri kĕ gob, *een zeker aantal zijner goederen heeft hij reeds aan de menschen weggegeven*; padoem na rajoet, *hoe groot is hij*; padoem njoem njoi, *hoeveel kost dit.*

2°. sĕkian *zoo* in de beteekenis van *zoo veel*, *zoo weinig*, *zoo groot*, enz. Dit woord is onveranderd van het Maleisch overgenomen; b.v. sĕkian trib, *zoo lang (van tijd).*

§ 95. IV. Bijwoorden van hoedanigheid.

Zij zijn:

1°. daměkian, *zoo*, *aldus*, *alzoo*, *zoodanig*, *dusdanig*, *zoodoende*, *in deze of dier voege*. Dit woord is aan het Maleisch ontleend, doch wordt zelden gebezigd; b.v. daměkian gěkěhěn *aldus werd door hem gesproken.*

2°. měnoi *aldus*, *op deze wijze*; b.v. djěkalée měnoi *als het aldus is.*

3°. měnan *alzoo*, *op die wijze*; b.v. Měděhak děngor měnan pěněgah, *Měděhak hoorende*, *dat het antwoord alzoo was*; hal jang moeměnan *eene zaak*, *welke alzoo is.*

4°. měděh *alzoo*, *op die wijze*; b.v. měděh tapěgěd, *op die wijze moet gij het vervaardigen.*

§ 96. Om eene bepaalde hoedanigheid aan te wijzen worden dezelfde woorden gebezigd, die ook als adjectieven voorkomen; b.v. por majang, *hoog vliegen*; taoesaha bak gěd *onderhoudt het goed.*

§ 97. V. Bijwoorden van plaats.

Zij zijn:

1°. sinoi *hier.*

2°. sinan *daar*, wijzende op eene plaats binnen het bereik van den spreker of eene verwijderde plaats.

3°. siděh *ginds*, wijzende op eene plaats buiten het bereik van den spreker.

Om bepaald het zijn in eene plaats aan te duiden, plaatst men het voorzetsel di *in*, *te*, *op*, voor deze bijwoorden; b.v. di sinoi loen doek, *hier woon ik*; di sinan roemâh dji, *daar is zijn huis*; di siděh na orěng moeprang, *ginds is men aan het vechten.*

En om nu eene beweging naar eene plaats uit te drukken het voorzetsel kě *naar*, *tot*, dat onafscheidelijk met deze bijwoorden wordt verbonden; b.v. djak kěnoi *kom herwaarts*, djak kěnan *ga daarheen*, djak kěděh *ga gindsheen.*

§ 98. Als bijwoorden van plaats worden nog gebezigd: atěs *boven*, di nab *voor*, di likoet *achter*, di kě *voor*, di joeb *beneden*, di baroeh *beneden* of *benedenwaarts*, di

oenĕn *rechts*, di wil *links*, rap *nabij*, toi *nabij* en djĕoh *verwijderd*.

Om eene beweging naar eene plaats uit te drukken, nemen zij, met uitzondering der drie laatsten, het voorzetsel oe *naar* voor zich, b.v. oe likoet *naar achteren*, oenĕn *naar rechts* enz.

§ 99. VI. Vragende bijwoorden.

Zij zijn:

1°. poeë, *wat*; b.v. poeë koerĕng, *wat scheelt er aan*; poëe sĕbab han tapĕgah dilée, *wat is de reden, dat ge er vroeger niet over hebt gesproken*; poeë tapĕgah of poeë takĕhĕn, *wat zegt gij*; poeë chabar, *wat voor nieuws is er*.

2°. pakri *hoe, hoedanig*; b.v. pakri hal gĕtanjoi, *hoedanig is onze toestand*; pakri tabah soedah tĕkdir, *wat wilt ge er aan doen, het is Gods beschikking;* pakri loen djid pĕlakoe, of: poeboet, *hoe zal ik het verrichten*.

3°. pakon *waarom*; b.v. pakon gata tapĕloeng, *waarom zijt gij gevlucht*; pakon hana nĕtĕka kĕnoi, *waarom is hij niet hier gekomen*.

§ 100. Als betrekkelijk vragende bijwoorden bezigt men:

1°. pané *van waar*; b.v. pané tatĕka gata, *van waar zijt gij gekomen*.

2°. ho *waarheen*; b.v. ho takĕmĕng djak, *waarheen wilt ge gaan*.

3°. pat, *waar*; b.v. pat tataměng njan, of: pat mĕtĕmée njan, *waar hebt gij dit gevonden*.

§ 101. Als vragend bijwoord van tijd is in gebruik padjan *wanneer*; b.v. padjan tĕroes, *wanneer zijt ge aangekomen*.

§ 102. VII. Bijwoorden van tijd.

Men onderscheidt betrekkelijke en aanwijzende bijwoorden van tijd.

De eerste zijn:

1°. tatkala, *toen, tijdens, ten tijde dat*; b.v. tatkala toek dji bak gampong njan, *toen hij in die kampong aangekomen was*.

2°. ôh *als, wanneer*; b.v. pané ôh nĕdjak, *wanneer is hij gegaan*.

Voorts de samenstellingen van ôh, zoo âls:

a. ôh lĕs *nadat, toen*; b.v. ôh lĕs boer loen tĕka, *nadat ik rijst heb gegeten, zal ik komen*.

b. ôh k a, *toen, nadat*; b.v. ôh ka tĕroes, *toen hij aangekomen was.*

c. ô h n o i, *zooals dit*; b.v. tapĕgĕd pĕtoi ôhnoi pandjang *ge maakt mijn kist zoo lang als dit.*

d. ô h n a n, *zooals dat*; b.v. tapĕgĕd roeñâh oeloen ôhnan manjang, *ge maakt mijn huis zoo hoog als dat.*

e. ô h d ĕ h *zooals ginds*; b.v. koh taměh kĕ oeloen ôhděh pandjang, *behakt deze stijl voor mij zoo lang als gindsche.*

3°. t ĕ l ĕ s of l ĕ s *daarna, nadat*; b.v. tĕlĕs djikĕhĕn, *daarna sprak hij.*

§ 103. De aanwijzende bijwoorden van tijd zijn:

1°. d j i n o i *nu, thans*; b.v. djinoi loen bri, *thans gaf ik het.*

2°. l o m *nog*; b.v. lakée lom sigo, *vraag het nog eens.*

3°. b o e n o i *zoo juist*; b.v. boenoi na tĕroes orĕng sidroi, *zoo juist is iemand aangekomen.*

4°. d i l é e *te voren;* b.v. dilée djipĕgah mĕnan, *te voren sprak hij op die wijze.*

5°. g o h l o m *nog niet*; b.v. kasip alat goh lom, *zijn de wapens gereed? nog niet.*

6°. p ĕ r n a h *ooit, immer*; b.v. na toewan pĕrnah kalon, *heeft mijnheer het ooit gezien.*

7°. d o e d o i *daarna*; b.v. doedoi loen pĕkĕmas, *daarna zal ik het gereed maken.*

8°. ĕ n t ĕ r ĕ k of t ĕ r ĕ k *dadelijk, aanstonds*; b.v. ĕntĕrĕk loen ba, *aanstonds breng ik het.*

9°. k a d a n g *somtijds, somwijlen, bijwijlen*; b.v. kadang djipĕgah mĕnan kadang mĕnoi, *somtijds spreekt hij zus, somtijds zoo.*

10°. s ĕ k a r a n g *nu*; b.v. sĕkarang oeloen toewan poebĕd, *nu lees ik.*

11°. k a *reeds, gedaan, afgeloopen*; b.v. Allah taâla ka gĕbri kĕ hamba, *God de allerhoogste heeft gegeven aan zijne dienaren.*

12°. t ĕ l ĕ s of l ĕ s *reeds, gedaan*; b.v. tĕlĕs djidjak, *hij is reeds gegaan.*

Ook wordt in stede van k a wel eens h a b i s *afgedaan, geeindigd, op*, gebezigd; b.v. ôhka habis boh-boh kajée jang masak,

als al de rijpe vruchten geëindigd (op) zijn; ringgit ka habis *zijn geld is op.*

HOOFDSTUK XXII.

VOORZETSELS.

§ 104. Als voorzetsels van plaats bezigt men d i *in, te, op, aan*; b.v. di blang *in de sawah*; di kroeng *in de rivier*: di roemâh *te huis*; di laoet *op zee*; di glé *in de heuvels.*

Bij bijwoorden van plaats wordt het gebruikt om h e t z ij n in of op d ie p l a a t s uit te drukken, zie Hoofdstuk XXI § 97.

Soms behoort di vertaald te worden door *van, van uit, afkomstig van*, b.v. loen njoi tĕka di nangroi Singapoera, *ik kom thans van de stad Singapoera.*

§ 105. De voorzetsels, die eene beweging naar eene plaats uitdrukken, zijn:

1°. o e *naar*; b.v. oe gampoeng *naar de kampong*; oe pasir *naar het strand.*

2°. o e b a k *tot, naar*, samengesteld uit de voorzetsels o e *naar* en b a k *aan, voor*; b.v. tĕka sidroi orĕng oebak nabi, *er kwam een man tot den profeet.*

§ 106. De voorzetsels, die eene betrekking van iets tot eenig voorwerp aanduiden, zijn:

1°. bak *aan, voor, jegens*, b.v. oeloen toewan lakée blandja bak tĕkoe, *ik verzoek levensonderhoud aan Tĕkoe*; laloe djipĕgah bak dji *voorts zeide hij tot hem.*

Het wordt ook gebezigd om tijdsbepalingen uit te drukken en beteekent dan *op* of *in*; b.v. dji pi dji ĕs bak malam njan, *zij sliepen in dien nacht*; bak waktée njan *op dien tijd*; bak oroi rĕbo *op een woensdag.*

Voorts zijn nog als voorzetsels in gebruik de volgende samenstellingen van b a k.

2°. Het in de vorige paragraaf reeds vermelde o e b a k, dat behalve eene richting ook eene strekking of toenadering tot

een voorwerp aanduidt en vertaald wordt door *aan*, *tot*, *voor*, *jegens*; b.v. djipĕgah oebak anĕk *hij zeide tot zijn kind*; djipoebloi lampoes oebak sidroi orĕng *hij verkocht zijn tuin aan iemand*; djidjak oebak orĕng jang poebloi boh memplam *hij ging naar den persoon, die mangga's verkocht.*

3°. nibak samengesteld uit ni, dat in beteekenis overeenkomt met het Maleische dĕri, doch alleen gebezigd wordt in vereeniging met bak.

Het beteekent *van*, *uit*, *komende uit* en wordt inzonderheid bij vergelijkingen gebruikt om het woordje dan achter den vergelijkenden trap uit te drukken; b.v. loen mĕtĕmée nibak roemâh dji sidroi dara jang pĕrmoi *ik ontmoette komende uit zijn huis eene maagd, die zeer schoon was*; lĕbĕh nibak troi dji *meer dan om hem te verzadigen*; oetoes orĕng Atjeh nibak orĕng Mĕlajoe *de Atjehers zijn kundiger dan de Maleijers*; gĕd njoi nibak njan *dit is beter dan dat.*

§ 107. Om de betrekking tusschen een zegwoord en zijn indirect object uit te drukken, bezigt men de voorzetsels:

1°. kĕ *aan, tot, voor*; b.v. oeloen bri kĕdji *ik gaf het aan hem.*

2°. Het Maleische akan, dat vertaald wordt door *wat betreft, met het oog op*, b.v. akan tĕtapi idjar badjée hantjit mĕtĕmĕng *wat betreft het baadje, het werd niet gevonden.*

§ 108. Om een persoon of zaak als oorzaak van iets aan te duiden, bezigt men het voorzetsel lé *door*; b.v. basah dji sĕrah lé oedjĕn, *hij werd door den regen nat*; djisipak lé goeda *hij werd door een paard getrapt*; djipok lé lĕmo *hij werd door een koe gestooten.*

§ 109. Het voorzetsel dengon ook wel verkort tot ngon vertaalt men door *met*; b.v. inong njan dengon bandoem anĕk *die vrouw met al 'hare kinderen.* Ook komt ngon als voegwoord voor in de beteekenis van en.

§ 110. Het voorzetsel dĕmi door *bij*; b.v. dĕmi Allah *bij God.*

§ 111. De woorden tĕroes *aankomen* en hinggá *zoodat,*

totdat, worden als voorzetsels gebezigd in den zin van *tot aan*; b.v. djidjak tĕroes oe binĕh kroeng, *hij begaf zich tot aan den oever van de rivier*; djipoeboet mĕnan hingga masa njan *hij handelde aldus tot op dien tijd.*

§ 112. De woorden k ĕ r ĕ n a en s a b a b *oorzaak*, *reden*, worden eveneens als voorzetsels gebezigd in de beteekenis van *om reden van* of *wegens*; b.v. di dji pi djiharap bak dji kĕrĕna of: sabab dji kaja, *wat hem betreft*, *hij hoopte op hem*, *omdat hij rijk was.*

HOOFDSTUK XXIII.

VOEGWOORDEN.

§ 113. De meest gebruikelijke voegwoorden zijn:

1°. a t a w a *of*; b.v. rajoet atawa tjoet, *groot of klein.*

2°. t ĕ t a p i *maar*; b.v. tĕtapi oeloen toewan hana mĕtĕmĕng djak oroi njoi, *maar ik kan heden niet op weg gaan.*

3°. m ĕ l a i n k a n, *doch*; b.v. hana djitemĕng ba bandoem, harta mĕlainkan djitinggal bandoem, *hij kon zijne goederen niet wegbrengen, doch hij moest alles achterlaten.*

4°. s o p a j a *opdat*; b.v. sopaja gĕtanjoi bé kĕnong oedjĕn, *opdat wij niet door den regen worden getroffen.*

5°. t ĕ m a r, vaak verkort tot m a r, *en*, *voorts*, *vervolgens*, wordt ook evenals het Maleische m a k a als logische verbinding en aan het begin van een nieuwen volzin gebezigd; b.v. tĕmar djipĕgah *voorts zeide hij.*

6°. s j a h a d a n *voorts*, *wijders*, *vervolgens*, wordt bij het begin van een nieuwen volzin gebruikt.

7°. l a l o e *vervolgens*, *toen*, *daarop*, *daarna*; b.v. tĕmar laloe djiba lé sjéaudagar njan, *voorts werd het door dien koopman weggebracht.*

8°. l o m *ook*, *nog*, *bovendien*; b.v. jôh njan Mĕdĕhak lom nĕsoedi bak orĕng mé pĕdati, *op dien tijd onderzocht Mĕdĕhak nog den man, die de pedati bracht.* L o m wordt ook vaak met

het nadrukwijzende p i verbonden, l o m p i, en beteekent dan *meer*, *te meer*, *bovendien*; b.v. karĕna hana sidroi orĕng lompi jang mĕmilik sigala harta njan, *want er is niemand meer, die eigenaar is van die goederen.*

9°. g o h; dat steeds in vereeniging met l o m voorkomt en door n o g n i e t moet worden vertaald; b.v. dji goh lom toek, *hij is nog niet aangekomen.*

10°. t ĕ r ĕ k of ĕ n t ĕ r ĕ k *nog*, *ook*; b.v. tadjoek sikĕrak tĕrĕk, *geef hem nog een stuk.*

11°. b a h o e w a dient tot inleiding of aankondiging van eene zinsnede of van een geheel stuk; b.v. bahoewa soerat njoi loen pĕit kĕ Tekoe Poelan, *dezen brief zend ik aan Tekoe N.N.*

Gewoonlijk wordt b a h o e w a niet vertaald.

12°. t j i t *ook*, *slechts*, *toch*, *evenwel*; b.v. tĕmar Tĕkoe Hoesin gĕdjak tjit kĕnoi *en Tekoe Hoesin begaf zich ook hierheen.*

13°. k a r ĕ n a *omdat*, *want*; b.v. oeloen toewan salah karĕna han dji ingat *ik beging een misslag, omdat hij niet oplettend was.*

14°. a s a l *mits*, *als maar*; b.v. asal bé' salah *mits men geen schuld heeft.*

15°. s o e n g g o e h *inderdaad*, dat gewoonlijk wordt gevolgd door het nadrukwijzend p i; b.v. soenggoehpi Tĕkoe oeloen toewan hana kéwasa, *inderdaad Tekoe heb ik geen macht.*

16°. d j ĕ k a l é e, *indien*, *als*; b.v. djĕkalée han ĕk bé' tagoelam, *als ge niet sterk zijt, moet ge het niet dragen.*

17°. s a r é of s a r i *daarna*, *nadat*, *toen*, *vervolgens*; b.v. istri kamoi dilée djiba saré lĕpas mdrandĕh kroeng, *mijne vrouw bracht hij het eerst en stak daarna de rivier over*; ôh saré tĕroes kĕnan hadlir *nadat zij daar aangekomen waren, werden zij gewaar;* ôh saré dĕs njan djipandang laloe djiriwang oebak radja, *nadat hij het duidelijk had gezien, keerde hij vervolgens naar den vorst terug.*

18°. s i r a, *terwijl*; b.v. Sipandjang djĕmĕrang ijĕr ôh dada sira djidoek, *de Lange stak het water over, dat tot zijn borst kwam, terwijl hij zat.*

HOOFDSTUK XXIV.

TUSSCHENWERPSELS.

§ 114. De voornaamste zijn:

1°. h a i, w a h a i om iemand aan te roepen; b.v. wahai tĕngkoe tangor kamoi, *hé tengkoe, hoor ons.* Deze woorden worden ook wel door h é en w a h é getranscribeerd.

2°. t j ĕ h foei; b.v. tjĕh bé tapoeboet mĕnan, *gij moet aldus niet handelen.*

3°. o h en a l l a h om verwondering uit te drukken b.v. oh; of: allah boengong njan gĕd lagoina, *o! wat is die bloem wonderschoon.*

4°. h a r ĕ m *vervloekt mag ik zijn*; b.v. harĕm djĕkalée oeloen kalon dji, *vervloekt mag ik zijn, indien ik hem gezien heb.*

5°. I n s j á a l l a h *als God het wil*; b.v. in sjá allah oeloen djak singâh bengâh oe pasir *als God het wil, zal ik morgenochtend naar het strand gaan.*

6°. s a j a n g *'t is jammer*; b.v. sajang tĕkoe hana kalon kĕrdja dji, *'t is jammer dat gij (Tekoe) zijn werk niet hebt gezien.*

7°. a s t a g a f i r o e l a h, *God vergeve het mij*; b.v. astaga firoelah djĕkalée oeloen salah, *God vergeve het mij indien ik schuldig ben.*

8°. w ĕ h en m i n a h *ga weg, schrob je weg*; b.v. wĕh, of: minah nibak mata oeloen toewan, *ga uit mijne oogen weg.*

HOOFDSTUK XXV.

NADRUKSWIJZERS.

§ 115. De nadrukswijzers worden gebezigd om bizonderen nadruk op een woord te leggen. Zij worden niet vertaald en achter het woord geplaatst, waarop men den nadruk wil laten vallen.

Zij zijn:

1°. pi, b.v. pĕrangoi pi djĕroh adil pi tĕhat hantom rajat tĕanianja, *zijn gedrag was schoon, zijne rechtvaardigheid buitengewoon en de onderdanen werden niet door hem gekneveld*; pĕkajan pi gĕd roepa pi djĕroh tĕhat mĕsaboh dengon bhasa, *zijne kleederen waren goed, zijn uiterlijk zeer schoon en zijne spraak dienovereenkomstig.*

2°. kĕ, b.v. radja Radin nama oeloen njankĕ toewan gĕsĕboet nama, *Radja Radin is mijn naam, aldus mijnheer noemt men mij*; bak dji mĕin-mĕin ĕngkoet djimĕrĕpas tĕgĕtit saboh atawa doewa atawa lĕhée boh oe darat dji padjoehkĕ lé tjitjim njan, *terwijl zij zich vermeiden en de visschen worstelende waren, vielen er een, twee of drie stuks op den oever, die door dien vogel werden gegeten*; loenkĕ soelthan Brahim, *ik ben sultan Brahim.*

3°. lé, dat gewoonlijk door bah, *laat*, wordt voorafgegaan; b.v. bahlé koetipée ĕngkoet palis sopaja koetĕmée padjoeh jang lĕmah-lĕmah, *laat ik die domme visschen bedriegen, opdat ik eten verkrijge dat zeer lekker is*; bahlé bé-lom oeloen toewan kĕhoedjén, *laat mij niet nogmaals beregend worden.*

HOOFDSTUK XXVI.

UITDRUKKINGEN VOOR DEN COMPARATIEF, SUPERLATIEF EN EXCESSIEF.

§ 116. De comparatief of vergelijkende trap wordt, evenals in het Maleisch, uitgedrukt door het woordje lĕbĕh, *meer*; b.v. lĕbĕh tatoeng, of: sĕoem nibak dilée, *het is warmer dan eertijds*; lĕbĕh mamĕs nibak sakar, *zoeter dan suiker*; goeda loen lĕbĕh gĕd nibak goeda droinĕ, *mijn paard is beter dan uw paard.*

§ 117. De superlatief of overtreffende trap wordt uitgedrukt door het woordje tĕrlĕbĕh *meest, het meest*; b.v. tĕrlĕbĕh gĕd tadjak dĕngon tadoek, *het beste is, dat gij loopt in plaats van dat gij zit*; jang tĕrlĕbĕh soesah mĕtĕmĕng nibak bandoem, *hetgeen het moeielijkst van alles te vinden is.*

§ 118. Den excessief of overmatigen trap geeft men weer door

één der woorden tĕhat, *zeer*; tĕrlĕbĕh tĕhat *al te zeer* en lĕpas tĕhat *al te.*

Soms worden daartoe ook de Maleische woorden tĕrlaloe, *buitengewoon*, tĕrlangsong en tĕrlampau gebezigd, b.v. roepa boebal tĕhat, *een zeer dom uiterlijk;* toeboh pidjoet tĕhat, *een zeer mager lichaam*; djihĕrĕn, of: tahĕr tĕhat djikalon, of: kĕmalon, *hij was zeer verwonderd dat hij het zag;* djalan njan bĕroek tĕhat, *die weg is zeer vuil*; raja tĕhat nangroi njan, *die stad is zeer groot*; jang tĕrlĕbĕh tĕhat sakit, *dat al te zeer smart*; tĕhat lĕpas sakit, *al te ziek*; lĕpas tĕhat djĕhĕt kalakoewan, *een al te slechte aard*; tĕrlangsong djĕoh, *al te ver*; tĕrlampau sakit, *al te ziek.*

EINDE.

II.

LEESBOEK.

ch op den voc

HIKAJAT SIBOENGKOEK DJIPĔNGĔT PĔROEMÅH LÉ PĔNTJOERI.

Bak sioroi takdir toehan Siboengkoek boengkar ngon pĕroemåh djimé sadjan dji mĕsafra. Sama tĕngåh rĕd kĕtĕroes djidjak sinan mĕroempak kroeng raja ijĕr hana lĕhok na oh tĕoet. Lintĕng kroeng njan loewĕs. Tĕmar tĕroes bineh kroeng Siboengkoek mĕtĕmée pĕntjoeri raja pandjang djikĕmĕng djĕmĕrang kroeng njan tjit. Lĕmah djiĕr Siboengkoek di sinan sadjan ngon pĕroemåh dji djĕroh tĕhat roepa tĕsawoer lam haté pĕntjoeri bahkoe taki koe toeng pĕroemåh djih kĕkée mĕnan kira dalam haté pĕntjoeri. Dji bloh lé lam kroeng oh tĕroes lam kroeng aněk bisoi dji poepaněk droi poera-poera sara djioi bak ri roepa ijĕr lĕhok na oh takoei. Sama tĕngåh kroeng ka tĕroes lĕmah djiĕr lé Siboengkoek. Tĕmar djimĕhoi hé toewan ho takĕmĕng djak. Tĕmar sĕoet Sipandjang loen kĕmĕng woih oe gampong. Tĕrpikir Siboengkoek dalam haté ijĕr kroeng njoi ngob oeloen (ngiĕng?) orĕng pandjang tĕroes oh takoei. Adat oeloen bloh mĕhat maté ngon-ngon binoi oeloen. Hé orĕng binoi pakri padan gĕd kĕdjinoi tajoeër pĕdjĕmĕrang gĕtanjoi bak Sipandjang tajoeër pĕlĕs droi kĕpĕnajah djih ban jang patoet. Tĕlĕs moefaka[illegible]hoi Sipandjang wahé polim djĕmĕrang kroeng tatjok [illegible]jĕmĕrang gasĕh sajang ban jang patoet mibri oepah.

VERHAAL VAN DEN BULTENAAR WIENS VROUW WORDT ONTVOERD DOOR EEN ROOVER [1]).

Op zekeren dag door Gods voorbeschikking vertrok de Bultenaar naar eene andere streek; zijne echtgenoote voerde hij met zich mede en zij reisden tezamen. Op de helft van den weg gekomen, waarheen zij zich begaven, ontmoetten zij eene groote rivier, waarvan het water niet diep was en tot aan de knie reikte. De breedte van die rivier was uitgestrekt. Aan den kant van de rivier gekomen, ontmoette de Bultenaar een grooten en langen roover; deze wilde ook die rivier oversteken. Opziende, zag hij den Bultenaar aldaar tezamen met zijne vrouw, die zeer schoon van uiterlijk was. In het binnenste van den roover kwam de gedachte op: laat ik bedrog plegen; ik zal zijne echtgenoote voor mij nemen. Aldus dacht de dief bij zichzelven. Hij begaf zich daarop te water, en, in de rivier gekomen, maakte de deugniet zich voor de leus klein, terwijl hij het deed voorkomen, alsof de diepte van het water tot aan den hals reikte. Halverwege de rivier gekomen, werd hij door den Bultenaar gezien. Daarop riep deze: hé mijnheer, waarheen wenscht gij te gaan? De Lange antwoordde, ik wensch naar de kampong terug te keeren. De Bultenaar dacht bij zich zelven: het water van die rivier is diep, ik bespeur dat het bij dien langen man tot aan zijn hals komt. Indien ik te water ga, sterf ik zeker met mijne vrouw. Hé vrouw, wat is uw gevoelen? het is goed, dat wij ons thans door den Lange doen overbrengen; wij zullen ons doen overzetten en zijne moeite naar behooren (beloonen). Na overlegd te hebben, riep hij den Lange toe: Hé, jongere broeder, kom de rivier over en haal ons, om ons over te brengen, indien ge deernis en medelijden gevoelt. Wij zullen U loon naar behooren geven. De Lange, hoorende,

---

1) Aangeteekend wordt, dat de vertaling letterlijk is en het Atjehsch op den voet is gevolgd.

Ban Sipandjang dĕngor Siboengkoek mĕhoi djiriwang lé rĕdjang-rĕdjang sĕrta djikĕhĕn djak kĕnoi loen pĕdjĕmĕrang bahlé bé-oepah. Tĕmar pĕrab Siboengkoek doewa dengon pĕroemâh. Tapĕtĕlĕs kamoi si sĕn ban doewa. Tĕmar sĕoet Sipandjang mĕng si sĕn ban doewa han djid loen pĕdjĕmĕrang ijĕr kroeng lĕhŏk tĕhat. Mĕlainkau sĕn-sĕn sidroi loen pĕlĕpas, kĕnoi rĕdjang-rĕdjang. Niĕt dalam haté djitaki. Oh djidĕngor lé Siboengkoek djijoeër djak pĕroemâh dji rĕdjang-rĕdjang dilée. Tĕmar gĕriwang gĕtjok oeloen. Johnjan inong tjok ngon bĕkal djidjak bak binĕh kroeng. Johnjan Sipandjang tjok inong dji goelam sira djidoek djidjĕmĕrang bak ri roepa oh takoei. Na tĕroes oe tĕngâh kroeng tĕmar djitanjong oebak inong wahé inong ho taba lakoi gata njan ban boengkoek. Bahlé tamĕkawin ngon oeloen. Kĕpoeë lakoi tanjan. Tĕmar sĕoet orĕng binoi hana kòng iman gĕd han poeë loen bos Siboengkoek loen tim ngon gata. Tĕmar djidjak tĕroes mĕrandĕh kroeng djidoek djimanoi doewa-doewa. Di Siboengkoek djiprĕh-prĕh gĕtong droi hana gĕtong. Johnjan kĕ baroe djitĕhée kĕdji tipée oeloen lé Sipandjang. Sipĕntjoeri ngon orĕng binoi djih djimanoi doewa-doewa. Lĕmah djiĕr mĕranoi kroeng Siboengkoek moi hana tara. Djimĕhoi han tĕroes djidjak pi han djid. Di Sipandjang tĕlĕs dji padjoeh boer doewa-doewa djidjak landjar. Oh djikalon mĕnan lé Siboengkoek lĕmah pikir dalam haté nibak hoedib gĕd kĕmaté âib kĕdji di atĕs doenja. Djimĕkĕmas djikap gigoi djibloh lam kroeng dji sangka lĕhok tĕhat ijĕr. Pĕlahan-lahan djitĕroen djitakoet maté; sabab malée

dat de Bultenaar hem riep, keerde ten spoedigste terug, terwijl hij zeide, kom hier, ik zal U overbrengen en wel zonder loon. Daarop naderde de Bultenaar te samen met zijne vrouw: Gij brengt ons beiden in eens over. De Lange antwoordde: beiden in eens kan ik niet overbrengen; het water van de rivier is zeer diep, doch één voor één zal ik overbrengen, kom spoedig hier. Zijne innerlijke bedoeling was bedrog te plegen. De Bultenaar dit hoorende, liet zijne vrouw ten spoedigste vooraf gaan. Daarna komt ge terug en haalt ge mij [1]). Toen nam de vrouw den voorraad levensmiddelen met zich mede en begaf zich naar den oever van de rivier. Nadat de Lange de vrouw tot zich had genomen, dook hij, terwijl hij bukkende overging, zoodat het scheen alsof (het water) tot aan zijn hals kwam. Halverwege de rivier gekomen, vroeg hij aan de vrouw: Hé vrouw, waarheen wordt ge door uw man gebracht, die bultig is? Het is beter, dat ge met mij huwt, wat kan U uw man schelen. Daarop antwoordde de vrouw, die niet sterk van geloof was: Goed het is niets, ik zal den Bultenaar verlaten, ik wil U (volgen). Daarna vervolgden zij hun weg tot aan de overzijde van de rivier, waar zij zich nederzetten en zich tezamen baadden. Wat den bultenaar betreft, hij wachtte, dat men hem afhaalde doch hij werd niet afgehaald. Toen wist hij eerst, dat hij door den Lange was bedrogen. De roover en zijne vrouw waren beiden badende. Dit aan de overzijde van de rivier ziende, weende de Bultenaar zonder ophouden. (Indien) hij riep, reikte (het geluid) niet (zoover) en op weg gaan kon hij evenmin. Wat den Lange betreft, nadat zij beiden rijst hadden gegeten, begaven zij zich snel op weg. Toen dit door den Bultenaar werd bespeurd, dacht hij bij zich zelven: het is beter te sterven dan te leven en de schande der wereld tot zich te trekken. Hij maakte zich gereed, hij beet op zijne tanden, hij begaf zich in de rivier; meenende dat het water zeer diep was, daalde hij langzaam af, vreezende te ster-

1) Dit wordt door den Bultenaar tot den Lange gezegd.

gadoh takoet; han dji soeroet djibloh landjar. Oh tĕroes mĕrandĕh djidjĕmĕrang hana lĕmah orĕng. Tĕmar djidjak sĕtĕt rĕd raja pantas-pantas sira djimoi, rōh oebak miĕ koedjoek panggang prĕoet koe pi dĕk, boer hana lé. Kĕbit dji sĕtĕt pantas djidjak sĕnsĕroĕd lĕmah djiĕr njata. Djimĕhoi lé ngon soewara jang tĕhat taprĕh siat taprĕh dilée bé tadjak pantas. Pakon mĕnan pĕrangoi gata. Pakon taba ploeng pĕroemåh oeloen. Tĕmar sĕoet pĕntjoeri kon peroemåh kah. Kĕpoeë goena kamĕhoi di orĕng. Binoi pi dji moengkit kon lakoi loen gata. Koe ĕr gata mĕng oroi njoi. Djoedoe oeloen jang djak sadjan. Pĕtakian lĕ tĕhat bak gata ban badan taboengkoek akal pi mĕnan lom ngon soelit tĕhat. Siboengkoek dĕngor mĕnan sĕnĕoet makin moepoet-poet hana tara. Takdir toehan koewasa loewĕs tĕtap moebantah orĕng ban doewa lĕhée dji sadjan dengon inong rioeh di rĕd raja. Siboengkoek maba mĕhoekoem oe dĕhta tĕroen bak oelama. Sĕoet pĕntjoeri ngon orĕng binoi ridla midjinoi djak oe dĕhta Oebak Mĕdĕhak djidjak ban lĕhée. Oh sari tĕroes djimĕtĕmée pĕntjoeri dilée ngadoe dâwa. Tĕngkoe dĕngor oeloen pĕgah Siboengkoek djidâwa oeloen pĕroemåh di oeloen djikĕhĕn di djih, soelit raja. Di pĕhoen tjoet kon tĕroes ân djinoi djoedoe oeloen, ôh tĕlĕs bĕdawi pĕik sembah. Mĕdĕhak kĕhĕn bah iĕm di gata. Tĕmar Siboengkoek mĕngadoe djaroi djisĕoen atĕs djĕmala Tĕngkoe dĕngor oeloen pĕgah orĕng binoi njoi sah djoedoe oeloen ajah pĕkawin joh saboh roi tĕroes ân djinoi djih ka raja. Djinoi Mĕdĕhak nĕsĕmoedi nĕtanjong kri oebak inong wahé inong pĕgah ban bit jang toh lakoi gata kĕhĕn

ven, doch de schande deed de vrees verdwijnen. Hij week niet terug, maar begaf zich schielijk te water. Nadat hij naar de overzijde was overgestoken, zag hij niemand meer. Daarop schreed hij voort, den grooten weg snel volgende, en weende uitermate: Aan de kat heb ik het vleesch gegeven. Mijn buik is hongerig, rijst is er niet meer. Werkelijk achtervolgde hij hen, snel spoedde hij zich voort en vervolgens zag hij hen duidelijk. Hij riep daarop met eene vervaarlijke stem: Wacht een oogenblik, wacht eerst, gaat niet zoo spoedig voort. Waarom is uw gedrag aldus? Waarom zijt gij met mijne vrouw op den loop gegaan? Daarop antwoordde de roover: het is uwe vrouw niet. Waartoe dient het, dat menschen door U worden aangeroepen? De vrouw ontkende eveneens: »gij zijt mijn man niet". Ik heb U eerst heden gezien. Mijn echtgenoot is hij, die mij vergezelt. Vol bedrog zijt gij, en evenals uw lichaam krom is, evenzoo is uw vernuft en daarbij nog zeer leugenachtig. De Bultenaar, dit antwoord hoorende, pruttelde nog des te meer en ophoudelijk in zichzelven. Door voorbeschikking des Heeren, wiens almacht uitgestrekt is, bleven beide personen twistende en met hun drieën, de vrouw daarbij, maakten zij rumoer op den grooten weg. De Bultenaar wilde om de zaak te beslissen zich naar een schriftgeleerde begeven. De roover en de vrouw stemden er in toe (zeggende): kom laat ons thans daarheen gaan. Naar Měděhak begaven zij zich met hun drieën. Aldaar aangekomen, bracht de roover het eerst zijne beschuldiging voor. Tengkoe, hoor naar hetgeen ik zeg. De Bultenaar uit de beschuldiging, dat mijne vrouw de zijne is, een groote leugen, want van klein af tot heden toe is zij mijne echtgenoote geweest. Daarna maakte de roover zijne eerbiedsbetuiging. Medehak antwoordde: zwijg stil. Vervolgens beklaagde de Bultenaar zich, zijne handen boven zijn hoofd brengende: Tengkoe, hoor, ik zeg dat deze vrouw inderdaad mijne vrouw is en hare ouders haar aan mij uithuwden van haar eerste jaar af tot heden, nu zij volwassen is. Thans onderzocht en ondervroeg Mědehak de vrouw: Hé vrouw, zeg oprechtelijk wie uw echtgenoot is, zeg

bak tĕpat soenggoeh haté na bek taḳṣir atĕs oeloen. Tĕmar djisĕoet oreng binoi Sipandjang njoi njo djoedoe oeloen. Ban Mĕdĕhak dĕngor mĕnan djipĕgah nĕpikir pantas dĕngon haté bidjak pi tĕhat akal tadjam tĕhat oetoes pĕham hana tara johnjan Mĕdĕhaḳ lĕmah pikir bah koe pĕtjĕré orĕng njoi lĕhée saboh saho dji koepĕdong mangat koetanjong koe pĕriksa. Nĕpĕsiblas agam ngon inong nĕtĕmanjong bak sĕn-sĕn sidroi. Han moeboenjoi bak jang doewa. Pĕhoen nĕtanjong bak orĕng binoi toh jang njo lakoi di gata. Orĕng binoi sĕoet rĕdjang njan Sipandjang djoedoe oeloen adat mĕnan gata pĕgah soi nan ajah tĕha di gata soi tĕha inong soi tĕha agam siri moeḳim soi po nĕmat tapĕgah ban tĕpat roemâh tangga. Oh djidĕngor mĕnan nĕsoedi djawĕb han djibri dara tjĕlaka. Tĕlĕsnjan mĕhoi tĕmar Sipandjang bĕdos rĕdjang kĕnoi gata soi po pĕroemâh orĕng binoi djĕh tapĕgah ban tĕpat bé mĕtoekar. Sipandjang sĕoet rĕdjang-rĕdjang pĕroemâh abang oeloen dilée tjit ka loen kĕhĕn masa boenoi poeë lom djinoi tapĕriksa. Mĕdĕhaḳ dĕngor mĕnan pĕnĕgah tĕkĕhim batjoet nĕsom moeka sabab mĕlain narit boenoi dĕngon narit djinoi. Adat njo bit djoedoe gata soi ajah djoedoe gata orĕng binoi soi orĕng lakoi soi tapĕgah djinoi ngon roemâh pat nangroi. Sipandjang dĕngor mĕnan nĕtanjong djiĕm droi hana chabar; Nĕpoewĕh njan nĕhoi Siboengkoek kĕnoi datoe nĕpĕrab gata. Bĕdos Siboengkoek redjang-rĕdjang. Tĕmar nĕtanjong oleh Mĕdĕhaḳ djinoi po boengkoek tapĕgah jang ban bit soi po pĕroemâh orĕng binoi njoi

het in oprechtheid en waarheid des harten, opdat geen straf over U kome. De vrouw antwoordde daarop: de Lange daar is inderdaad mijn echtgenoot. Toen Mĕdĕhak haar aldus hoorde spreken, overdacht hij de zaak een oogenblik bij zich zelven. Zijne schranderheid groot zijnde, zijne scherpzinnigheid buitengewoon en zijn vernuft scherp en zonder gelijken, kwam Mĕdĕhak daarop te denken: laat ik deze drie menschen van elkaâr scheiden. Ieder aan eene zijde zal ik hen doen staan, ik kan dan gemakkelijk vragen en onderzoeken. Hij scheidde de mannen van de vrouw, en ondervroeg ieder afzonderlijk, terwijl de beide overigen zich niet mochten doen hooren. Eerst vroeg hij aan de vrouw: wie is inderdaad uw man? De vrouw antwoordde schielijk: die Lange is mijn echtgenoot. Indien aldus uw antwoord is, welke zijn de namen uwer schoonouders? Wie is uwe schoonmoeder, wie uw schoonvader? Uit welke moekim zijt ge en wie is het besturend hoofd en door U worde oprechtelijk gezegd, waar zich het door U bewoonde huis bevindt. Nadat zij had gehoord, dat zij aldus werd ondervraagd, gaf de booze vrouw geen antwoord. Daarna werd de Lange voorgeroepen: kom spoedig hier staan. Wiens echtgenoote is gindsche vrouw? Antwoord naar waarheid en draai niet. De Lange antwoordde ten spoedigste: zij was vroeger de echtgenoote van mijn ouderen broeder en op den huidigen dag is zij de mijne; wat hebt ge thans nog te onderzoeken? Mĕdĕhak, hoorende dat zijn antwoord aldus was, lachte een weinig en verborg zijn gezicht, omdat het relaas van zooeven verschilde met het relaas van thans. Als het waar is, dat zij uw echtgenoote is, wie zijn dan de ouders van uw echtgenoote? Wie is de moeder en wie de vader, en thans worde door U gezegd in welke negorij zich hun huis bevindt. De Lange hoorende, dat hij aldus werd ondervraagd, hield zich stil en zeide geen woord. Nadat hij weggebracht was, werd de Bultenaar geroepen. Kom hier oude, kom nader bij. De Bultenaar stond ten spoedigste op en werd daarna door Mĕdĕhak ondervraagd. Thans, vader Bultenaar, worde door U naar waarheid gezegd: aan wie behoort deze

tapĕgah djinoi ban tĕpat oebak oeloen. Johnjan Siboengkoek djimarit Mĕdĕhaḳ dĕngor dji tjĕlitra orĕng binoi njan pĕroemåh oeloen. Masa midjak tĕroes oe binĕh kroeng Sipandjang djĕmĕrang loen kalon ijĕr ôh dada hana loen toepoeë dji djĕmĕrang sira djidoek dji tipée oeloen. Tĕmar loen mĕhoi loen joeër tong droi pĕroemåh oeloen dilée djilakée ba sari lĕpas oe mĕrandĕh kroeng loen ĕr djiba ploeng djiba lardjar. Adat njo bit ban tapĕgah soi nan ajah pĕroemåh gaṭa orĕng binoi soi orĕng lakoi soi tapĕgah ban tĕpat di pat tĕmpat di pat nangroi tapĕgah rĕdjang. Siboengkoek pĕgah lé dji atoer habis tahĕr rajat doemna. Ban Mĕdĕhaḳ dĕngor narit Siboengkoek inong njan wĕdjoek kĕdjih poelang. Mĕdĕhaḳ kĕnĕn bak pĕntjoeri gata bĕdawi lĕmah tanda djĕhĕt tĕhat lom mĕdâwa raja. Sipandjang ikral droi dji njo soelit. Tĕlĕsnjan nĕdra Sipĕntjoeri lĕhée rĕtoes go di inong pi limong rĕtoes hoekoem poetoes rĕdjang langka Mĕdĕhaḳ mĕhoi orĕng njan nĕpĕingat gata tĕ téaubat bé᷊ lé mĕnan boet singâh loesa. Ingat-ingat doem gĕtanjoi bé᷊ oebak miĕ tadjoek tikoes bé᷊ bak moesoeh tapĕgah rahsia. Bé᷊ bak orĕng dĕk tadjoek makanan Ingat téaulan doem tĕrata bé᷊ tamĕrakan orĕng soelit mĕhat dji chianat doedoi kĕgata.

HIKAJAT INONG MĔSĔNOH ANĔḲ.

Bak sioroi taḳdir Allah sidroi inong moeda sĕdang djidjak mĕĭn-mĕĭn tĕbit oe blang. Anĕḳ dji tingkoei djimé sadjan

vrouw als echtgenoote? Het worde thans oprechtelijk door U aan mij gezegd. Toen deed de Bultenaar zijn verhaal en hoorde Mĕdĕhak zijn relaas. Deze vrouw is mijne echtgenoote. Tijdens wij aan den oever der rivier waren gekomen, stak de Lange over en zag ik, dat het water tot aan zijne borst kwam. Ik wist niet, dat hij bukkende overstak en mij bedroog. Daarop riep ik hem aan en liet ik ons afhalen. Mijne echtgenoote verzocht hij het eerst over te brengen. Na de overzijde der rivier bereikt te hebben, zag ik, dat hij met haar vluchtte en haar snel wegvoerde. Als hetgeen door U wordt gezegd waar is, welke zijn dan de namen der ouders uwer echtgenoote, welke is die van de moeder, welke die van den vader. Door U worde oprechtelijk gezegd waar hunne verblijfplaats is en in welke negorij, dat worde spoedig door U gezegd. De Bultenaar antwoordde daarop naar volgorde waarna alle aanwezigen zich verwonderden. Toen Mĕdĕhak het relaas van den Bultenaar had gehoord, wees hij de vrouw aan hem terug. Mĕdĕhak zeide tot den roover: gij roover, uwe boosheid is gebleken in deze groote beschuldiging. Des Langen boosaardigheid is inderdaad te liegen. Daarna werd de roover driehonderd maal gegeeseld en de vrouw vijfhonderd. Het vonnis geveld zijnde liet Mĕdĕhak ten spoedigste die menschen roepen en werden zij door hem indachtig er op gemaakt berouw te gevoelen en aldus niet meer in de toekomst te handelen. Laat ons er allen aan denken om de kat niet aan de muis te geven, om aan onzen vijand geen geheimen mede te deelen, om aan hongerige menschen geen eten toe te vertrouwen. Door U makkers worde gelijkelijk onthouden geen leugenaar tot vriend te nemen, zeker zal hij U later bedriegen.

VERHAAL VAN EENE VROUW, DIE EEN KIND WEGVOERDE.

Op zekeren dag door Gods voorbeschikking begaf eene jonge vrouw zich naar een rijstveld om zich te verlustigen. Haar kind

tĕroes ka djidjak bak saboh koelam dji sĕrah moeka dĕngon ijĕr koelam njan. Djipĕdoek anĕk di binĕh koelam. Tĕka sjéthan sidroi dara djipĕroepa droi ban orĕng binoi han oebah ban manoesjia oemoer sadoem ngon jang po anĕk roepa pi sakan. Johnjan dji(tjok?) anĕk olĕh sjéthan djimé landjar. Temar dji sĕtĕdj anĕk njan olĕh nang. Sjéthan ba ploeng landjar. Tapoelang anĕk oeloen dĕngon soewara jang tĕhat. Tĕmar sĕoet inong sjéthan anĕk oeloen kon di gata. Tĕmar djimĕhoi lom lé ma anĕk njan anĕk tapoelang bé lé taba anĕk di kée kakĕhĕn di kah tĕhat bĕrakah dara tjĕlaka. Mĕnan-mĕnan djimoebantah-bantah oedĕhta midjak bak oelama. Tadjak djinoi ban lĕhée gĕtanjoi tajoeĕr hoekoem bak Mĕdĕhak. Oh sari tĕroes kĕnan hadlir djingadoe lé chabar dâwa wahé tengkoe tadĕngor kamoi bak anĕk njoi kamoi mĕdâwa. Masing-masing kĕhĕn anĕk droi tahoekoem midjinoi olĕh gata. Johnjan Mĕdĕhak nĕtĕmanjong oebak inong njan ban doewa soi po anĕk anĕk manjak njoi tĕngâh ban tĕpat. Sĕoet Sjéthan pantas-pantas anĕk abang oeloen. Tĕmar lom nĕtanjong bak jang po anĕk kĕhĕn barĕdjang soi po anĕk njoi. Djisĕoet lé rĕdjang-rĕdjang anĕk oeloen hé tĕngkoe anĕk manjak njoi. Rajat dĕngor pĕngadoewan habis hirĕn ban sinĕnna sidroi anĕk doewa nang hantom na jang ka. Mĕdĕhak pikir dalam haté chabar moestahil doewa boh ma tĕmar lĕmah dalam haté na saboh bangon oeloen pĕdjĕlas. Mĕng njo anĕk mĕhat djitim moepajah bahlé soesah pi djitim. Mĕng kon anĕk han djitim tĕhat pajah. Tĕmar gĕpĕdoek anĕk bak saboh tĕmpat timor barat jang djidoewa sĕrĕtoes dĕpa saho djarak gĕpĕdoek

in een doek gedragen, voerde zij met zich mede. Zij begaf zich naar een vijver, waar zij haar gelaat met het water van dien vijver waschte. Zij legde haar kind aan den oever van dien vijver neder. Er kwam een duivel in vrouwengedaante. Hij had zich het uiterlijk eener vrouw gegeven en was niet van een mensch te onderscheiden. Zijn leeftijd was gelijk aan die der vrouw, die het kind bezat, en zijn uiterlijk eveneens. Toen werd het kind door den duivel weggenomen en snel weggevoerd. Daarop werd het kind door de moeder achtervolgd. De duivel vluchtte er snel mede. Geef mijn kind terug (riep de moeder) met eene vervaarlijke stem. De duivelin antwoordde daarop: het is mijn kind en niet het uwe. Vervolgens werd weder door de moeder van het kind geroepen: Het kind worde door U teruggegeven en niet door U weggevoerd. Het kind van mij zegt gij dat van U is, gij liegt zeer, booze vrouw. Aldus twistten zij met elkander: Kom, laat ons naar den schriftgeleerde gaan. Laten wij thans met ons drieën gaan en Mĕdĕhak doen beslissen. Aldaar aangekomen zijnde, brachten zij hunne beschuldiging voor: Hé Tengkoe, hoor ons aan, over dit kind twisten wij. Ieder onzer zegt, dat het kind haar eigen is, thans worde door U over ons recht gesproken. Toen ondervroeg Mĕdĕhak de beide vrouwen: Wiens kind is dit? De zuigeling lag juist in het midden. De duivelin antwoordde snel: het is het kind van mijn ouderen broeder. Daarna werd aan degene, wier kind het was, gevraagd: Zeg spoedig wiens kind dit is. Zij antwoordde daarop ten spoedigste: het is mijn kind, hé Tengkoe, deze zuigeling. Het volk, de aanklacht hoorende, was een en al verwondering; dat een kind twee moeders bezat, was nog nieu voorgekomen. Mĕdĕhak dacht bij zich zelven: het is onmogelijk, dat er twee moeders zijn. In zijn hart overwoog hij: er zit bedrog onder, ik zal het uitmaken. Als het inderdaad hun kind is, zullen zij zich zeker willen vermoeien; zelfs al kost het moeite, zullen zij willen. Als het hun kind niet is, zullen zij zich niet willen vermoeien. Daarop werd het kind op een plaats gezet en zij beiden ten Oosten en ten Westen ervan, ieder op honderd vadem afstand,

aněk di těngâh njan. Oh tapĕh gong tajoeër moeploeng-ploeng soi jang dilée tong njan njo ma němědjandji lé Mědĕhaḳ soi jang rědjang toek njankĕ njo ma. Inong djin dji ḳaboel rĕdjang njo mĕnan. Tĕmar gèpĕh gong orĕng binoi ploeng doewa-doewa sidroi di timor sidroi di barat djipĕtĕpat bak anakanda. Pantas sjéthan tĕgar djiploeng lagée angĕn hana pajah. Djitjok lé aněk ma dji pi tĕroes djimat di djaroi batjoet doedoi han ĕk tĕgar lagée djin, mĕhĕla-hĕla mĕrĕboet-rĕboet aněk lom. Mĕdĕhaḳ nĕmĕchabar bé' mĕrĕboet gata doewa droi tamé kĕnoi koe pĕlah kĕdoewa, siblas sapo tamĕtong-tong bah loen boeloeng bé' mĕdâwa. Di sjéthan ḳaboel rĕdjang hana sajang. Di ma aněk njan han djibri pĕlah djikĕhen nibak tapĕlah aněk bahlé gĕtjok aněk di oeloen. Bé' tapĕlah adat han tapateh tjok kĕgata tadjoek kĕdjih njan ban saboh bé' kĕtapoh hé tĕngkoe radja loen pĕdjoek bak Allah jang na kalon aněk oeloen. Ban Mĕdĕhaḳ dĕngor mĕnan pĕnĕgah gata kĕ jang ṣaḥ njo aněk di gata di inong djĕh kon aněḳ djih hana djigasĕh hana djisajang adat njo aněḳ mĕhat djisajang mĕski binatang pi na sĕtia. Tĕmar sĕoet inong sjéthan pakri takĕhĕn kon aněk oeloen boenoi poeë djandji soi jang dilée. Tĕmar djinoi ka mĕoebah. Djawĕb Mĕdĕhaḳ dĕngon soewara jang krĕs roi kah sjéthan poeë han batja baba pi krĕs han poematĕn mĕnoi mĕdĕh kamĕdâwa-dâwa. Rĕoeh pi han pajah pi han njan saboh tanda kah njo sjéthan

terwijl het kind in het midden werd geplaatst. Nadat op een bekken was geslagen, moesten zij hard loopen en wie het het eerst haalde, dat was de ware moeder. Door Mĕdĕhak werd bepaald, dat wie het spoedigste ter plaatse was, de ware moeder was. De duivelin stemde er spoedig in toe, dat het aldus juist was. Vervolgens werd op het bekken geslagen en liepen beide vrouwen hard weg, één ten Oosten en één ten Westen recht op het kind aan. Snel liep de sterke duivelin, even als de wind zonder zich te vermoeien. Zij nam vervolgens het kind weg. Zijne moeder kwam ook aldaar aan en hield het even bij de vingers vast, doch was niet zoo sterk en stevig als de duivelin. Zij trokken en rukten het kind, waarop Mĕdĕhak zeide: rukt gij beiden toch zoo niet, brengt het hier, ik zal het doormidden houwen. Ieder eene helft kunt ge halen, laat ik het verdeelen en twist niet. De duivelin, zonder medelijden, bewilligde er oogenblikkelijk in. Wat de moeder van het kind betreft, zij wilde niet toestaan, dat het doormidden werd gehouwen. Zij zeide: in plaats van het kind doormidden te houwen, is het beter, dat ge het van mij wegneemt. Houw het niet door midden; indien ge geen vertrouwen in mij stelt, neem het dan voor U en wijs het haar dan geheel toe, houw het niet door midden, hé Tengkoe, mijn vorst. Ik geef het aan God over, die zien kan of het mijn kind is. Mĕdĕhak, dit hoorende zeggen, zeide: gij zijt de ware (moeder). Inderdaad is het kind van U en niet van gindsche vrouw. Voor haar kind heeft zij geen liefde, geen deernis. Indien het inderdaad haar kind was, zou zij er zeker medelijden voor gevoelen; zelfs dieren gevoelen liefde. Daarop antwoordde de duivelin: waarom zegt ge, dat het mijn kind niet is; wat is zoo even overeengekomen omtrent wie de eerste was? Thans wordt het veranderd. Mĕdĕhak antwoordde met luider stemme: Uwe wijze van doen is die van een boozen geest, anders waart ge niet zoo snel in uwe bewegingen. Ge hebt een brutalen mond, wilt noch hier noch daar naar luisteren en U toch beklagen. Gij zijt noch bezweet noch vermoeid; dat is een teeken, dat gij inderdaad een booze geest

djih ôh kaploeng hana pajah. Di dapo djĕh rĕoeh ngon pajah. Oh dji dĕngor narit Mĕdĕhaḳ djitakoet tĕhat. Tĕmar djipĕgah ban tĕpat njo loen sjéthan Lom Mĕdĕhaḳ kĕhĕn kah kĕtéaubat Bé- chianat kĕmanoesjia tapĕsoempah. Nĕtong djandji bé- poeboet lé singâh dan loesa. Tĕmar inong djilakée droi dji woil oe nangroi droi roemâh tangga. Mĕgah Mĕdĕhak adil barang poeë boet habis sidik mĕgah tĕroes nangroi-nangroi djin. Tĕhat bit adjam moeda bahlia.

HIKAJAT DJIN MĔSĔNOH PĔDATI NGON INSAN.

Nama radja djin Pĕraïl lĕ tĕhat sjawir, aḳal bitjara. Djikĕhĕndak tjoeba îlmée Mĕdĕhaḳ mĕgah bidjaḳ hana tara. Johnjan Pĕraïl djimĕkamas djidjak pantas dji pĕroepa droi sĕpĕrti manoesjia pĕkajan poetih lom ngon ṣalĕh. Johnjan djitjoeër pĕdati arta insan djihoër sadjan sigra. Tĕmar orĕng po pĕdati sĕtĕt di likoet mĕrĕboet-rĕboet orĕng njan doewa. Lom moepaké orĕng doewa bĕngĕh pi tĕhat king-kĕng tĕka orĕng tamong toeha djinoi hé polim tadjak mĕhoekoem kĕnoi loen batĕroen bak oelama. Bé- lé mĕnoi mĕrintĕhaḳ-rintĕhaḳ oebak Mĕdĕhaḳ gata koe ba. Johnjan Pĕraïl rĕdjang djisĕoet kĕnan jang patoet kamoi taba. Oh saré tĕroes bak Mĕdĕhaḳ Pĕrail dilée ngadoe chabar milik oeloen djikĕhĕn didjih ka mĕlanggĕh moemĕdâwa. Johnjan Mĕdĕhaḳ pi nĕsidiḳ bit njo milik gata. Pĕrail sĕoet

zijt, tot waar toe gij ook hard loopt, ge zijt niet vermoeid. Wat gindsche vrouw betreft, zij was bezweet en vermoeid. Na het vernemen van Měděhak's woorden werd hij (de booze geest) zeer bevreesd en zeide daarop ronduit: Ik ben inderdaad een booze geest. Toen antwoordde Měděhak: ge moet berouw betoonen en geen bedrog plegen jegens menschen, dit moet ge zweren. Ge moet beloven aldus in den vervolge niet meer te handelen. Daarop verzocht de vrouw, of zij mocht terugkeeren naar hare negorij en hare woning. Vermaard was Měděhak's rechtvaardigheid. Wat er ook voorkwam, het werd door hem beslist. Vermaard was hij tot in het rijk der booze geesten. Zeer scherpzinnig was de jeugdige en welgevormde.

VERHAAL VAN EEN BOOZEN GEEST, DIE EEN KAR VAN EEN MENSCH WEGVOERDE.

De naam van den vorst der booze geesten was Pěraïl, die zeer veel overleg had en vernuftig sprak. Hij wenschte de kunde van Měděhak te beproeven, vermaard in verstand zonder weêrgade. Toen maakte Pěraïl zich gereed. Hij begaf zich snel op weg, zich het uiterlijk gevende van een mensch. Zijne kleederen waren wit en rein. Daarop stal hij een kar, het eigendom van een mensch. Hij nam die spoedig met zich mede. De eigenaar van de kar achtervolgde hem, en beiden togen aan het rukken. Terwijl beiden twistten, zeer boos en her- en derwaarts aan het rukken waren, kwam een man als oudste tusschen beiden: Thans, hé jongere broeders, gaat ge mede om de zaak te doen beslissen. Komt hier, ik zal u naar den schriftgeleerde brengen. Staat niet meer zoo te rukken, naar Měděhak zal ik U brengen. Toen antwoordde Pěraïl oogenblikkelijk: het is voegzaam, dat gij ons daarheen brengt. Bij Měděhak aangekomen, deed Pěraïl het eerst zijn beklag: mijn eigendom zegt hij, dat het zijne is en heeft het zich met geweld toegeeigend, daarom klaag ik. Toen toog Měděhak aan het onderzoeken: is het inderdaad uw eigendom? Pěraïl antwoordde: Toe-

toewankoe ampoen bit njo di loen. Mĕdĕhaḳ alĕh oebak insan di gata pi tapĕgah soi po milik. Sĕoet jang po pĕdati toewankoe ampoen bit-bit arta oeloen. Johnjan Mĕdĕhaḳ tanjong lom bak Pĕrail djĕkalée njo gata po pĕdatie padoem pandjang padoem lintĕng poeë nan kajée padoem boelĕn trib. Johnjan Pĕrail mĕng dji iĕm droi hana sapoeë djibri dâwa. Mĕdĕhaḳ kalon hana dji djawĕb tĕmar bak insan nĕpĕriḳsa. Adat njo gata po pĕdati njoi poeë nan kajée padoem lintĕng padoem boedjoer kĕhĕn bak tĕpat. Oh djidĕngor mĕnan nĕtanjong djipĕgah lé rĕdjang-rĕdjang nama kajée habis dji pĕgah paneḳ pandjang doem mĕhingga. Tĕmar gĕsipat pĕdati njan han bĕrsalahan ban djikata. Johnjan Mĕdĕhaḳ poelang pĕdati kĕ orĕng po arta. Mĕdĕhaḳ kĕhĕn bak Pĕrail kah pĕntjoeri akal djĕhĕt tĕhat bangsa pi djin boekon insan lĕ pĕtakian. Pĕrail dĕngor chabar mĕnan laloe dji tanjong bak Mĕdĕhaḳ pat gata tĕhée oeloen njoi djin pat alamat tjoeba tapĕgah. Djawĕb Mĕdĕhaḳ jang saboh alamat djid mĕtoeri tĕhoer pĕdati pajah hana tamĕrĕpas pi han pajah di orĕng djĕh pajah raja. Sĕoet Pĕrail narit Mĕdĕhaḳ bit soenggoeh-soenggoeh ban tapĕgah tĕhat bidjak ngon boediman ilmée ḥikĕmat ngon pĕrasat oetoes raja bit njo ban gĕpĕgah. Ḥadjat oeloen tjit kĕmĕng djak kalon pĕrboewatan gata djinoi loen tĕhée gata lĕ ilmée dalam dada. Narit pi tĕlĕs Pĕrail graib siklab-siklib han mĕhoka. Barangka gob bri soeroengan hana nĕtong mĕlainkan nĕhoekoem gob ngon kĕrna Allah han boebé drah tilik moeka. Hoekoem pi tĕlĕs moemat-mat djaroi bĕladĕh bĕlanoi mamĕs moeka.

wankoe, vergiffenis, het is inderdaad het mijne. Mĕdĕhak wendde zich tot den mensch: Wat U betreft, zeg wiens eigendom het is. De eigenaar van de kar antwoordde: Toewankoe, vergiffenis, het is inderdaad mijn eigendom. Toen vroeg Mĕdĕhak weder aan Pĕraïl, indien gij inderdaad eigenaar van de kar zijt, hoe lang en hoe breed is zij, wat is de naam van het hout en hoevele maanden geleden is zij vervaardigd? Toen bewaarde Pĕraïl het stilzwijgen en wist geene inlichtingen omtrent zijne klacht te geven. Mĕdĕhak, bespeurende, dat hij niet antwoordde, ging tot het onderzoeken van den mensch over: Als het waar is, dat gij de eigenaar van deze kar zijt, wat is de naam van het hout er van, hoe breed en hoe lang is zij, zeg het oprechtelijk. Toen hij hoorde wat hem werd gevraagd, antwoordde hij oogenblikkelijk en noemde hij den naam van het hout, de breedte en lengte benevens alles tot het einde toe, op. Daarop werd de kar gemeten en geen fout gevonden met hetgeen hij zeide. Toen gaf Mĕdĕhak de kar terug aan den eigenaar. Mĕdĕhak zeide tot Pĕraïl: gij zijt een dief, vol slechte streken, uw geslacht is dat der booze geesten en geenszins dat der menschen, gij zijt vol bedrog. Pĕraïl, deze woorden hoorende, vroeg vervolgens aan Mĕdĕhak: Hoe weet ge, dat ik een booze geest ben, aan welke teekenen, zeg het eens. Mĕdĕhak antwoordde: één der teekenen, waaraan ik het weet, is, dat ge de kar hebt getrokken zonder vermoeid te zijn, dat ge aan het worstelen zijt geweest zonder vermoeid te zijn, terwijl gindsche man zeer vermoeid is. Pĕraïl antwoordde op Mĕdĕhak's woorden: het is volkomen waar, wat ge zegt. Ge zijt zeer schrander en wijs en zeer bedreven in de wijsbegeerte en de gelaatkunde, juist is wat gij hebt gezegd. Mijn doel met hierheen te komen was uw werk te gaan aanschouwen. Nu weet ik, dat ge veel kennis bezit. Deze woorden geuit hebbende, verdween Pĕraïl in een oogwenk, zonder dat men wist waarheen. Wie ook geschenken gaf, hij nam ze niet aan, doch hij sprak recht over de menschen om Gods wil zonder aanzien des persoons. Nadat het vonnis was geveld, gaf hij met een vriendelijk uiterlijk her- en derwaarts handjes.

VERHAAL VAN DEN VOGEL PELIKAAN, DIE DE VISSCHEN BEDROOG [1].

Er was een vogel, die verblijf hield aan den oever van een vijver. In dien vijver bevonden zich zeer vele visschen, zoowel kleine als groote. Elken dag vond die vogel aldaar zijn levensonderhoud. Als de visschen spelende en stoeiende waren, vielen er één, twee of drie op den oever, die door dien vogel werden opgegeten. Aldus geschiedde het iederen dag. Door Gods voorbeschikking overpeinsde de vogel op zekeren dag in zijn binnenste: op welke wijze kan ik veel eten bekomen, want er zijn zeer vele visschen, die groot en lekker zijn, en de slotsom zijner overpeinzing was: Laat ik die domme visschen bedriegen, opdat ik lekker eten verkrijge. Op zekeren dag vloog de vogel een weinig ver weg en bleef vier uren lang uit. Daarna keerde hij naar den oever van den vijver terug, en terwijl hij aan den oever van het water stond, weenende en snikkende: God, mijn gebieder God! sloeg die vogel zichzelve. De visschen, dat hoorende, begaven zich derwaarts om te zien. God, hé, de pelikaan is bezig zichzelve te slaan en weent. Daarop keerden de visschen terug om dit aan hun oudste te gaan berichten. De oudste vaardigde vervolgens het bevel uit: wij zullen een onzer, die spreken kan, gelasten te vragen, waarom hij aldus weent — hem leedwezen te betuigen — en wat er aan scheelt. Daarop gingen twee of drie visschen er op uit en aan den oever van het water stil staande (vroegen zij): Waarom weent ge? Door den vogel werd geantwoord: God, God, God, God, hé Tengkoe's! komt thans dichter bij, ik zal U verhalen, dat ik ga sterven. De visschen kwamen nader bij, en nadat zij dicht bij den vogel

---

1) Van den Atjehschen tekst van de beide volgende verhalen kan door verschillende omstandigheden de transcriptie niet hierbij gevoegd worden.

waren, zeiden de visschen: waarom zijt ge zonder eenige reden aldus (bedroefd) en voorheen niet? De vogel antwoordde: God, God, ik ga thans sterven, want toen ik zoo even bij het eerste licht van den dageraad uitvloog om mij te gaan verlustigen even-als voorheen, zag ik menschen, groot van lichaam, er waren er twintig, bezig met lederen scheppers te naaien. Tijdens hij dit weenende verhaalde, zeide hij: ik hoorde, dat zij dezen vijver wilden gaan leêg scheppen. Wat mij aangaat, mijn levens-onderhoud is hier van jongs af tot op den huidigen oogenblik. Als gijlieden speelt en stoeit, vallen er een of twee stuks op het land, die ik eet. Dat is de reden, dat ik ween, want als zij dezen vijver hebben leeg geschept, waar zal ik dan nog mijn levensonderhoud zoeken! om te vliegen ben ik niet sterk genoeg meer, thans moet ik sterven, wanneer gijlieden hier niet meer zijt. De vogel weende toen voor de leus uitermate hevig, zich zelve daarbij slaande. Nadat de visschen dit hadden gehoord, keerden zij spoedig terug om het aan hun oudste te gaan berichten. Bij hun oudste aangekomen, God, God, konden zij niets meer zeggen, omdat zij in hun binnenste reeds door vrees waren bevangen. Een oogenblik daarna echter vingen zij hun verhaal aan: God, hé, mijnheer, onze heer! thans overkomt ons een zeer groot onheil; vervolgens deelden zij de toedracht der zaak mede, zooals zij die door den vogel hadden hooren verhalen. Toen zij deze tijding hadden vernomen, waren alle visschen in grooten kommer. Daarna ontstond er rumoer onder de visschen in den geheelen vijver: hoedanig te handelen, hoedanig te doen. Vervolgens werd door hen overlegd: op welke wijze zullen wij ons er uit redden. Daarop voerde een visch, die verstandig was, het woord; hij zeide: het is goed, dat wij ons aan onzen ouderen broeder den pelikaan aansluiten en gaan vaststellen wat te doen; dan kunnen wij er rustig over denken, wat nut het voor ons zal hebben. Daarop overlegden de oudsten onder de visschen, die in het bezit van hun verstand waren en naderden zij den pelikaan. Wij bevinden ons in dezen vijver thans goed; nu wordt door U gezegd, dat menschen hem leeg willen scheppen;

wanneer werd dit door U vernomen? De vogel antwoordde weenende: ik hoorde het in deze maand, maar ik heb het niet willen zeggen, omdat gij bevreesd zijt voor mij. Indien gij niet bevreesd zijt, is er een middel, dat rustig te bespreken is. Indien ge vertrouwen in mij stelt, kan ik U overbrengen naar eene rustige plaats, die door al de menschen niet kan leeg geschept worden. Toen dit door de visschen werd vernomen, overlegden zij gezamenlijk onder elkander of zij het bericht van dien vogel zouden vertrouwen of niet. Een oude visch antwoordde: laat ons twee of drie onzer medgezellen geven om de plaats te gaan opnemen, waarvan de pelikaan spreekt. Al de visschen antwoordden daarop: aldus is het juist, want wat dien vogel betreft, als wij er niet zijn, waar is dan zijn levensonderhoud, hij is immers reeds oud. Nadat de visschen allen hadden overlegd, gaven zij twee sĕpat [1])-visschen en twee kroëb [2])-visschen; zij naderden den vogel, zeggende, hé oudere broeder Pelikaan! laat ons beproeven de rustige plaats te gaan zien, waar gij ons wilt doen verblijven. De vogel antwoordde oogenblikkelijk: Komt hier, ik zal U overbrengen om te gaan zien, want ik, als zijnde iemand, die vliegt, weet niet wat er in het water is. De vogel dacht bij zichzelve: thans zal ik bedrog plegen en veel en lekker eten verkrijgen. Hij nam vervolgens de sĕpat-visschen op en bracht ze vliegende over naar eene zeer goede plaats, een vijver in het bosch. Hij plaatste de visschen op zijne vleugels en aan den oever van dien vijver gekomen, liet hij ze nederdalen om hen te laten zien. Als het hier niet goed is, zal ik U naar eene andere plaats overbrengen. Wat die visschen betreft, zij troffen eveneens visschen in dien vijver aan en deelden hen hun toestand mede. Zij zagen, dat de plaats zeer goed was, in vakken met steenen afgedeeld en rondom die plaats groote boomen. Daarop zeiden de sĕpat-visschen: wat ons betreft, wij keeren niet weder terug; ga gij daar ginds de anderen halen. De pelikaan

---

1) Sĕpat = een soort zoetwatervischje.
2) Kroëb = een soort lagunevisch.

antwoordde: dat gaat zoo niet, gij keert eerst terug om te gaan berichten aan uwe erfgenamen en bloedverwanten, opdat zij niet kunnen zeggen, dat ik lieg, want mijn levensonderhoud zijn uwe erfgenamen en bloedverwanten. Vervolgens bestegen de visschen (den pelikaan) en de pelikaan was verheugd van harte en vloog met hen terug naar den vijver die leeg geschept zou worden. Aan den vijver gekomen, ging hij aan den oever staan en liet hij de visschen in het water afdalen. Daarop zeiden de sepat-visschen: God, God, wat is gindsche plaats niet buitengewoon schoon! en beschreven daarop den toestand van dien vijver; en wat dien vogel betreft, hij is zeer verstandig: zachtjes vatte hij ons aan, inderdaad is die pelikaan wijs. Vervolgens werd het rumoerig in dien vijver, omdat zij (de visschen) naar den anderen wilden verhuizen. De oudsten, de panglima's en de hoeloebalangs naderden den pelikaan om den toestand te bespreken. Bij den pelikaan gekomen, zeiden de visschen: Hé, oudere broeder pelikaan, indien inderdaad waar is, wat ge zegt en ge inderdaad deernis gevoelt met ons, die in dezen vijver zijn, breng ons dan allen over, gij, die deernisvol en medelijdend zijt. De pelikaan dacht daarop bij zich zelve: In geval ik allen opeet, zal zeker mijn buik barsten. Hij zeide: hoe kan ik U allen, den geheelen inhoud van den vijver (= die in dezen vijver zijt) overbrengen, want ik ben reeds oud en niet sterk genoeg om met allen gelijk weg te vliegen. Ik zal U driemaal per dag wegbrengen, om zes uur 's morgens eenmaal, om twaalf uur eenmaal en om zes uur bij het vallen der duisternis eenmaal. Zoo God wil, zal ik U allen zeker overbrengen. Ik zal God om hulp verzoeken, ik zal U van het onheil scheiden. Weest niet bekommerd van harte: tot de laatsten toe zal ik halen, weet dat ik U allen zal halen. Toen de volgende morgen was aangebroken, ging hij (de pelikaan) aan 't overbrengen, evenals of men een schuit besteeg die geregeld vaart. Het was rumoerig in den vijver, om wie het eerst zou worden overgevoerd, doch wat den vogel pelikaan betreft, hij nam en hij zocht die uit, welke lekker waren. Hij vloog er mede weg tot hij halverwege was gekomen, waar zich

een breed getakten boom bevond, daar zette hij zich neder. De graten hoopten zich onder dien boom op evenals heuvels. De pelikaan werd vet en zijn lichaam zag er glanzend uit. Nadat hij iederen dag aldus gedurende langen tijd had gehandeld, werd op zekeren dag door een kreeft gadegeslagen, dat door den pelikaan werd weggevoerd wat naderde (en zeide de pelikaan): Wat is er, dat ge mij zoo gadeslaat? De kreeft antwoordde, hé, hé gij, wees niet al te vrij, wellicht schuilt in deze uwe handelingen bedrog. Nadat hij dit had gezegd, ging hij rondom hem heen en bezag zijne gestalte. Zoo lang als hij bezig was de visschen in den vijver te verhuizen, werd de pelikaan zeer vet. Op zekeren dag, terwijl hij bezig was een visch op te nemen, zag hij een zeer grooten, gelen, vetten kreeft. De pelikaan dacht bij zichzelve: deze kreeft is buitengewoon lekker, ik heb vroeger nimmer zoo iets geproefd. Daarop riep hij: hé broeder kreeft! wat doet ge daar te liggen, kom hier, ik zal U spoedig daarheen brengen, naar eene rustige plaats, waar ge U kunt verlustigen, kom hier. De kreeft antwoordde: is het inderdaad zoo? doch de kreeft dacht bij zich zelve: wellicht bedriegt hij mij, ik zal zeer waakzaam zijn. Hij maakte zich gereed en naderde den pelikaan, zeggende: breng mij goed over, want mijne scharen zijn vele. De pelikaan antwoordde: kom spoedig hier, ik zal gaan zitten om U mijn rug te doen bestijgen. Daarop steeg de kreeft op. Hij was zeer waakzaam, omdat hij inwendig vrees koesterde. Hij plaatste zijne groote scharen vast op het begin van den hals des pelikaans en zijne kleine scharen op het begin der vleugels, terwijl hij zeide: let goed op en schud niet te veel. De pelikaan antwoordde: zet U stevig neder, in zijn binnenste denkende: nu zal ik van hem eten tot dat ik verzadigd ben. Ik zal hem in eens opeten met zijne schoone gele eieren. Wat den kreeft betreft, hij was zeer waakzaam, zijne scharen gereed houdende, zijne oogen scherp links en rechts werpende. Dicht bij den boom gekomen, de halteplaats, waar hij (de pelikaan) de visschen verslond, werden door hem (den kreeft) de hoopen met vischgraten

gezien. Daarop dacht de kreeft bij zich zelve: God, God, het is juist zoo als ik dacht, aldus handelt de goddelooze vogel pelikaan; zeer vele heeft hij er reeds verslonden. Vervolgens hield hij zijne scharen nog meer gereed, doch de kreeft hield zich stil. De pelikaan zeide: thans zullen wij een oogenblik stil houden, gij laat al uwe scharen los, en ik wacht tot mijn zweet is opgedroogd, want gij zijt zeer zwaar. Doch hij wilde niets loslaten en bracht de scharen nog des te nader bij den hals. Wat den pelikaan betreft, hij stond op een tak van den boom, bij zich zelve denkende: indien hij even loslaat, zal ik hem verbrijzelen en de eieren het eerst opeten, terwijl de kreeft dacht: als hij een oogenblik anders handelt, zal ik den hals van den pelikaan drukken, tot hij gebroken is. Bestendig bleven zij zich gadeslaan om elkâar's onachtzaamheid af te wachten, de kreeft om de onachtzaamheid van den vogel af te wachten, de vogel om de onachtzaamheid van den kreeft af te wachten. De kreeft dacht daarop bij zich zelve: zijne handelwijze is niet goed, mijn einde is zeker: indien ik een weinig achteloos ben, kan hij mij verbrijzelen en sterf ik. De kreeft zeide daarop: het is goed, dat ge mij thans gaat terugbrengen naar den leeg te scheppen vijver, laat mij maar niet verhuizen; voer gij de visschen maar weg en laat die allen verhuizen, wat mij betreft, ik wensch niet te verhuizen, laat mij maar sterven in den vijver, waar ik verblijf houd. De pelikaan antwoordde: goed, laat thans uwe scharen los, opdat ik U gemakkelijk naar de vroegere plaats kan terugbrengen. De kreeft hernam: praat niet langer, doch geleid mij terug, terwijl hij met zijne scharen den hals meer naderde. De vogel dacht daarop bij zich zelve: God, hij zal mij zeker dooden, daar hij zijne scharen niet meer van mijn hals wil loslaten. Toen was de vogel ten einde raad en zeide: door U worde een schaar losgelaten aan het begin van mijn vleugel. De kreeft antwoordde wat goed is, is dat Ge mij ten spoedigste terugbrengt en indien dat het geval niet is, zal ik u dooden en den hals breken; terwijl hij sprak, deed hij dit. Inderdaad is uw lichaam vet, breng mij thans oogenblikkelijk weg.

De vogel was ten einde raad: hij vond geen uitweg om zich van de scharen van den kreeft te bevrijden. Laat ik hem gaan terugbrengen; wellicht gevoelt hij deernis en medelijden en laat hij mij zeker los; is dat niet het geval, dan sterf ik heden zeker. Weenende zeide hij: thans zal ik U daarheen terugbrengen, naar den leeg te scheppen vijver. Het is goed, dat ge stevig zit. De kreeft antwoordde: praat niet langer; vlieg spoedig weg! en hij deed zooals de kreeft zeide. Hij vloog weg en snikte: ik ben bedrogen geworden en er is op geen eerlijke wijze gehandeld. Na een oogenblik gevlogen te hebben, was hij den vijver genaderd en bleef de pelikaan stilstaan, zeggende: deel niets aan de andere visschen mede. De kreeft antwoordde: breng mij nog een weinig verder daarheen, daarheen naar den oever van het water. Daarop werd hij naar den oever van het water gebracht en daar aangekomen, zeide de kreeft met luider stemme: Hé ongeluksvogel! bedriegers zijn niet waard te leven! daarop kneep hij den hals van den pelikaan, totdat hij gebroken was. Toen de bedrieger dood was, keerde de kreeft snel naar zijne verblijfplaats terug en gaf hij aan alle visschen, die in dien vijver waren, kennis, waarom hij, de kreeft, er gelukkig was afgekomen. Aldus gaat het in deze wereld toe. Die bedrog pleegt, hem zal zeker onheil overkomen, die oprecht is, dien zal het goed gaan en die liegt, hem zal zeker ongeluk overkomen.

VERHAAL VAN DEN BLINDE, DIE HELDER VAN GEEST WAS.

Er was een man, die blind aan beide oogen was; indien men hem een klapperboom liet beklimmen, wist hij de rijpe en jonge vruchten te onderscheiden, hij telde de vruchten tot aan den top van den klapperboom. Vermaard was in iedere kampong zijne helderheid van geest. Toen door den sultan werd vernomen, dat er een blinde was, helder van geest, werd die

blinde door den vorst geroepen, want die vorst was iemand, die verstandig, schrander en slim was, en zeldzame voorwerpen liet die vorst zeker halen omdat hij er vreugde in schepte. Daarop liet hij dien blinde halen. Wat dien blinde betreft, hij had er niets tegen in te brengen, en hij begaf zich tot den vorst in het paleis. In het paleis gekomen, liet hij hem onder de gerechtszaal verblijven en liet hij hem een groot brood geven, de helft 's morgens, de helft 's avonds, een klapperdop water 's morgens en een klapperdop water 's avonds. Hij bleef daar vast wonen onder de gerechtszaal gedurende langen tijd. Op zekeren dag door Gods voorbeschikking kwam iemand een zeer schoon geel gevlekt veulen verkoopen, dat de sultan wenschte te koopen. De prijs er van werd door den eigenaar van het paard op vijfduizend rijksdaalders gesteld. Toen (de vorst) het wilde overnemen, dacht de vorst aan den blinde, en werd de blinde geroepen. Toen de blinde gekomen was, werd hem gevraagd: hé broeder! bekijk eens het veulen, de vorst wil het koopen, want gij zijt helder van geest. De blinde antwoordde daarop: het is goed, waar is dat paard? Daarna werd het dichtbij gebracht. Hij betastte en bevoelde het met de vingers: God, dit veulen brengt zeer veel verlies aan, hoeveel is de prijs ervan? De eigenaar van het paard antwoordde: de reeds vast bepaalde prijs is vijf duizend. De blinde antwoordde: indien dit veulen geen enkel gebrek bezit, kan de prijs voegzaam tienduizend rijksdaalders zijn; thans worde het voor zestig rijksdaalders gekocht wegens zijne zeer schoone haren (huid). De eigenaar van het paard zeide: wat voor gebrek heeft mijn paard, alles is er goed aan. De blinde antwoordde: dit paard heeft een gebrek, omdat men zijne moeder, tijdens zij drachtig was, met een karbouw heeft doen slapen; dit paard heeft nu de gewoonte om te liggen indien het bestegen wordt. Beproef eens het te bestijgen; daarop werd het beproefd en juist bevonden. Van jongs af had het reeds die gewoonte; nu het volwassen is, is het nog geen twee rijksdaalders waard. Al de menschen verwonderden zich dientengevolge over dien blinde. Het was juist

zooals hij zeide. Gelukkig leed de vorst geen verlies; indien de blinde er niet was geweest, had hij vijfduizend rijksdaalders verlies geleden. Wat den blinde betreft, hij keerde weder onder de gerechtszaal terug; hem werd even als voorheen eten verstrekt, 's morgens en 's avonds een half brood met een klapperdop water. Tal van malen reeds was het voorgekomen, dat den vorst winst was bezorgd door den blinde. Bekend was het in elk land, dat de vorst bereids tienduizend millioen winst had verkregen. Men was uiterst verwonderd te zien, dat er geen verschil was met hetgeen hij zeide. Indien men koopwaren kocht, ging men hem ondervragen, en er was geen verschil met hetgeen hij zeide. Op zekeren dag kwam er iemand, die een buitengewoon schoonen diamant ten verkoop aanbood. De vorst had lust dien te koopen. De prijs er van werd op tweehonderdduizend rijksdaalders gesteld. Toen de vorst hem wilde overnemen, herinnerde hij zich den blinde en liet hij hem roepen. De blinde aldaar gekomen zijnde, werd hem door den vorst gevraagd: hé broeder blinde! daar ik een diamant wil koopen, moet ge hem beproeven te zien. Daarop werd die diamant in handen gesteld van den blinde. Hij bevoelde hem, hij keerde hem om, hij wikte hem op de palm van de hand en vroeg: wat is de prijs er van? De eigenaar van den diamant antwoordde: de prijs er van is vastgesteld op tweehonderdduizend rijksdaalders. De blinde zeide: God, waarom is de prijs er van zoo duur, want de prijs, die behoorlijk is voor dezen diamant, bedraagt twintig rijksdaalders, hij kan als versiersel op een kleinen ring worden gezet. Toen dit door den eigenaar van den diamant werd vernomen, was hij zeer toornig. Waarom spreekt ge aldus, het is waar dat uwe oogen blind zijn; alles aan mijn diamant is goed, de waarde er van, die tweehonderdduizend bedraagt, wordt door U gezegd twintig rijksdaalders te zijn. De blinde antwoordde: dat is omdat die diamant gebarsten is; er bevindt zich een worm in. De diamant werd door den eigenaar teruggenomen en in tweeën gespleten en inderdaad bevond er zich een worm in. Al de menschen waren versteld en de vorst

was uitermate verwonderd. Nadat de zaak met den diamant was geeindigd, keerde de blinde naar zijne voormalige verblijfplaats terug en werd hem ook even als voorheen eten verstrekt. Wat den eigenaar van den diamant betreft, hij keerde eveneens huiswaarts en de sultan leed geen verlies door den blinde. Op zekeren nacht dacht de vorst bij zich zelven: ik zal eens beproeven, mijn lot te doen zien door dien blinde, die helder van verstand is. De sultan begaf zich daarop naar de verblijfplaats van den blinde; het was twaalf uur 's nachts. Toen hij daar kwam, verschrikte de blinde: Hé, wie is het en wat is er gaande, om mij in mijn slaap te verstoren? als ik het den vorst zeg, zal hij zeker gedood worden. Daarop antwoordde de vorst met eene zachte stem: Hé jongere broeder! maak geen geraas, ik, de vorst, ik ben tot U gekomen. Nauwelijks hoorde hij, dat het de vorst was, of de blinde zeide: God, God, God, wat doet ge hier, mijnheer, bij nacht en in dezen kwalijkriekenden geur. De vorst hernam: maak geen geraas, maak geen getier! ik ben tot U gekomen om door U te doen waarnemen het evenbeeld van mijn lichaam, hoedanig ik ben, goed of slecht. De blinde antwoordde: God, mijnheer, vergiffenis, dat kan ik niet waarnemen. De vorst zeide: wees niet bevreesd, door U worde goed waargenomen, het kwade zoowel als het goede; het is niets, ik zal niet boos, ik zal niet toornig op U worden. Tot vijf, zesmaal toe werd hem aldus door den vorst gelast, doch hij wilde niet. Daarop zeide de vorst: indien gij het niet wilt waarnemen, houw ik U dezen nacht neder. Hij bleef nog het stilzwijgen bewaren en zeide geen woord. Toen werden door den vorst de vingers van den blinde genomen en over zijn lichaam gestreken. De blinde trok echter zijne vingers nog terug, zeggende: vergiffenis, duizendmaal vergiffenis, mijnheer; als het niets is, dat ik uw lichaam betast, wees dan niet verbolgen, mijn vorst, gij nu zijt inderdaad een hoerekind. Hé, broeder! hoe kan dit door U worden gezegd, mijn lichaam is nie eens door U betast geworden. Daarop zeide de blinde: wat voor nut heeft het, dat ik U betast, indien niet alles door mij overdacht wordt, hoevele

malen, hoevele keeren ben ik met redenen tot winst van mijn vorst geweest. Voegzaam is het, dat ik nog een half brood en een klapperdop water verkrijge, zelfs indien niet een kleed door U wordt verwisseld. Alles, wat ge aan goederen bezit, alles is vermeerderd zoolang als ik thans hier vertoef. Zoodra als door den vorst deze tijding werd vernomen, (zeide hij): thans, jongere broeder! worde door U geen enkel woord gezegd omtrent hetgeen door ons dezen nacht is verhandeld. Daarop keerde de vorst naar zijne moeder terug, haar met zachtheid en met teederheid drie dagen en drie nachten ondervragende en voortdurend ter zake ondervragende, als reden opgevende naar Arabië te willen gaan wegens de schande. Toen kreeg de moeder medelijden met haar kind en zeide zij: het is inderdaad waar, kind. Tijdens uw vader leefde, begaven wij ons naar het strand om ons te verlustigen; toen ik terugkeerde werd ik door een Abyssinischen slaaf, Si Mardjan genaamd, op den schouder gedragen. Een hevige regen komende opdagen, gelastte ik hem in een paardenstal te gaan schuilen. Daar gekomen, bleven alle onderdanen buiten en ik trad binnen; vervolgens werd ik door wijlen Si Mardjan bezwangerd. Het is waar, zoo als door den blinde is gezegd. Daarna gaf hij den blinde een stel kleederen, huwde hij hem uit, gaf hij hem goederen benevens vast levensonderhoud. Wat den vorst betreft, bestendig vreesde hij dat zijne schande bekend zou worden; hij nam vergif in en stierf, waarop men een anderen vorst aanstelde.

حيكاية سيبوڠكوْ جڤڠت قرومه لي ڤنچوري

بك سيوْرْي تقدير توهن سيبوڠكوْ بوڠكر ڠن قرومه جمي
ساجن جي مسافرا سامَتڠه ريج كتروس جيحك سنن مرومڤك
كروڠ ريا اير هنا لهوْ نا عوه تؤة لينتڠ كروڠ پن لواس تمر تروس
بينيه كروڠ سيبوڠكوْ متمو ڤنچوري ريا ڤنجڠ جِكمڠ جمراڠ
كروڠ پن چيت لمه جيْر سيبوڠكوْ دي سينن ساجن ڠن
قرومه جي جروه تهت روڤا تصَور لم هتي ڤنچوري بهكو تاكي
كو توڠ قرومه جيه كِكو منن كيرا دالم هتي ڤنچوري جي بلوه لي
لم كروڠ عوه تروس لم كروڠ انق بسي جي قوڤنق درْي قورا٢
سارا جيعي بك ري روڤا اير لهوْ نا عوه تاكوي ساماتڠه كروڠ
كاتروس لمه جيْر لي سيبوڠكوْ تمر جمهوي هي توان هو تكمڠ
جك تمر سؤة سي ڤنجڠ لن كمڠ وْل اوكمڤوڠ ترڤيكير سيبوڠكوْ
دالم هتي اير كروڠ پوي ڠوب اولن مڠ اورڠ ڤنجڠ تروس
عوه تاكوي ادت اولن بلوه مهت ماتي ڠن٢ بِنْي اولن هي اورڠ
بِنْي ڤكري ڤدان كِ كجنْي تايور ڤجمرڠ كتپْي بك سي
ڤنجڠ تيور ڤلس درْي كڤنايه جيه بن يڠ ڤتوة تلس موفقد
جمهوي سي ڤنجڠ واهي ڤوليم جمراڠ كروڠ تچوْ كامْي
تڤجمرڠ كسيه سايڠ بنيڠ ڤاتوه مبري اوڤه بن سي ڤنجڠ دڠر

سيبوڠكوٗ مهوي جيريواڠ لي رجڠ٢ سرتا جيكهن جك كنُي
لن ڤجمرڠ بهلي بيٗ اوڤه تمر ڤرب سيبوڠكوٗ دوا دڠن ڤرومُه
تڤتلس كامُي سي سن بندوا تمر سوٗة سي ڤنجڠ مڠ سي سن
بندوا هنجيد لُن ڤجمرڠ ايـر كروڠ لهوٗ تهت ملينكن سن٢
سيدُي لن ڤلڤس كني رجڠ٢ نيت دالم هتي جيتكي عوه
جيدڠُر لي سيبوڠكوٗ جيور جك ڤرومه جي رجڠ٢ ديلو تمر
كريواڠ كچوٗ اولن يهڤن اينوڠ چوٗ ڠن بكل جيجك بك
بينيه كروڠ يهڤن سي ڤنجڠ چوٗ اينوڠ جي كولم سِرا جيدوٗ
ججمرڠ بك ري روڤا ايـر عوه تكوي ناتروس اوتڠُه كروڠ تمر
جِتاڤوڠ اوبك اينوڠ واهي اينوڠ هو تبا لاكُي كتا ڤنبن بوڠكوٗ
بهلي تمكاوين ڠن اولن كڤوي لاكي تڤن تمر سوٗة اورڠ
بني هنا كوڠ ايمان كيج هن ڤوي لن بوس سيبوڠكوٗ لن
تيم ڠن كتا تمر جيجك تروس مرنديه كروڠ جيدوٗ جيماني
دوا٢ دي سيبوڠكوٗ جڤريه٢ كتوڠ دري هناكتوڠ يهڤن ك
بارو جيتهو كجي تيڤو اولن لي سي ڤنجڠ سي ڤنچوري ڠن
اورڠ بِني جيه جيماني دوا٢ لمه جيُر مراني كروڠ سيبوڠكوٗ
موي هناترا جِمهوي هن تروس جيجك ڤي هنجيد دي
سيڤنجڠ تلس جي ڤاجوه بور دوا٢ جيجك لنجا عوه جيكالن
منن لي سيبوڠكوٗ لمه ڤيكر دالم هتي نبك هوديب كيج
كماتي عايب كجي دي اتس دونڤا جمكمس جيكڤ كيكي
جيبلوه لم كروڠ جي سڠكا لهوٗ تهت ايرٗ ڤلهن٢ جيترون
جيتكوة ماتي سابب مالِو كدوه تاكوة هنجي سوروة جيبلوه
لنجر عوه تروس مرندە٢ جيجمرڠ هما لمه اورڠ تمر جيجك
ستيت ريج ريا ڤنتس٢ سيرا حيموي روه اوبك مو كوجوٗ ڤڠڠ

ڤروۋكو ڤ دق بۏر هنا لي كبيت جي ستيت ڤنتس جيجك سن
سرج لمه جيُر پتا جمهوي لي ڠن سوارا يڠ تهت تڤريه سيُت
تڤريه ديلو بيُ تجك ڤنتس ڤاكُن منن ڤراڠُي كتا ڤاكُن تبا
ڤلوڠ ڤرومُه اولن تمر سۏۋ ڤنچوري كُن ڤرومهكه كڤوي كونا
كمهوي دي اورڠ ڽيني ڤي جي مۏڠكير كن لاكي لُن كتا كويُر
كتا مڠ اوري پُي جودو اولن يڠ جك ساجن ڤتكين لتهت بك
كتا بن بدان سيبوڠكوُ عقل ڤي منن لوم ڠن سوليت تهت
سيبوڠكو دڠر منن سنۏۋ ماكين موڤوۋ٢ هناترا. تقدير توهن
كواسا لواس تتڤ موبنته اورڠ پندوا. لِهو جي ساجن دڠن
اينوڠ رِيوه دي ريج ريا. سيبوڠكوُ مَباجك مكوكوم او
ديهتا ترون بك عُلما سۏۋ ڤنچوري ڠن اورڠ بنُيْ ريصا
مِجينُي جك او ديهتا. اوبك مدهق جيجك بن لِهو عوه
ساري تروس جيتمو ڤنچوري ديلو ڠادو دعوا. تڠكو دڠر اولن
ڤكه سيبوڠكوُ جيدعوا اولن ڤرومُه دي اولن جيكهن دي چيه
سوليت ريا. ديڤهون چوۋ كن تروس عن جني جودو اولن
عوه تلس بداوي ڤيُك سمبه مدهق كهن به ايم ديكتا تمر
سيبوڠكوُ مڠدو جاري جيسوُن اتس جمالا تڠكو دڠر اولن ڤكه
اورڠ ڽني پُي صح جودو اولن ايه ڤكاوين يوه سابوه ري تروس
ڠن جني جيه كا ريا. جني مدهق نسمودي نتپوڠ كري
اوبك اينوڠ واهي اينوڠ ڤكه بن بيت يڠ توه لاكي كتا.
كهن بك تڤت سۏڠكوه هتي نَبيك تقصير اتس اولن تمر جيسۏۋ
اورڠ ڽني سي ڤنجڠ پوي پو جودو اولن بن مدهق دڠر منن
جڤكه نڤيكير ڤنتس دڽن هتي بيجق ڤيتهت عقل تجم تهت
اوتوس ڤهم هَناترا. يهپن مدهق لمه ڤيكير بهكوُ ڤچري

اورڠ ڤـوي لِهو سـابوه ساهو جيكو ڤدوڠ ماڠت كو تـڤـوڠ كـو ڤريقسا. نڤسيبلس اكم ڠن اينوڠ نتماڤـوڠ بك سن ٢ سدري هن مُبوڤي بك يڠ دوا. ڤهون نتاڤوڠ بك اورڠ بِني توه يڠ ڤـو لاكـي دي كتا. اورڠ بني سوٗ رجڠ ڤـن سيڤنجڠ جودو اولن عادت منن كتاڠكه سوي نن ايه تهادي كتا. سوي تها اينوڠ سوي تها اكم سري موڤيم سوي ڤو نمت تڤكر بن تڤت رومُه تڤكا. عوه جيدغر منن نسودي جاوب هن جِبري دار چلكا. تلسڤن نهوي تمر سيڤنجڠ بـدوس رجڠ كُني كتا. سوي ڤو ڤرومُه اورڠ بِني جيه تڤكه بن تڤت بيٗ متوكر. سيڤنجڠ سوٗ رجڠ ٢ ڤرومه ابڠ اولن ديلو چيت كالـن كهن مَسا بونُي ڤوي لـوم جمي نڤريقسا مدهق دڠـر منن ڤنكه تكهيم بچـوة نسوم موكا سابب ملائين ناريت بونـي دڠـن نَـريـت جِـنـي عـادت ڤوبيت جودو كتا سوي ايه جودو كتا اورڠ بِني سوي اورڠ لاكُي سوي تڤكه جني ڠن رومه ڤت نڤكري سيڤنجڠ دڠر منن نتڤوڠ جـي ايـم دُري هناخبرا. نڤويه ڤـن نهوي سيبوڠكوٗ كنُي داتوٗ تڤرب كتا. بـدوس سيبوڠكوٗ رجڠ ٢ تمر نتاڤـوڠ اوليه مدهق جني ڤـو بـوڠكوٗ تڤكه يڠ بن بيت سوي ڤو ڤرومه اورڠ بني ڤي تڤكه جني بـن تڤت اوبـك اولـن يهڤن سيبوڠكـوٗ جماريـت مدهق دڠر جي چليترا. اورڠ بني ڤن ڤرومه اولن مَسا مجك تـروس اوبينيه كـروڠ سيڤنجڠ جمرڠ لـن كالن اير عـوه دادا. هنا لـن توڤوي جـي جمرڠ سيرا جيدوٗ جي؟تيڤو اولن تمر لن مهوي لن يور توڠ دُري ڤرومه اولن ديلوه جيلاكو با سَري لڤس او مرنديه كروڠ لنيُر جيبا ڤلوڠ جيبه لنجر. عادت ڤوبيت بـن تڤكه سـوي نـن ايـه ڤـرومُه كـتـا. اورڠ بني سوي اورڠ

لاكي سوي تڤكه بن تڤت ديڤت تمڤت ديڤت نڤكري تڤكه رجڤ سيبوڤكو ڤكه لي جي اتور هبيس تهي رعية دومنا. بن مدهق دڤر نريت سي بوڤكو اينوڤ پن نجو كجيه ڤولڤ مدهق كهن بك ڤنچوري كتا بداوي لمه تندا جهت تهت لوم مدعوا ريا. سيڤنجڤ ايقرال دري جي‌پو سولت تلسپن ندرا سيڤنچوري لهو رتس‌كو دي اينوڤ ڤي ليموڤ رتس حوكوم ڤوتس رجڤ لڤكا. مدهق مهوي اورڤ پن نڤيڤت كتا تتوبت بي لي منن بوة سيڤوه لوسا. ايڤت٢ دوم كتپي بي اوبك مو تجو تيكوس بي بك موسوه تڤكه رهسيا بي بك اورڤ دق تجو مكانن ايڤت تولن دوم تراتا. بي تمركن اورڤ سوليت مهت جي خينة دودي ككتا.

حيكاية اينوڤ مسنوه انق

بك سيوري تقدير الله سيدري اينوڤ مودا سدڤ جيجك معين٢ تبيت اوبلڤ انق جي تيڤكوي جمي ساجن تروسكا جيجك بك سابوه كولم جي سره موكا دڤن اير كولم پن جڤدو انق دي بينيه كولم تكا شيطان سيدرى دارا جڤروڤا دري بن اورڤ بني هن اوبه بن معنيشيا عمور سادوم ڤن يڤ ڤو انق روڤا ڤي سابن يهپن جيچو انق اوليه شيطان جمي لنجر تمر جي ستج انق پن اوليه نڤ شيطان بڤلوڤ لنجر. تڤولڤ انق اولن دڤن سوارا يڤ تهت تمر سوة اينوڤ شيطان انق اولن كن دي كتا تمر جمهوي لوم لي ما انق پن انق تڤولڤ بي لي تبا. انق ديكو ككهن ديكه تهت براكه دارا چلكا. منن

منن جموبنته ۲ اوديهتا مجک بک عُلما. تجك جني بن لِهو كتيپي تيور حوكوم بک مدهق عهساري تروس كنن حضير جيغادو لي خبر دعوا. واهي تڤكو تدڤر كامُي بک انق پيُ كاميمدعوا. ماسيڤ ۲ كهن انق دُري تحوكوم مجِنُي اوليه كتا. يهپن مدهق نتماپوڤ اوبك اينوڤ پن بندوا. سوي ڤو انق انق ماپق پُي تڤكه بن تڤت سوَة شيطان ڤنتس۲ انق ابڤ اولن تمر لوم نتاپوڤ بک يڤ ڤو انق كهن برجڤ سوي ڤو انق پي جسوَة لي رجڤ۲ انق اولن هي تڤكو انق ماپق پُي. رعية دُڤر ڤڤادوان هبيس حيرن بن سيننا. سيدري انق دوا نڤ هنتوم نايڤكا ۲ مدهق ڤيكير دالم هتي خبر مستحيل دوا بوه ما. تمر لمه دالم هتي نا سابوه باڤن اولن ڤجلس مڤ پو انق مهت جِتيم موڤيه بهلي سوسه ڤي جي تيم مڤ كن انق هن جتيم تهت ڤيه تمر كڤدوَ انق بک سابوه تمڤت تيمور برة نڤ جيدوا. سرتس دڤا ساهو جارق كڤدوَ انق دي تڤه پن. عوه تڤيه كوڤ تيور موڤلوڤ ۲ سوي يڤ ديلو توڤ پن پوما. نمجنجي لي مدهق سوي يڤ رجڤ تو پنک پوما اينوڤ جين جي قبول رجڤ پومنن تمر كڤيه كوڤ اورڤ بني ڤلوڤ دوا ۲ سيدري دتيمور سيدري دي براة جِڤتڤت بک انقندا ڤنتس شيطان تكر جِڤلوڤ لكو اڤين هنا ڤيه جيچوَ لي انق مأجي ڤي تروس جيمت دي جاري بچوة دودُي هنيُك تكر لكو جين مهيلا ۲ مربوة ۲ انق لوم مدهق مخبر بيُ مربوة كتا دوا دُري تمي كنُي كو ڤله كدوا. سبلس ساڤو تمتوڤ ۲ به لن بولوڤ بيُ مدعوا. دي شيطان قبول رجڤ هنا سايڤ دي ما انق پن هن جبري ڤله جيكهن نيبك تڤله انق بهلي كچوَ

انق دي اولن بُيْ تقله عادت هن تقتيه چوْ ڪتا. تجوْ ڪجيه پنبن سابوه بيْ ڪتاڤوه هيْ تڤڪو رجا. لن ڤجوْ بک الله يڠ نا ڪالن انق اولن بن مدهق دڠر منن ڤنڪه ڪتا ڪيَڠ صح پو انق دي ڪتا دي اينوڠ جيه ڪُن انق جيه هنا جيڪاسيه هنا جيسايڠ عدت پو انق مهت جيسايڠ مسكيه بِناتڠ ڤي نا ستيا. تمر سوْة اينوڠ شيطان ڤكري تكهن كن انق اولن بوني ڤوي جنجي سوي يڠ ديلو تمر جني كاموْبه جاوب مدهق دڠن سوارا يڠ كرس ري كه شيطان ڤوي هن بَچا ببه ڤي كرس هن ڤوماتيه مني مديه كمدعوا٢ روْه ڤيهن ڤيه ڤيهن پن سابوه تنداكه پو شيطان جيه عوه كاڤلوڠ هنا ڤيه ديداڤو جيه ،وْه ڠن ڤيه عوه جيدڠر نريت مدهق جَيتكوة تهت تمر جِڤكه بن تڤت پو لن شيطان لوم مدهق كهن كه كتوبة بُيْ خينة كمعنشُيا نڤسومڤه نتوڠ جنجي بيْ ڤوبوة لى سيڠوه دان لوسا تمر اينوڠ جيلاكو دري جيول او نڤكري دري رومه تڤكا. مكه مدهق عاديل برڠ ڤوي بوة هبيس سديق مكه تروس نڤكري٢ جين تهت بيت عاجم مودا بهليا.

حيكاية جين مسنوه ڤداتي ڠن اِنسان

نما رجا جين ڤرايل لتهت شاوير عاڤل بيچارا جيكهنداق چوبا علمو مدهق مكه بيجق هناترا. يهپن ڤرايل جِمكمس جيجک ڤنتس جِقروڤ دري سڤرة معنُشيا ڤكاين ڤوتيه لوم ڠن سليح يهپن جيچور ڤداتي ارتا اِنسان جيهور ساجن صيڪرا تمر اورڠ ڤو ڤداتي ستيت ديليكوة مربوة٢ اورڠ پن

دوا. لوم موڤكي اورغ دوا بڤيه ڤيتهت كيڤ كڤ تكا اورغ تموڤ توها جني هي ڤوليم تجك محوكوم كني لن بترون بك عُلما بيَلي منُي مرينتهق رينتهق اوبك مدهق كتا كوبا. يهپن فرايل رجڤ جي سوَة كنن يڤ ڤتوة كاموي تَبا. عُهساري تروس بك مدهق ڤرايل ديلو ڤادو خبرا. ميليك اولن جيكهن ديجيه كاملڤكيه ممدوعوا. يهپن مدهق ڤي نسيديق بيتپو ميليك كتا ڤرايل سوَة تونكو امڤون بيتپو ديلُن مدهق اليه اوبك اِنسان دي كتا ڤي تڤكه سوي ڤو ميليل سوَة يڤ ڤو ڤداتي تونكو امڤون بيت ٢ ارتا اولن يهپن مدهق تپوڤ لوم بك ڤرايل جكلو پو كتا ڤو ڤداتي ڤدوم ڤَنجڤ ڤدوم لينتڤ ڤوي نن كيو ڤدَوم بولن تريب يهپن ڤرايل مڤ جيُم دري هنا ساڤوي جِبري دعوا. مدهق كالُن هنا جيجاوب تمر بك اِنسان نڤريقسا عادت پو كتاڤو ڤداتي پوي ڤوي نن كيو ڤدوم لينتڤ ڤدوم بوجور كهن بك تڤت عوه جدڤر منن نتپوڤ جيڤكه لي رجڤ ٢ نما كيو هبيس جيڤكه ڤنق ڤنجڤ دوم مهيڤك. تمر كسيڤت ڤداتي پن هن برسلاهن بن جيكتا. يهپن مدهق ڤولڤ ڤداتي ك اورغ ڤو ارتا. مدهق كهن بك ڤرايل كه ڤنچوري عقل جهت تهت بڤسا ڤي جين بوكن اِنسان لا ڤتكين ڤرايل دڤر خبر منن للو جيتپوڤ بِك مدهق ڤت كتا تِهو اولن پي جين ڤت علامة چوبا تڤكه جاوب مدهق يڤ سبوه علامة جيد متوري تهور ڤداتي ڤيه هنا. تمرڤسُ ڤي هن ڤيه دي اورغ جيه ڤيه ريا. سوَة ڤرايل نريت مدهق بيت سوڤكوه ٢ بن تڤكه تهت بيجيق ڤن بوديمن عِلمو حِكمت ڤن ڤراست اوتُس ريا بيت پو بن كڤكه حجة اولن چيت كمڤ جك كالن

ڤريواتن كتا جُني لن تِهو كتا لاعلمو دالم دادا. نريت ڤي تلس فرايل غايب سكلب سيكليب هن مهو كا. برڤكاكوب بري سوروڤن هنا نتوڤ ملينكن نكوكوم كوب ڤن كرنا الله هن بوبي درة تيليك موكا. حوكوم ڤي تلس مومة٢ جاري بلاديه بلاني ماميس موكا۞

حيكاية چيچيم ڤكڤ تيقو اڤكوة

نا سَبوه چيچيم جيدؤ دبينيه كولم ديدالم كولم پن لتهت اڤكوة چوة ڤن ريا. سيكنف كنف اوري چيچيم پن دي سنن رذقي بك جمعين٢ اڤكوة جي مرڤس٢ تكتيت سدوه اتوا دوا بوه اتوا لِهو بوه او دارة جيڤاجوه ك لي چيچيم پن منن٢ كنف اورُي تقدير الله بك سيوُري لمه دالم هتي چيچيم ڤكري عقل ريج كوتمو ڤجوه يڤ ريا٢ كرنا اڤكوة لتهت يڤ ريا٢ يڤ لمق٢ لمه دالم هتي بهكو تيڤو اڤكوة ڤليه سوڤيا كوتمو ڤجوه يڤ لمق٢. بك سيوُري جيڤور چيچيم جوُه باچوة ناڤت جم تنريب تمر جيوُل اوبينيه كولم سيت جيدوڤ دي بينيه ايرجي موي ساري مسوُ٢ الله ڤوتا الله جي ڤوه٢ دري چيچيم پن تمر كدڤران اوبك اڤكوة جيجك كالن الله هي ڤكڤ جي ڤوه٢ دري جيموي تمر اڤكوة جي ريواڤ جيجك ڤكه بك ڤتوا تمر ترون ڤرينته نيبك ڤتوا تچو با يور سدري ركن يڤ جيد بهسا تيور تپوڤ ڤاكن منن جيموي جيكهن سايڤ٢ سليه ڤوي٢ تمر جيجك اڤكوة دوا لِهو بوه جيدوڤ دي بينيه ايرڤاكن كتا تموي تمر جيجاوب لي چيچيم الله الله الله الله

هـ تڠكو ڤوچوة بيٚ تتاڤوڠ جني كصح اولٮن ماتي لوم جي
ڤرب اڠكوة عوه تي تهت دڠن چيچيم لوم ماري اڠكوة ڤاكُن
ڤاكُن كرناهن توم مُني كتا ديلوكن تمر جاوب چيچيم الله٢
ولُن جني جاديه ماتي كرنا بوُني بن صوبوح اولن ڤور اولن
جك معين٢ سڤرة يڠكا٢ تمر اولن كالُن اورڠ ريا٢ بدان نا
دوا ڤوله دري تڠُه جيچوف امق كو ليت يوه مَسا جِماريت پن
سرا جِموي جيكهن اولُن دڠر جيكمڠ جك ست كولم پُي كرنا
دي لُن رذقي دي سيني دي ڤهون چوة كُن تروس عن اوبي
ني اولُن وقتو جن كتڤوي معين٢ مرڤس٢ تكتيت سَبوه دوا
او دارة أولن ڤجوه پنك سابب الُن يڠ كوموي كرنا مڠكاجي
ست كوٮم پوي هوك اولُن مينا رذقي لوم اولُن ڤور ڤي هنا تكر
لي جني جاديه ماتي عوه كاتن كتاپوي دي سيني چيچيم
يهپن جي ڤورا٢ موي تهت لكوي لكوينا سرتا ڠن جي ڤوه٢
درُي تمر دي اڠكوة عوه جيدڠُر منن جيريواڠ رجڠ٢ جيجك
ڤكه بك ڤتواجي عُهساري تروس بك ڤتوا الله٢ هنجيد جي
ڤكه لي كرنا هتي جي تماكوة نا سيجاموڠ تمر تبوكا ناريت
الله هي توان توان كتڤي جنُي ريا تهت تكا بلا اتس كتڤُي
هبيس جيڤكه حل ايكول بنيڠ جيدڠر چيچيم ڤكه عوه بن
جيدڠر خبر منن اڠكوة بندوم سوسه ريا هبيس رِيوه اڠكوة
بن سابوه كولم ڤكري لكو ڤكري لِكو تمر كمدوٚ كموفقد توه
عقل يڠ ريج تِلس كتڤُي تمر نا سابوه اڠكوة يڠ بيجق ماريت
جيكهن بوه تڤرب كتڤي اوبك داڠڤڠ تجك ڤتنتو كداڠ مڠكا
تنتو جيد تڠيكير يڠ سيچهترا ڤوي كونا كتڤي مني تمر اڠكوة
مساڤت يڠ توها٢ يڠ نا عقل جي ڤراب بك ڠڤڠ بوه جنُي

كامُي دالم كولم پوُي جنُي تكهن كوب كمڠ ست ڤجن تدڠر يڠ
جاديه تمر جاوب چيچيم سرا جموي لن دڠر لم بولن پوي
ك تتاڤي هن لن جيد كهن كرنا كتا تتكوة كن اولُن عادت
مڠ هن تتكوة نا سابوه عقل بيچارا يڠ سيجهترا جكلو
تڤتيه اولن اولن جك ڤينه كتا كديه بك سابوه تمڤت يڠ امن
هن جيد جي ست لي سيكلا اورڠ٢ عوه جيدڠر اوليه اڠكوة
جي موفقد سابي كدري٢ پن خبر چيچيم ڤكري تجيد
هارڤ انوا هن ڤكري تمر سوُة سابوه اڠكوة توها تچو با بري
راكن مڠ دوا لِهو جك ڤيتا كالُن تمڤت يڠ چيچيم ڠكڠ ڤكه
تمر سوُة بن٢دوم اڠكوة پو منن كرنا دي چيچيم پن كلو
هناكتپي ڤني رذقي جي جيه ڤي كتوها هيڠكا موفقد بندوم
اڠكوة جِبري اڠكوة سڤت دوا اڠكوة كروب دوا جِڤرب بك
چيچيم سرتا جيكهن هي داڠكڠ تچو باجك ڤلمه تمڤت يڠ
تكمڠ ڤدوُ كامُي تمر سوُة چيچيم رجڠ٢ جك كني كتا كوبا
تجك كالن كرنا اولن اورڠ تريڠ هن لُن توعوه يڠ دالم ابر
دالم هتي چيچيم جني كو تيڤو كو تِمو ڤجوه يڠ ريا٢ لق٢
جيچوُ لي اڠكوة سڤت جيبا ڤور بك سابوه تمڤت يڠ كيج تهت
كولم دالم هوتن جي دوُ اڠكوة اتس سَيف تمر عوه تروس بك
بينيه كولم پن جك ترون جك كالن عادت هنا كيج دي
سينُي اولن مِي بك تمڤت لايُن تمر دي اڠكوة متمڠ سابي اڠكوة
ددالم كولم پن جِڤكه ككل ايكول جيكالن كيج تهت تمڤت
موبيليك٢ موبتو٢ ڠن بك كيو ريا٢ ليڤكر تمڤت پن تمر
جيكهن اوليه اڠكوة سڤت دي اولن هن كوريوڤلي جك
تجك توڠ اورڠ لايُن دي سيديه تمر جاوب ڠكڠ هنجيد

منن تاوُل ديلو تجک ڤکه بک وريث قاوم بيْ ککهن اولن سوليت کرنا اولن رذقي بک واريث قاوم کتا. تمر جيتغُه اڠکوة پن جِيُک اتس ڠکڠ جيبا ڤور ڤو وُل بک کولم سيت عوه تروس بک کولم دي بينيه جيدوغ جيڤتلس اڠکوة دالم اير تمر جي ڤومکه لي اڠکوة سڤت الله٢ بوکُن لي جروه تهت تمڤت دي سيديه هبيس کجي ڤکه حل کولم لوم ڤي چيچيم پن کيج تهت عقل ڤلهن٢ جيمة اولن پوبيت بوديمن ڠکڠ پن تمر عاعور ديدالم کولم پن کرنا جِکڠ ويه هو لائين تمر جيڤرب بک ڠکڠ ڤتوا٢ ڤغليما٢ هوليبلغ٢ بن لکو حل عوه تر اوبک ڠکڠ جي ماريت اڠکوة هي داڠکڠ جکلو پوبيت٢ بن تڤکه دان پو تکسيه کن کامُي يڠ دالم کولم پوي تمي بندوم کامُي کسيه سايڠ کتا تمر تڤيکير لم هتي ڠکڠ ڤکري کو ڤجوه بندوم مهت بکه ڤروة تمر جيماريت جيکهن هوکا کتا بندوم اسوي کولم کرنا لُن کاتوها هنيُک لُن ڤور سابي لُن چوُ کتا لِهو سن سيوُري ڤوه نم بڤوه سيبليت ڤوه دوا بلس سيبليت ڤوه نم سڤوة سيبليت اِنشألله مهت لُن ڤهبيس بندوم کتا لُن لِکو تولوغ نبک الله لُن ڤسيبلس نبک بهيا. بيْ تمر ايک٢ هتي سوي يڠ دودي اولن چوُ تتهو لُن چوُ هبيس تمر ساري بڤوه اوري مسنوه٢ جک مِثيل اورڠ ايک جالور سينجا. ساري سوبرا دِدالم کولم سابب مسنوه٢ مديلو٢ تتاڤي دي چيچيم ڠکڠ جيچوُ جيڤيليه يڠ لُمق٢ جِبا ڤور عوه تروس سَماتڤه ريج نا سيبک بک کيو دهن رمڤک دي سِننک جيدوغ جي ڤجوه متمون تولغ دوم دي يوڤ بک کيو پن نابن بوکيت ڠکڠ پن ڤي کا تمبون سومپق٢ بدان جي نا

ڤدوم٢ تريب يڠ مُمنن كنف٢ اوري بک سيُوري مسنوه٢ ڤراب بک
ڠڬڠ تڤيه كتم ڤوي پوي تڤيه مَتا٢ اولُن تمر جيكهن لي كتم
هي٢١ كتا پوي بئ لڤس تهت كداڠ٢ بوة پُوي كنوڠ تكي عوه
تلس جيكهن پن جي جک٢ دي جيه كدري جيكالن باڠون
سيلاويت جي ڤينه اڠكوة دالم كولم تمبون تهت ڠڬڠ. تمر
تک سيُوري تڤُه جيچُوٗ اڠكوة لمه جيكالن بيڠ كتم ريا تهت
سابوه كونيڠ تمبون ددالم هتي ڠڬڠ پوي كتم پوي لق لكُينا
هنتوم كورسا ديلو كُن تمر جِمهوي هي داكتم ڤوي بوة دي
سِنن مرابارپا جک كنيُ اولُن مِي رجڠ٢ كديه بک تمڤت يڠ
امن جيد تمعين‌معين جک كنُي تمر سوٗة كتم پو كمنن تتاڤي
دِدالم هتي كتم ڤكري كدڠ٢ جي تيڤو كامُي ايڤت تهت جي
ڤسيب دري جي ڤرب بک ڠڬڠ سرتا جيكهن تبا اولُن بک
كيچ كرنا جاري اولن لا تمر سوٗة ڠڬڠ جک كنُي رجڠ اولن
دو تاايک اتس روڠ اولن تمر جي جئک كتم جي ايڤت تهت
سابب هتي جي تماكوة جي ڤدوٗ سڤيت يڠ ريا مهت بک اورم
تكوي ڠڬڠ سڤيت جي يڠ چوة بک اورم سَيب لوم جيكهن
بک كيچ٢ بئ تهت ميه موه تمر جاوب ڠڬڠ دوٗ كبک كوڠ
دِدالم هتي جي پوي كو ڤجوه بک ڤوس هو اكو ڤهابيس
سيكو ڠن٢ بوه كيچ تهت كونيڠ دي كتم هتي ايڤت جارُي
سمبن مَتا لسيک ويل اونن تمر عوه رب تروس بک بک كيو
تمڤت ڤتيوه يڠ جيڤجوه ڤجوه اڠكوة لمه تڤيڠ تولڠ اڠكوة
متمون تمر دِدالم هتي كتم الله الله بيتک پوي بوة چيچيم
ڠڬڠ ڤليس لتهت كجي ڤجوه لوم جڤسيمبن تهت سڤيت
تتاڤي كتم جي ايم٢ دُي تمر ماريت ڠڬڠ جني اولن ڤيوه سئت

تقتلس جاُري دوم اولن ڤيوه مڠ تهو روٗه كڤا كتا برت تهت
هنا جيتيم ڤتلس ماكين جي راڤت سنڤيت بكِ تكوي دي ڠڬڠ
كا جيدوڠ بك چابڠ كيو دِدالم هتي مڠ رڠڬڠ بچوة جيكمڠ
ڤروه جڤاجوه بوه دي لِو تمر دي كتم مڠ لاٗين لكِو بچوة جي
تكوي ڠڬڠ بك ڤوتُس تتڤ ڤوپن دوا منوه٢ ڤريه سيلب دي
كتم ڤريه٢ سيلب چيچيم دي چيچيم ڤريه٢ سيلب كتم تمر
تقكير دالم هتي كتم هناكيج منُي لكو اخير مهت بچوة اولن
سيلب جتمو ڤروه ماتي اولن تمر جماريت كتم بوه جني جك
ڤريواڠ اولن بك كولم سيت بهلي بيٗ تاڤينه اولن تجك چوٗ
اڠكوه٢ دوم تڤينه دي اولن هن كومينه بهلي ماتي بك
كولم يڤ اولن دوٗ جاوب ڠڬڠ كيج پو تڤتلس جاُري ماڠت لُن
ڤريواڠ بك تمڤت يڤكا جاوب كتم بيٗ ڤنجڠ ذاريت جك انتة
اولن سرتا جي راڤت تهت بچوة سڤيت بك تكوي تمر دِدالم
هتي چيچيم الله اولن پوي مهت جيڤوه هن جيتيم ڤتلس
لي سنڤيت بك تكوي اولن يُهمَسا پن تلس چيچيم هڤوس
اولو سرتا جيكهن تاڤتلس سبلس جاري بك اورم سايب جاوب
كتم يڤ كيج جك انتة اولن رجڠ مڠ هن كوكوه ڤوتُس تكوي
لوم جيكهن پوي كبوة بيتك تمبون بدان كتا جني مِي رجڠ٢
اولن تمر چيچيم هبيس عقل هنا ريج تلس بك جاري كتم
بهك كو جك ڤريواڠ كداڠ٢ جيكسيه سايڠ تنتو جيڤتلس اولن
مڠ هن اولن اوري پوي مهت ماتي سارَاجُي موي جيكهن
جني لُن جك انتت كديه بك كولم سيت كيج دوٗ بك كوڠ
كهن كتم بيٗ ڤنجڠ خبر بڤور رجڠ تتڤ جي ڤتيه بن كهن
كتم جيبَا ڤور سارَاجِموي تله٥تهت اورڠ تميڤو هنالكو ريج

سجهتہ نا سیکجب جیقور توٗ بک رب ڠن کولم جیدوڠ ڠکڠ
سارا جیکهن بیٔ تڠکه ڤکه بک اڠکوة یڠ لایٔن۲ تمر ماریت
کتم کدیه لوم تکبه اولن بچوة ترق کدیه بک بینیه ایر تمر
جیبا بک بینیه ایر عوه توٗ بک بینیه ایر ماریت کتم ڠن
جیکلیق هي چیچیم چلکا اورڠ یڠ تمیقو هنمو کڤوٗ دیب
جني جي کتیب تکوي ڠکڠ عوه ڤوتس تتڤ ماتي اورڠ تمیقو
دي کتم ڤي جیوُل لجور بک رومُه تڠکا سرتا جبري ایڤت۲
دوم بک اڠکوة یڠنا دوم دِدالم کولم پن دڠن سابب کتم جید
سلامت سیڤکا منن۲ کبوة لم دونپا پوي مڠ خیانة مهت
بینَسا سوي یڠ تڤت جید کاابة سوي یڠ سولیت مهت بینَسا.

حیکایة اورڠ بوتا ڤڤس هتي

نا سیدرُي اورڠ بوتا مَتا بندوا بلس جکلو کوب یور۲ ایک اور
جیتوري بوه مسَق دان مودا جیتودوم بوه دي چوڠ بک اور
اورڠ پن کسین مسکین رذقي جي توڠ۲ اوڤه مکه جب کمڤوڠ
ڤڤس تهت هتي تمر کدڠران اوبک سلطان اورڠ بوتا ڤڤس
هتي تمر تڤڤکیل اورڠ بوتا بک ڤوت کرنا عدات رجا۲ اورڠیڠ
بیجق۲ دان اورڠ یڠ چلس۲ دان اورڠ یڠ چردیک۲ دان
بندا یڠ عاجب۲ مهت کتوڠ اولیه رجا کلق رجا تمر کیو جک
توڠ اورڠ بوتا تمر دڤي اورڠ بوتا پن هنا مدعوا جیجک بک
ڤوت او دالم تروس او دالم کڤدوٗ بک یوب بالي ڤرحوکومن
کیور بري روتي یڠ ریا سبلس بڤوه سبلس سڤوة سابوه برو ایر
بڤوه سابوه برو ایر سڤوة تتڤ جیدوٗ دي سِنن دِیوب بالي

نا څدوم تريب تمر بک سيوري تقدير الله تکا اورغ جک څوبلي
انق کودا سابوه جروه لکوي۲ نا بولو لکو مس کونيغ څلغ څي
کيج کلاکو بلي لي سلطان تمر کبوه يوم لي اورغ څو کودا
ليموغ ريبو رغکيت وقتو ککمغ سمبوة تيغت څوت کاأورغ بوتا
تهوي اورغ بوتا تمر تروس اورغ بوتا کنن کتاپوغ هي ليم چوبا
کالن انق کودا څوت کمغ بلي کرنا کتا څفس هتي تمر جاوب
اورغ بوتا کيج څت کودا پن تمر کبا کنن رب تمر جي ربا۲
جي څپم۲ غن جاري الله روکي تهت انق کودا پوي څدوم نا
يوم جاوب اورغ څو کودا يغکا سيب يوم ليموغ ريبو ماريت
سيبوتا جکلو کن ساله ساڤت انق کودا پوي څتوة يوم سڤوله
ريبو رغکيت پوي جني بهلي. نم څوله رغکيت کبلي کرنا کيج
تهت بولو کهن اورغ څو کودا څکن څوي ساله کودا لن دومنن
کيج جاوب سيبوتا کودا پوي ساله سابب کڤئيه مأجي يوه
بونتيغ ساجن کبو کودا پن جني څراڤوي مغکا تکيدو جيه
چوبا نيور کيدو تمر کچوبا بيت پو مغ سالغ چوة منتوغ دوم
نن څراڤوي عهکاريک دوا رغکيت هن لکوة لي هيغکا حيرن
اورغ بندوم کسبوتا پن بيتپو بن يغ جيکهن کاسلامت رجا
هنا روکي جکلو کن سابب سيبوتا کا روکي ليموغ ريبو رغکيت
تمر دي اررغ بوتا جي ول يوب بالهي کبري څناجوه لکو سيت
بڤوه سڤوة روتي سبلس ايـر سابوه بروْ منن۲ څدوم۲ سن يغ
جيڤلبا اتس رجا لي سيبوتا پن رجا څي مکه جب۲ نڤکري
نا ملڤسا۲ مليون يغ کا ملبا اورغ څي چدس تهت جي کالن
هنتوم مسليسيه بن يغ جيکهن جکلو اورغ بلي منکت څي
کجک تپوغ بک جيه هنا مشي بن جي، څکه تمر بک سوري

تکا اورغ مکت اینتن جروه لاکیُنا ڤوت منڤسو بلي تمر کبوه
هرکا دوا رتُس ریبو رغکیت عوه ککمغ سمبوة تیُڤت رجا ک اورغ
بوتا نیور تاوُ تمر تکا کنن اورغ بوتا نتاپوغ لي ڤوت هي لیم
بوتا کرنا اولن کمغ بلي اینتن تچوبا کالُن تمر کچوُ اینتن
پن بک جارُي اورغ بوتا جي مت۲ جیبالیق۲ جي تتغ۲
جیکهن ڤدومنا یوم تمر سوُة اورغ ڤو اینتن کاڤوتس چوم
مبوه دوا رتُس ریبو رغکیت کهن سیبوتا الله ڤاکُن مهل یوم
کرنا اینتن پوي یغ ڤنوة یوم دوا ڤوله رغکیت جید تبوه کمتا۲
اینچین چوة۲ بن جیدغُر لي اورغ ڤو اینتن بغیه لگوینا
ڤاکُن تکهن منن بیتک مَتا بوتا دومنن کیج اینتن اولن یوم
دوا رتس ریبو تکهن دوا ڤوله رغکیت تمر جاوب سیبوتا کرنا
اینتن پن رتک نا سابوه اولت دِدالم تمر جیچوُ لي اورغ
ڤو اینتن جیڤله بیت پو نا اولت تکهوُ اورغ بندوم رجا ڤي
حیرن تهت هتي عوه تلس تنتو اینتن وُل سیبوتا بک تمڤت
سیت کبري ڤناجوه لگِو دیلو چیت دي اورغ ڤو اینتن ڤي
وُل تتڤ هنا جادیه روکُي سلطان دغن سابب سیبوتا پن.
تمر بک سیمالم تڤیکیر دالم هتي رجا کوچوبا یور کالُن اولُن
بک لیم بوتا ڤڤس تهت هتي تمر سلطان ڤرب بک تمڤت
سیبوتا مالم نا ڤوه دوا بلیس عوه تروس کنن تکجوة سیبوتا
هي سوي پوي ڤوي بوة جک ڤکارو اولن ایس اولن ڤکه بک
رجا مهت کڤوه تمر سوُة ڤوت دغن بچوة سوارا هي دالیم
بيُ رِیوه۲ اولن رجا اولن جک بک کتا بارو جي دغُر رجا کهن
سیبوتا الله الله الله ڤوي بوة توان امڤون کنوي مالم۲ غن
بِو اولن کهیغ کهن ڤوت بيُ هاعور بيُ رِیوه اولن جکُ بک

كتا تيچوبا كالن اولن ترابا بدان اولن ڤوي اولن پوي كيچ
اتوا جهت تمر سوءة سيبوتا الله توان امڤون هن جيد اولن
كالن كهن رجا بيْ تتكوة تكالن بك كيچ جهت دغن كيچ
هنا ڤوي هن اولن ماره هنا بغيه اولن ككتا منن٢ تو ليموغ
نم سن ڤوت يور هنا جيتم تمر ماريت لوم ڤوت مغ هنا تتيم
كالن كوجغ كتا مالم پوي جيم چيت هنا جيماريت تمر كچو
جاري سيبوتا كفربا بك بدان ڤوت دي سيبوتا جي تريك
چيت جاري جيكهن امڤون تونكو مريبو امڤون هنا ڤوي لن
مت بك بدان مغ بيْ بغيه تونكو كتا پو بيت٢ انق بجغ
هي داليم ڤكيري تكهن تمت ڤي هنا بدان اولن تمر كهن
سيبوتا كڤوي كونا اولن مة عادت بك نڤيكر منتوغ ڤدوم٢
سن ڤدوم٢ بليت يغ دغن سابب اولن جيد ملبا اتس تونكو
ڤاتوة اولن روتي منتوغ سبلس اير سبوه بروْ مغ سيكرق ايجر
هنا نكنتي دومنن نما دوم ارتا متمه٢ ڤاومنا تريب اولن كا دي
سينُي بن كدغر لي ڤوت خبر منن جني داليم بيْ تڤكه٢
ساڤت خبر كتپُي مالم پوي تمر نوُل رجا اوبك مأ نتپوغ دغن
ماڤت دغن هلوس تروس بك لِهو اوري لِهو مالم سابي كتاپوغ٢
هي مأ كرنا اولن كمغ جك او عارب جيد كمالو تمر
دودُي تمر سايغ نغ ك انق كڤكه پو بيت٢ انق كا تقدير نبك
الله مسا هوديب ايه كتا مجك مرامين او ڤسير بك وقتو
اولن وُل جيكولم لي تمون حبشي نن جيْ سي مرجن تمر
تكا هوجن ريا جمي اولُن دغن اولن يور جك مچهي بك
جمبور كودا تروس كنن سيكلا رعية ديلوار اولن تموغ او
داليم تمر كا كتقدير سي مرجن يغكا ماتي صح كا بن يغ

جيكهن لي اورغ بوتا. تمر دودي نبكپن نبري سنلين سيبوتا نڤكاوين نبري ارتا غن ڤناجوه متنتو دي ڤوت نتكوة مالو تتڤ نڤجوه توبا ماتي كبوه دودي لاڽن رجا.

نا سابوه حِيام

سابوه لمبو لوڤكي دي ككي كوه بك اولِو يڤ جي مسور لِهو سن سيمالم. جاوب مَنوْ

دوا اورغ هنجيد ڤكي مسكي جِرت اوْدي اولو ڤي هن بڤيه مسكي جي تمڤر موكا جيڤله ايبجر مكين تهت كسيه كبيّه بك يڤكا. جاوب انق غُن نڤ

كتبور غن جاري كڤيليه غن ببه. جاوب اوغ سمورة

اورڤيغ جك هنا جيچوْ اورڤيغ كالن هنا جيمت اورڤيغ مة هنا جيڤجوه اورڤيغ ڤجوه هنا تُري اورغ دوْ كدرُي تري مراسا.

يڤ جاوب جك ككي. مة جاري. ببه. دوْ كدري ڤروة

سابوه نڤكري دو تڤلوغ سابوه٢ كمڤوغ لِهو ڤوله دري بك سابوه٢ ذت دوا صفت بك سابوه٢ اية توجه ڤوي نَما.

جاوب مَتا اورُي بولن اورُي

نا سيدُي اورغ سابوه ركا رنوب

سابوه ريموغ سابوه كميغ

كمغ جمراغ. مرنديه نا جالور سابوه اسوي جي دوا هنجيد لبيه. جاوب ڤريواغ سڤوي٢ سيبليت

مغ ايك تبوة هنا تبا مغ هن ايك تبوة تبا. جاوب دوُري

يغنا جارُي هنا ككي يغنا ككي هنا جاري
جِاوب باجو جاوب سلور

حيكايات بنتا برنسه غون متواه هنا ترا

روڤا جروه هنا لاكو كوبپن لهو سي شودارا. بنتا بن لهو جي چري نڤكري جي ستوج لومڤوي دو جيراجا. جي بوڤكر لاجو هنا ڤِيوه هيڤكا تروس بك سابوه داتا. ڤهون متمڤ رج سيمڤڤ لهو سيبك كاپِو دوم كڤولا. سبله هيجور سبله كلاپِو پنك كايو تاميه مونارا. بك تاميه پن جيُر مسورة خط ڤي جَروة تهت هنا ترا. دالم سنورة ككهن منُي لِهو بوه رج پوي لادوم سوكر. يڤ رج اونن مماڤت جك وُل هناسا ڤوي فايد هنا. يڤ رج تڤوه جروه تهت تڤت موفعت مطارة سينن هنا. يڤ رج ويل لا مُطارة تتاڤي تروس حاجة بنيڤ ڤينتا. لهس برانسه نبج سورة نتاپوڤ فَقد بك شودارا. ڤاكري دااليم تا جك ساڤيڤ اتاوا ماسيڤ٢ رج نا تيكا. سابوه ساهو بيُ مڤيريڤ ماسيڤ٢ بك مجمبا. كتا دااليم رج يڤ موداه بيُنا سوسه ادون دي كتا. رج مساكيت انشا الله به برنسه ادُي ديكتا. يڤ بدوس فهون بنتا بريشه بركت لڤكه ادون توها. لهس پن بدوس بنتا قرطس جيُك ڤنتس اتس كودا. بدوس دي ليكوة بنتا برنسه تڤسق تواه غون بهكيا. ادون يڤ دُوا هن لون سبوة سڤكوة ڤاوة اورڤ پن دوا جنُي لون سبوة بنتا برنسه نملڤكه اروڤ ريمبا. متمڤ سدرُي توان شيخ لالو نسمبه اوليه بنتا. توان شيخ تمر ماريت تاجك لكه بيجيه متا تاجك انق تيمور

جاتي متا اوري تابوه كتندا. بك الله بري تا تمو ول دغون۲
ڤوتري بك متمو با. بدوس بنتا سمبه كورو بك لا نلاكو كالون
دوعا. بجوه جين جارق هنتو ملايكت بنتور انق رجا
كيدو كودا ككغ ديجاري مودا سملاكي جك لم ريمبا ڤادوم
لاويت دالم هوتن ڤادوم بولن دالم ريمبا. عوه هابيس كلي
لمه سوغوي دالم نغكري غون كروغ ريا. بنتا نترون نجكك
ماني نڤيوه دري يوب كايو ريا. جيڤوة اڤين سڤوي۲ مپم لبوي
بولو متا. نا سيككجب ندو سينن ڤڤسن تڤت پندرا. اوري مالم
نيس ڤي تن داو برجالن اروغ ريمبا. عوه تركجوة بدوس
رجغ كنا ڤاسغ اتس كودا. سبلس جاري نمت ككغ نجمراغ
لم سوغوي ريا. بنتا ايلر تڤي سوغوي نثر نغكري سڤوي ريا.
هنا اورغ ڤيمغ سيدري تهت بيت سوپوي هنا ترا. نثر روموه
دوم تالي كروغ كابرو بوبوغ تيغكل روغكا. ساليه اورغ كاكردا
ڤاجوه ساليه طاعن بلوه ماتي فهنا. بنتا ايلر تروس
اوميدن نثر برالن اوبيبي فها. هنا لي دالم كاجيدكن هوتن
هنا لي ميدن جيدكن ريمبا. كدي رلوس رونتوه بوبوغ بندوم
كدوغ اورغ هنا. بنتا ڤيكر پنك اونتوغ ماتي تيوغ تيغكل
چينترا. جي ڤور اونوي تيغكل سمبغ جيويه داكغ سڤو بندر
بوكون سايغ كوثر ڤتي تبوس كدري هنسوى بوكا. بوكون سايغ
كوثر نغكري هنلي سيدري مانشيا. بنتا تاموغ بوكا ڤينتو لكت
نلالو اولن استنا. نيرو مليكي تدوغ تاهي نثر بك ڤينتو لابغ
سواسا. نثر تدو ديلن مليكي اورغ بيني تهت بيت رايا. پن
غون توها هنا باكي هنا لي كيكي تيغكل مغ جوڤكا. بادن
ڤي جوة بن لهس ساكية سي مسن ڤاليت سيكايو ايجر. نا

سڤوله هس بيدغ كلوپوغ پن بيدغ روغ سڤوله دڤا. نيپن ندوٗ ديلن مليكُي مودا سملاكُي نتاموغ لنجر نموبري سالم مومت جاري هنا باكي نڤوملیا. چوم دي تُوٗة سمبه دي كاكي لموه هاتي ني اورغ توها. لهسپن ڤوني نتماپوغ ڤاني كمڤوغ بوه هاتي ما. جينوي تاڤكه انق لون تاپوغ تڤكه بك كنوغ بيٗ سيا٢. ديلون نڤكري چيت تهت جوٗه سلغ توجُه كونوغ رايا. اتس اولو جاري لون سڤولُه الله هي مابوه تهت سغ سارا. اولون هي ما ڤستوة لومڤوي ايه دي نڤكري لمه رهسيا. ايه لون تڤت توجُه اوري لمه ڤوتري ايندٰاه روڤا. كليتا ابراع نما نڤكري ايه ڤوتري رجا رايا. نن سلطان مالیک شه شرة خراجن ليمڤه دي اتس دونپا. انق نڤوتري روح الافلح روڤا ايندٰه سغ متيا. بن معنيكم جروه سرلوي هنا باكي ڤون تڤسا. عوه روه ڤكاين كلغ ڤون سوبغ دين ترڤاسغ ڤادم چهيا. سابوه چيچيم ايم ڤوتري هنا باكُي ڤون تَڤسا. ملاء ذرين چيچيم راكهي سيت جيتوڤوي دوم ڤركارا. عادتناكيه ني متواه تڤكه بصح تمڤت رجا. بن ڤوني دڤور بنتا ڤكه الله٢ ڤوني كتا. الله هي ڤوچوة بيٗ منڤسو انق تڤكو بيٗ مهاوا. هنتوم كودڤور انق تڤكو ديڤهون بك كو تروس بك همبا. بهكو تاپوغ بك كركاسي اولون سودي عوه جيتكا. ديلون انڤكو كركاسي ساليه جيتوري نڤكري رجا. بن ني ڤكه نن كركاسي بنتا مري ڤوچت موكا. عوه كاجيٗ وُل هل ما ڤاكري مهت لون ماتي جيتوغ پاوا. كتاهي انق ڤاني كوبري كوتيم ماتي ساجن كتا. پنك هل ما نڤكري پوي سوه كركاسي ڤاجوه توها مودا. تيڤكل مغ كتا سابوه هنجي ڤاجوة سابب

ڤوما. عادت جيْ وُل ما كركاسي اولون ڤاكري واهي ڤوما. كتاكو تروه دالم بومي ديوب كودوْ پوي تاكوس تلاكا. دِيوب كودوْ تاكوس كولم كتا دِدالم كِو ديلواارا. تاسوم كو دالم باني‌ر كايو نابيْ جيتهِو كركاسي تكا. ديكه انق يوب ڤوڤگوغ كِو كوسِو بيْ جيُر روڤا. بنتا چوْ سلم جك كوس تانوه تمر نتاڤوه جك ڤينه كودا. لهس سوم كودا وُل لي ميه موه لوب لم تانوه ديوب ماجا. ناسكجب تروس لم بومُي كامبو پوي مثيل كمڤا. كامعور۲ تادغور بوپوي سغ۲ باكي هوجن تكا. مثيل طوفن اڤين ريبوة مثيل لاوْة ريق كنوڤسا. بندوم باكي ڤاكري هن نتاكوة ڤاكري هن سروج ڤون ايـر موكا. بناتڤ هوتن هاديس تماكوة جيڤلوڤ لم كاروة مللومبا. جيتجيك روسا مهه۲ ڤت ڤولُه سبلس كاجه رايا. ڤوي يڤ دينب هابيس روبوه كايو ڤاته رايا. عوه كا كنوڤ ڤون كنولم كاجه كايو ڤاته متتيمڤا. تروس جي سمڤوم ديلن مليكُي تمر جمهوي هوكا ڤوما. واهي ماڤوما تڤكو دري اولون كاوُل دالم ريمبا. پوي ناهل ماكرونپا الله بادق ڤون كاجه ريموڤ ڤون سيڤا. پنك هل ما يڤنا موداه لهكا ڤايه انق كتا. لايْن نبك پن باچوة ساڤوي لوتوڤ ڤون بوي جلوس ڤون روسا. جيدوْ سنڤ كاجي ڤاجوه تڤر جيما موه جي سلب۲ فها. عوه جيما موه تولڤ كاجه مثيل اورڤ ڤله كايو رايا. جلوس ڤون روسا مڤ بولت۲ مثيل اورڤ كف بوه ڤينڤ مْودا. هابيس جيڤاجوه نم ڤوله كاجه لوم جيتامه ڤت ڤوله روسا. كركسي تري مونته داره مپم ڤايه لبوي متا. كا جيكارو دڤون اولو لا تهت كوتِو ديكڤلا. هل ما اولو كو كتل تهت تاڤوه ميُت كوتِو هل ما. ڤوني نيْك

لكت۲ تروس اورمبت ڤالِو نهيلا. ڤوني نموغ اوڤِو كركاسي سرتا ڤوني نمخبر. دي جاري ويل سابوه باچي اولو كركاسي لم لموغما. جيڤوه كوتِو كيجح تهت بوپوي مثيل باكي ڤندي تمڤا. كوتو پن هوغ كرس بن بسُي لادوم باكي ڤوڤسن غون كلا. ام ڤوغ سرابي غون كمتور يغ تهت لا سيدوم سرغكا اولر بروس غون اولر تيكوس تروس متوس لم كڤلا ڤادوم سدوغ غون اولر او ڤالِو مسور هنا ترا. جِنُي كوتاپوغ انق سيڤاته بتاڤكه غون سوڤساما. ڤت بو نڤكري ڤوتري افلح چوبا ڤكه انق راجا. انق سلطان ملك شه شره رجا مكه مكملا. كليتا ابرام نڤكري ايندە منن ڤنكه لم چليترا. سابوه چيڤچيم ايم ڤوتري ايندا هنسي دي اتس دونيا. ملاء ذرين چيڤچيم راكهي چيت جيتوڤوي دوم ڤكارا. بن كركاسي غور ناريت ايبو هل ما تڤكو منتوغ دونيا. كدونيا انق هن لي منڤسو عوه هنالي دو تهنالي هاوا. عادت كوكالون ماڤت هاتي عوه كو ڤيكير پم مراسا. عادت تَڤكه هل بوه هاتي كا مسمڤي يغ تاپوغ ما. سوُة كركاسي هل ما تڤكو دري جوُه تهت نڤكري هنا. توجُه لاڤيس هل ماكوتا مليكي لادوم بسُي لادوم مليلا. كوتا نڤكري ڤي توجه لاڤيس هنيك هابيس بَرڤسي تكا. چينترا حيكمت جيبوه اوريس يغ ڤهون لاڤيس ريمبا رايا. لهس پن تمر كونوغ ملينتڤ تاجم كارڤ مثيل سودا. هنيك لڤسن جيجك اورڤ لهس پن ملينتڤ سابوه ڤاي. اير جيهيجور باكي سنم ددالم پن لا تهت بويا. تمر سابوه ترق كروڤ اير تهت تاجم مثيل مريم انق كلورا. بلاديه پن لاوُة لبوي هنسُي لالو اير عوه دادا. يغ سنلس لاوُة اڤوي توتوڤ

راغوي جيد كباجا. مڠ چيچيم هنجيد مرمبوي توتوڠ راغوي جيد كسيرا. مڠكا لڤس بهيا توجُه الله بري تروس نڠكري رجا. دالم نڠكري لتهت موسوه كوتا توجه بسُي مليلا. جب٢ كوتا ڤنوه اسوي كون كتا پوي مأنُشيا. ريموڠ بادق كاجه ڤندي لايُن سيناري ليمڤن ڠون كلا. ڤادوم بيرڠ پن ڠون سدوڠ جمأمڤوڠ تالي كوتا. ڤوي نا ڤياكيت لم دونپا پوي نا سيناري دالم كوتا. تروس بك ليمڤن دڠون ڤوڤسن لايُن نبكڤن سيدوم سرڠكا. پنك هي مارج برجالن سوينا اينسان ايك كواسا. مڠكا لڤس كوتا توجه پن بارو تروس يوب استَنا. سمڤي حاجت الله بري تروس تتاڤي ڠون اوتوس حيكمت دونپا. واهي انق ڤوي حيكمت ڤكه تڤت انق بك ڤوما. ڤري حلِ ماتي تعقِل رحمت تابري حِكمت بيجيه متا. لاكي ڤي كتا قايُم تاجك٢ جارق٢ دالم ريمبا بهيا ڠون ڤوي اولون تولق هل ماڤق هن ڤرونوي ڤوما. بكسية منن ما تڠكو دري تادڠور جينُي كو چَليترا. تاچُو هل مابو اُو كامُي يڠ رج سنڠكول سبلس كڤلا. فهون٢ هل ما اُو يڠ ڤوتيه كڤلاريس يڠ ڤرتما ڤينتو يڠ تتوف ڤيُك تهه ايك كبكه بَسُي مليلا. منن هل ما كورو ڤكه وصيت شيخ يوه كو تڤا. كوتا باتو ڤي ايك تالور ڤاجڠ هنچور رمُو سودا. عوه تاسڤوة ڠون بوُو پوي حاصيل لي ڤوي يڠتاڤينتا. بواُو ميره يڠ ڤلون اڤوي بواُو هيتم جيد كريمبا. تيموه هوتن ڠون برالن دوم ڒن مارن اوريت ملاتا. بواُو يڠ هيجور جيد كلاوُة طوفن ريبوة هاروُ رايا. اُو يڠ كونيڠ جيد ككونوڠ تيموه لي كارڠ مثيل سودا اُو كلابو جيد كلهوب سوي يڠ بلوه سروب هيلڠ پاوا. اُو يڠ جاكت جيد كسوڠوي تاريك ايـر

پوي بن كلهور. هنسي ڤوما يڠ جيد جک کمن بوکون اولون يڠ انق کتا. يڠ کوه حصيل تاکمڠ ڤکيچ عوه تاسڤوة جيد لي سکرا. عوه لهس جيکهن پن لي کرکاسي لم لموڠ ني تڠت پيندرا. تڠيت متا مکچيب بيبر جينوي کرکاسي کا سمڠا. تبيت نفس مثيل ريبوة باکي ڤوڤوت مسوارا. يوه پن نڤلوس سنڠکول اؤ نکمڠ سوکوة نتاکوة جکا. منن نڤيکير ڤيهن رمڠ نچؤ ڤارڠ اوبي تول متا. توجُه اون بواؤ ڤوني رڤڠ کا نلکڠ نکبه يوب فها. ناسکجب لهس نکوه اؤ کرکاسي تسرؤ لالو جکا. دؤ ترچڠڠ مثيل مابؤ عوه تنلي اؤ کادوه بهکيا. هنا تتف جيدوس دؤ هل ما ڤروة دق ڤاکري دايا. مڠ پو انق تاکهن دق ڤروة بيلي تادؤ جک موميتا. لڤس کرکاسي هنلي سينن ماريت يوه پن رايا٢. ڤوي يڠ جڤکه پن اوبک ني هابيس دوم ساري جيدڠور لي بنتا. هابيس دوم ڤوي کا جيتو کري هنا ڤوي ني ڤکه خابرا. نجؤ بواؤ اوبک جاري مود اسملا جينوي جي بوڠکر. تمر دودوي عوه جن تا وُل تساوي کامُي بيجيه متا. بنتا برنسه نسمبه ني ديبک کاکي نروايز متا. ايذين هل ما لون ڤرکي بيُنا سالي تلاکو دوعا. بن ڤوني دڠور سوارا برنسه ڤنوه ليمڤه ڠون ايز متا. وهي انق کو ڤابن به ڤستج لڤکه بيجيه متا. ني بري ڤدڠ تمر سابوه ڤدڠ تهت جروه عوه جيد تاڤوتر پنک ڤدڠ تهت انا لن ڠون ڤنا يڠ ناتوجه دڤا. لهس سمبه ني بنتا بدوس نتاپوڠ توه رج لون بوڠکر کونوڠ يڠ ڤهون تهت بيت ماپڠ دس تا ڤنداڠ سکل دونپا. پنک کونوڠ مايڠ هن ساکري تمڤت کرکاسي جيتروه پاوا. جيتروه پاوُڠ مثيل جوکي مپن کرکاسي لا پچارا. اوبک

توهن جيملاکو مشا ديلو يوه جيتاڤا. اوبک تمڤت يڠ هن سوي
تهو ديڇوڠ کايو دالم ڤيا. پاوڠ جيتروه لم ملیکي دالم ڤتي دي
استانا. تدوٗ خبر کرکاسي ڤندي قيصه موول تمر کن بنتا،
ڤاسڠ کودا بوڤکر سيدري مودا سملاکي هاتي دوکا. کاکتهر
بنتا ترچڤڠ کونداه منتوڠ هنلي خابر. کارڠ تاجم مثيل دوروي
بنتا جينوي نبج دوعا. کارڠ ڤاته هابيس هنچور کاتڤورو جيد
کسيرا. تروس اوکونوڠ نکالون اڤوي مکا سوي۲ هور مپالا.
اتس کونوڠ مجرله يوه پن لمه نکالون کوتا. بنتا ايڤت
کهن کرکاسي بوأوٴ ني بري ڤون بوس بالا. ڤون اوٴ ميراه بنتا
تادي اڤوي لون لي هنلي مپالا. لمه کوتا روڤا تهت کيج
بنتا لکت تاموڠ کسنا. ڤينتو تتوف هن کنا رج بنتا سڤوج ڤينتو
کوتا. بنتا کالون لمه ملیکي ايندا هنسوي دي اتس دونپا. هنا
اورڠ ڤي مڠ سيدرو سوڤي سينرُي هن ساڤوينا. بنتا نيٓک او
ملیکي ڤون جاري دري ڤينتو نبوکا. لڤس نيٓک او سرامُي هنا
ساڤوي لمه يڤنا. لڤس نينن تروس عوه رمبة لنجر لکت لم استنا
بنتا تدوڠ سنن سيٓت ندڤور ڤت يڤنا سوارا. نٹر دوا سينن
ڤوتري نب بک ڤتي هن ڤوويه متا. بن لمه نيٓر مودا سملاکي
بدوس ڤوتري جک سماڤا. لهس بري سالم مومة۲ جاري بدوس
ڤوتري ڤکيج تيڤکر. بنتا تدوٗ بک کروسي مچرادي بن سي
سن ليڤکر. ڤوتري بوه رانوب دالم باتي لنجر جيمي جوٗ کبنتا.
بنتا ڤاچوه رانوب سيکاڤور يوه پن مسور ڤوتري مودا. بنتا
ماريت دڤون ڤوتري ڤاکون بک ڤتي هن تفوويه متا. هنا هيرو
تکا کاموي جيه عوه اوري هن تکيرا. ڤوتر بدوس چوٗ ڤنومن
دِدالم پن باتيل سواسا. لهس پن جيبوة ڤون هيداڤن دِدالم

پن دوم ڤركارا. ڤنوه اسُي دوم مَكانن بارڠ كنجي. عوه تابوكا. ڤوتري تدوٗ ديهادإڤن بوة لي تاڠن اتس جملا. نڤيڠية كڤيت نسراه تاڠن نڤاجوه مكانن اورڠ ريمبا. بنتا مهوي توان ڤوتري ڤراب كنوي ماكن ساما. توانكو به تيڠكل كامي بهلي دودوي لهس مكوتا. بنتا ماكن تمر سيدر تيڠكل ڤوتري پن بندوا عوه ساري لهس نڤاجوه بور رنوب لاجو نبري سيكرا نڤاجوه ڤوچوة رنوب جاتي نيبك ادوى يڠ هينا دينا. كرو سماڠت توان ڤوتري نيبك كامي اتس جملا. بنتا ڤاجوه رانوب سيكاڤور جيبدوس هور چهيا موكا. تمر بنتا تاپوڠ جيوُي ديڤت نڠكري ادوي راجا. ڤاكون ادوي ڤنب ڤتي ڤوي بو اسوي ددِالمثا. ڤوتري سوٗة تمر سيڤاتنه كركاساي كبه كامي دوا. لهس جيڤاجوه ايبوڠون ايه كامي جيكبه ادوي ڠون أا. اصل كامي چيت دي سينوي پوپيك نڤكري ايبو بڤا. انق رعية هنلي سيدري كسوه نڠكري هابيس جيسبا سوي ذن ايه توان ڤوتري ڤكه جينوي ايبو بفا. ايه تونكو هنسي توسوي چوة تهت كامي كركسيبا. سوي كبوه ذن كتا ادوي ڤوي كونوڠ كراسي نما. ڤوي بو ساليه دالم ڤتي يڠ تكوبل اوليه كتا. سوٗة ڤوتري جيكهن منوي هنتوم كامُي ناميبوكا. عادت منن هل ڤو ستي تابري كونچي به لون بوكا. هنا توانكو انق كونچي بك كركاسي ساجن جيبا. بكسيت منن توان ڤوتري ايذين جينوي به لون بوكا. توانكو ڤريه مڠ سابوه ات متمو فَقد كامي دوا. عوه كاهابس ڤيكر فَقد بنيڠ حاجت ڤو مكوتا. واهي ادوي ڤاكري جينوي بنتا لاكو ڤتي كبوكا. بك لون ڤودا بيٗ تتاپوڠ بنيڠ كنوڠ نيبك كتا. عادت منن أدوي تڠكو بنيڠ نڤسو ڤومكوتا. امڤون توانكو مريبو سمبه

هنڤوي ساله بنيغ هاوا. يوه پن موڤنتون توان ڤوتري ماڠت بوڤي سڠ بيولا. تيموه ديکلي نالغ لاکي پوکا جاتي ديبينيه ڤيا. مڠ نتيم توڠ کامي دوا دروي مبري ڤتي تونکو بوکا. هن ڤوي ساله توان ڤوتري نيبک کامي اتس جملا. نسڤوة لي ڠون اوُ کرکاسي تسوة کونچي ڤتي رايا. نئر چيچيم سنن سابوه روڤا تهت جروه هناترا، ڠون رنتي مس نيبک کاکي نرايا سابي ڠون چِمڤلا نئر بولو دوم مسورة مهت۲ سابي بتجا. کبوه مهو کتروه موڤت دالم سورة ظاهير پتا. طارلاروح نن کراسي پاوُڠ کرکاسي جيسوم بک بهيا. منن جيلاکو اوبک توهن مسا توان يوه جيتاڤا. جيتروه پاوُڠ مثيل جوکي لم ڤتي کونچي لم استَنا. بنتا نچوُ نمت ديکاکي يوه پن کرکاسي ساکيت دالم فها. باداڼ کروة کرت هنا ساکري وُل کرکاسي او استَنا. کاجي بدوس جيوُل لاجو کاعکاعو دالم ريمبا. بنتا دغور کاعکاعو نيُک لي لاجو او استَنا. بنتا ندوُ دِاتس تيڠکب کاجيڤرب کرکاسي رايا کرکاسي وُل ڤلوڠ تدهب۲ عوه جيڤرب جيکالون بنتا. جيکالون بنتا اتس تيڠکب بڠيس جيتهت بن اولر بيسا او استَنا کا جيراکب پن جيڤراب جيمڠ ڤوه بنتا. بنتا ندوُ دي اتس مليکي نمت دي جاري چيچيم پاوا. کرکاسي مهول هي چوة ڤيندُي کڤلهس چيچيم پوي بيُ بينا. هنکو ڤلهس کاڤرب کنوي بيُ کا سڠکا دري تکر ريا. ماکين بڠيس نيبک بونوي ڠن ديجاري توڠکت راَيا. نئر کرکاسي بڠيس هنسوي چيچيم ديجاروي کانويت ديفها. کامسق۲ انق بيسوي لوم ڠون جاري جيمڠ ڤوه بنتا. نويت سايڤ چيچيم ديجاري انق بيسوي لوم بينَا. لوم کانويت پن دي تاکوي کرکاسي فيندوي

ڪاڪڦهنا. ڪاڪماتي سيلعنة الله سابب بابه٥هيلڠ پاوا. بادق ڪاجه ماڠت هاتي هنا سوي لي ڦڪارو ريمبا. عوه نن هابيس خبر ڪرڪاسي سيبا ڪي لاڪي لاڱن ڦولا. اما بعدو تمر دودي قيصه موول اوبک بنتا. عوه لهس ماتي ڪرڪاسي ڦيندوي دڠن قوتري ماريت بنتا. هل ڦوتري جوة بوڠوڠ سرونوي تادڠور ڪامي لون رهسيا. ڪتا ڦوچوة تتڦ دي سينوي لون اوري پوي جاديه کو بوڠکر،، بن ڦوتري دڠور ناريت بنتا برنسه ڦنوه ليمڦه ڠون ايو متا. جينوى ڦوتري کا جيبائر کا مچهر٢ ڠون سوارا. چيمڦلا چوة ملوة مکفور سايڠ ڦريکور ملوة مکيسرا. سابب بوڠکر لينتو بارو ڪادوه جودو بک جيڠکا. ديهاتي ڦوتري منن تصاور جيد کجودو اخير مسا. ڦوتري ماريت سيرا جيبائر تباڠون جودو ڦومکوتا. ڪڦوي ڪونا مڠکالا يويوه ماڠت بو هن مکونا سابب نڦسو ڪادوه مالو يوه ماڠت بو هنسوي هاوا ناريت ڦايو مريبو٢ بنتا مالو نتوب موکا. مثيل مانو ڪيلا کأيکور ڦوتري سوور هارو ڪنتا. بنتا تدو مڠ نيم دري نير ڦوتري ساڠت روکها. وهي ڦوچوة هن تريب لون ول لهو ڦت اوري چري ڠون ڪتا. اولون سينوي هنا فيداه سوي ڦنکيح قاظي هنا. سلاماکوه حکوم الله دامي الله هن لون مهاوا. جينوي ڦوتري لون سلئه مينا ايله ڠون بيچارا. عوه متڠ لهو دري شيخ انشأ الله لون تروس بک کتا. بن ڦوتري دڠور ناريت برنسه دوم ککبه دالم دادا. ماڠت هاتي هنلي ڪونداه بنتا برنسه جيبري بوڠکر. چوم دي توة سمبه دي ڪاکي تونکو لون بري جينوي نبوڠکر. بي تريب تونکو نساواي کامي سوي اوبه جنجر اسوي نراکا. کوڦا بنبه سورة اوال اولون تيڠکل

تغكو نبوغكر؟ بنتا ايک چوغ كودا بوغكر سيدري نا توجه
اورُي چري استنا. لاويت لاون تمر دودوي مودا سملاكي دالم
سفر. تروس لم هوتن هن لمه نغكري بنتا سدري غون سابوه
كودا. كا مرومغک سابوه كولم اير دِدالم هيتم دوم باجا.
دغون لووس هنا مچم دِدالم پن نا سابوه نكا. دي بينيه
كولم كايو سيبک دهن جير مغک بک ڤيرايا. بوه ڤي داموه مودا
ماسق دي انچوغ بک امڤوغ كردا. انق كردا نا دوا بوه چيت
بن تيموه بولو سوا. ما جيلڤس جک مراوُه انق دوا بوه اكم
دارا. نكا بدوس بواوة اولو اويوب كايو ڤرب لنجر. انق كردا
ديچوغ كايو جيجيغوُ اوڤردو لمه نكا. انق ڤيكوه كمبغ بولو
ڤكري لكو لهس بک بهيا. كا كچريب چروب هنا لاكو اوڤردو
كاتروس نكا. بَنتا برنسه دوغ مسيلو هنا جيتهو اوليه نكا.
نكا ڤراب اوڤردو جمغ ايک كايو بک انق كردا. نسوة ڤدغ
نتک موڤهو كنوغ اولو ڤوتوس دوا. ڤوتوس مكهن هوديب
ايكور كامعور٢ دالم ريمبا. ڤاته كايو اوبي٢ بک اور نچوُ ايكور
نكلهور. نكتيل غون هوجوغ ڤدغ سروج لم مڤوغ انق كردا.
كا جيبدوس مامغ٢ جيدغور موڤغ٢ ڤوي ساليه بهيا. بنجي
كالون ماڤت تهت هاتي متمو رذقي الله كرونپا. تمر جيچيغوي
لي اوبومُي لمه سملاكي جيُر روڤا بنتا. ڤدغ منتوغ جيمة
ديجارُي تمر جيمهوي لي انق كردا. ڤوچوة تاڤه تاڤيغ كنوي
تاتوغ كامي كهمبا سهيا. كامي ماتي كهوة اورُي پوي ڤوچوة
سيدري ڤلهس بهيا. جيُر ڤدغ منتوغ باسه لمه مداره لهس
نچغ نكا. نيک كنوي ڤوچوة متواه كتپوي صح سي شودارا.
بنتا ڤنن سينن ربه سابب ڤايه نچغ نكا. نا سكجب بنتا

ترڤيڤي کاتروس جيوُل اينوڠ کردا. پن ڠون امڤن جيمت ديجاري کاجيڤوُل کأنق دوا. جکبه امڤن جيڤيوه دري انق جينوي مُسوارا هل ما ڤاکون تريب۲ تاوُل ڤاکُن لالُي ۱۱ مارجا. واهي انق ڤو سملاکي جڤ۲ نڠکري ما مرابا. واهي ما ناڤوي لون تاپوڠ تاجاوب رجڠ سيکرا۲. لومڤي هل ما اولون سودي انق تڤا کري هنا شودارا. چيت انق فهون دوا کامي لاُين نيبکپوي انق تهَنا. ڤکه هل مالون دڠور جينوي ادون کامي ڤاکري هنا. بنجي دڠور انق تماپوڠ جيمول چموڠ اينوڠ کردا. مول معور۲ متا کموڠ بئ تتاپوڠ هل بيجيه متا. کورڠساسر توسن کاکومو يوه انڤکو جروه۲ دوا۲ هنتوم تيڠکل ڤيمڠ سابوه مڠ امڤوڠ سوه تيڠکل يڠنا. عوهکارب۲ ڤنوه بولو عوه کو وُل کو هنساڤوينا. ڤاني سيترو تکا کنوي ڤکه بک کامُي ڤاني بهيا. ڤاکري هَل ما هنا تاتهو ڤاکون دوڠو عَقل هنا. عومور ڤنجڠ هن مسمڤي کتا مالي انق هنا. ساليه هل ما دالم کولم اونتوڠنا سنن اينوڠ نکا. ديلون سنن سڠکا واهم دالم کولم پن مهت نکا عادت هل ما ناسوي ايک تهم کدوي کولم کڤوه نکا. اورڠ پن ڤکر تمر مچم هن تماکن اوليه کتا. اينوڠ کردا تمر سوٗة هنا ڤاتوة کنوڠ بلا. مڠ پومنن هل انق دري ڤاتوة کامي جيڤهمبا. حرم توبوه حرم پاوُڠ هنلي کنوڠ بک کو بهيا. انق کردا لوم تماپوڠ ڤاکري يڠ کنوڠ جينوي هل ما منن ه لمايڠ متنتو جيمڠ عوج کو باروُي هل ما. لهنا کسيه ادونکو سيدرُي يڠ تولوڠ کامُي نچڠ نکا. کانسايوڠ ڠون ڤدڠ بک جاري سيکهن کنوي نکلهوار. جيه ڤوي ما نکا تدور ڤاکري لاکو جينوي هل ما. اونتوڠ داليم ڤيکوه لوم بور نبرادو

كوه لوم جكا. هي ما توتوغ دالم اوري تقرلوي سكرا٢. كردا
جيتغ سايب سبلس مثيل اوله بادي تكا. كاتركبجوة بنتا
برنسه قدغ قنتس لي نهيلا. نكمغ جغ مكرق جاري مسور
جينوي اينوغ كردا واهي انق قو سملاكي بيْ تاقوه كامي
بيبجيه متا. هوديب انقكو دوادري هل سملاكي غون تولوغ
كتا. كتا انقكو يغ جاتي حارم بك كامي توبوه پاوا. كوقر
لوي كو بوه ناوغ نابيْ كنوغ اوري بك كتا. بن بنتا دغور كردا
قكه بنتا برنسه سبوة لي ما. وهي ما قوما تغكو دري جوّه نغكري
كوتهت هل ما. رايا حاجة يغ تروس كنوي بك اورُي پوي كيه
كتا. قوي بو حاجة قو سملاكي فكه جينوي انق راجا اولون
قوما يغ تروس كنوي ستوج لومقوي دولون راجا. نلومقوي هن
ما سيدري قوتري غون مليكي غون استنا. هن نتوقت كمقوغ
نغكري نيور كامي جك موميتا. نغكري جي منن كليتا ابرام
هنا تروس فهم نوجوم دومنا. بك هاتي لون سغكا واهم كنوي
چورم سبلس دونپا. سيدري قوتري روقا ايتداه روح الافلح
كبوه نما. انق سلطا مالیك سه شراه حراجن ليمقه عالم دونپا.
سابوه چيچيم ايم قوتري ايتداه هنسوي بندينغ روقا. ملاء
ذرين چيچيم ركهي چيت جيتوقوي دوم قركارا. پنك هل ما
ايه لون لومقوي قاكري جينوي توه بيبچارا. مغ كوه متمغ حارم
هن لون وُل بكارم نغكري برلوس دونپا. عوه لهس بنتا نغادو
دري لَلو جيموي ايتوغ كردا. قوي جيد انقكو توقت نغكري
قپم كامي هنيك دايا. توجه لاقيس كوتا نغكري لاوّة اقوي يغ
تهت سوكا. پنك انق هاتيكو بمبغ بك تربغ هن كواسا. لاوّة
سوّم تروس او مايغ قوس تربغ لمو ادارا. بوكون لقس تا آو مايغ

تاتربغ لم اوان ميكا. لاكي ڤي جوه ڤو سملاكي هنا سمڤوي سيتنهون بوڤكر، ديلون ايک تروس توجه اوري مڤ هنا ڤوي تكا مارا. مڤنا امڤن ڤون مينومن اكن مكانن ديرج رايا. مڤنا انق تمي ساجن ڤون مينومن داكيڤ روسا. بيتڤي منن هي بوه هاتي مسكي ماتي اولون بوڤكر. كردا پن ڤتروس بنتا برنسه ڤون ڤوتري افلح جيه اوسها. هيڤكا متمڤ دڤون چيچيم دوم سكلين بوة كردا. ڤون كرق الله دوم سكلين سابب كردا پن حاصيل ڤينتا.

حيكايات ديوا سڤساريف

جينوي ترسبوة صيفت ڤوتري كوليت باكي بوڤوڤ جمڤا روڤا ڤي تونكو هنڤوي كهن لي تي۲ سابي ستي ذاليخا، جن ترسڤوم توان ڤوتري جيب۲ مليكي جيڤلوڤ چهيا كيكي نابن كليما مركه هور مسرله مثيل كملا. منن تونكو خبر كڤكه بوكون براكه بوكون سندا. جينوي تونكو نبري اذين بهلي لمن جينوي جک ميتا. بهلي اولون جک او نڤكري يامن مودا۲هن تروس بن ڤينتا. تولوڤ الله بركت محمد دڤون كرامة دولي مكوتا. قابول مستجاب نيت توانكو سريبو لاكو لون ڤدايا. جكلو هن سوكا رجا يامن كامي سكلين هنلي مكيسرا. بهک سيديه كامي موڤرڤ نبنتو رجڤ لي ڤومكوتا. دامي ڤوت دڤور سمبه منن كسوكان هنا ترا. دالم هاتي كميڤ ترامبڤ بوكون بوبارڤ سوكاچيتا وجه يڤ ڤوچت مانيس برسري سابب هاتي نتهة سوكا. واهي مما ڤردهنا منتري توه

ڤاكري ڤري تابيپچارا. تمر سۏة ڤردهنا منتري نا بك كامي سابوه بيپچارا. مڠكا تاكهن بن اتوران جيت هن چيد هن ككارونپا. جكلو ذاكيه توانكو دولي ككامي نبري سلقسا دينرا. كلڠ توانكو دوا لهو ڤسڠ تمر كرنچوڠ منن جوڬا اينوڠ ڤڠاسوه نبري سرتوس دري توانكو كامي جينوي مي بوڠكر بن ڤوت دڠور سمبه منتري دوم سينَروي نكارونپا. يوه پن ڤوتري جي جو تجوڠ دولي جيتبيتلي او لوار كوتا، عوه ساري تروس او تڤوه ميدن تنترا سيكلين ڤيكاتكا... منتري هوليبلڠ مڠيريڠ ساجن دڠون ڤكاين مجنيس روڤا تايڑ كجك دوم مرون۲ بن لاكو ڤرڠ راجا۲. الت سينجتا دومكا چاكف تهت بيت هيبت هنا تارا. بك سابوه دوسون بك سابوه دوسون رعية مرون۲ بن اير رايا. هنا ڤادوم تريب ڤردهنا منتري تروسلي جينوي هوجِهالا بهلي تدوٗ خابر يوي سيٗت تدَڠور هي صحبة لون چليترا جينوي لون قيصه بكيندا سلطان ندوٗ سماپم بك بالي عاتيق، جيڠادف اوليه هوليبلڠ دوم سبَراڠ منتري يڠ ليسيك. هوليبلڠ ڤت ڤينا ساجن رعية سيكلين حاضير دوم پڠ بايِك. ڤوت ندوٗ دي اتس بالي سن سرج مبويوي سوراق ڠون دمڤيك. جينوي سبدا ڤوت بك هوليبلڠ چوبا جك ڤنداڠ جك تاتيليك. جكلو موسوٗ تاوُل بك رجڠ جكلو كون تامو بري تابيك. بن جيدڠور سبدا مومنن جيتبيت اوميدن او لوور ڤاريك. ساري مَتمڠ ڠون رعية لا بوجڠ تاهي حيرن منيليك. ناكسيٗت دودُي نيبكين بوجڠ تماپوڠ سوارا مرسيك. توان۲ ڤڠهولو قانيله ڤاني لڤكه كنوي هل انچيك. ڤوينا مقصود تاتكا كنوى تاكهن كجينوي ميڤور هي اديق. تمر

جيسوٗة اوليه تنترا پن ممنوي جيكهن جيبللس تابيك. كامي توان تكادي جوٗه پوكون موسوه بوكون شاريق لهكا تتاپوغ بهلي لون ڤكه كامي قافيله راجا يغ تاريك كامي لشكر سلطان عثمان دي مصير توان نڤكري يغ بايِك سننك تمڤت نكراجن سننك ماڤم لون كهن هي اديق عوه لهس جيدغور بوجغ هرتُي يوه پن جيوُل لنجر بربالیک. عوه تروس اويوب ڤرڤنا سمبه جونجوغ خاليفه ملک المليک. دولت تركهيو شاه عالم سمبه لامن همبا ڤاتيک. بوكون موسوه توانكو امڤون ككهنداق متمغ غون مكوتا ڤاتيک. ككمغ غاداڤ دولي جونجوغن ممن جي كهن بونُي جيبِيک. بن ڤوت دغور ناريت مومنن دولي جونجوغن نكهن بايک. نمسبدا بک ڤردهنا منتري تاجک جينوي بندوم هي انچيک. لنجر كاتوٗ اوتڤوه ميدن اوبک انتوسن كموبري تابيک. ڤردهنا منتوي دغور سبدا منن نتبيتلي رجغ او لوار ڤاريق. عوه ساري تروس او تڤوه ميدن منجابت تاغن سابي ليسيك. توان ترڤڤكيل جينوي اودالم بيُ تريب جونجوغن نڤريه هي اديق. بن كدغور ترڤڤكيل لن كتَموغ اودالم لڤس ڤاريک. كمي ساجن غون ڤرسمبه هن ساجن كريمن يغ تهت بايِک لنجر اويوب ڤرڤنا سمبه جونجوغ خاليفة رجا يغ چنتيک بن دامي تروس كَجي غاداڤ بن اومانة ڤنسن ڤنيُت. ڤوت تاپوغ اوبك منتري ڤادوم اوروي ديرج هي انچيكُ ڤوُي ناحاجت انق ديكامي تاكهن كجينوي جهت دان بايِک جينوي جيسوٗة اوليه منتري جيبوٗة جاري متروں ميُک امڤون توانكو مريبو امڤون سمبه اولون همبا ڤاتيک سمبه توانكو مكندر٢ نيبک انڤندا

اوصول يڭ بايِک نيبک خاليفه سلطان عثمان دي مصير توان
کنوي نڤيت. نيور ڤکه او بک جونجوڠن نيور ڤکه خابر يڭ
بايِک. بک لاکيه تونکو ڠون سايڭ نکنداق مناوُڠ يوب
ڤوڤنجي يڭ عاشيق. دِيوب ڤايوڭ کعاديلن منن سبوتن
مکوتا ڤاتيک. بک لا توانکو سايڭ ڠون کسيه نڤکري دوا بوه
بيِ مو ڤاريق. نابيِ توانکو مخلافه نڤکري دوا بوه بيِ
موبالیک. منن تونکو نڤسو انق نيبک جونجوڠن ڤاکري يڭ
بايِک. بن ڤوڤ ڠور سمبه منن ترسڤوم جونجوڠن سمبيل
منيليک. دِدالم ترسڤوم توندوُ ترڤکير عوه لهس ڤن نشاوير
ترهاسيک٢. رجا مصير مجليس جروه تهت توه اِجتيهت کوکمڭ
باليک. دڠون روڤا تهت سملاکي ڤاتوة ڠون ڤوتري سابي
چنتيك. لامن هنکو توڭ اورڭ دوم نوي مڤشل دودوي تيادا
بايِک. لهس ترڤکير ناسيبجاموڭ مسبدا جونجوڠن سمبيل
بربيسيک نڤکه بک ڤردهنا منتري هن ڤوي جينوي اولونت
اميِک رجا مصير اولون تريموڭ ساله کنوڭ هن ڤوي سيديک.
تتاڤي تڤکوه عومور سبولن ڤسيب بکل لن ڤوينا ميليک بن
منتري دڠور تيته مومنن بوکون بوبرَڭ سوکا لکُي ايک. چوم
ديتوَة برتالور٢ امڤون توانکو مکوتا ڤاتيک. لهس نيبکڤن
سوجود سمومه مومنوي جيڤکه تادڠور هي اديق. امڤون
توانکو مريبو امڤون تڤکوه جونجوڠن سيبايِک٢. بنر توانکو
تيته مومنن هيڤکا سبولن برهنتي ڤاتيک. ڤوت مسبدا او
بک کوناڠن نيور بري مکانن يڭ بايِک٢. سرتا دڠون سابوه
تمڤت هن جوَه تهت عوه دس نتيلک. تتڤ انتوسن ڤيوه
ديسينن نوُل جونجوڠن بک ڤرميسوري يڭ بايک. عوه ساري

تروس او ملیکي بک توان ڤوتري لنجر لي نيڭ. واهي ڤوتري ڤرميسوري جينوي ڤاکري بيچارا تاديق. اکن انقندا صفيه جاميل رجا مصير لاکو ڤون بايک. جيلاکو مکهوين ڤون انق کتاپوي ڤاکري جينوي بيچارا تا اديق. سيکلا بوڤکوسن يڤ کمي بونُي کڤجاري کتروه لم بيليک. بن ڤوتري ڤور سبدا جون‌جوڤن نجاوب لي يوه پن سمبل منيليک. امڤون توانکو مريبو امڤون نيبک اولون هنا ميليک. لهس نماريت نبرادو دالم خلمبور اطلس يڤ بايک. نيُس ساجن توان ڤوتري بڤوه اورُي نتبيت لم بيليک. لنجر نيڭ او بالي روڤ نيور جک توڤ منتري يڤ ليسيک. ڤردهنا منتري ڤيتروس کنن سبدا جونجوڤن کنوي نيور ايک يڤ لون ڤڤکيل کتا کنوي لون کهن جينوي تادڤور هي انچيک. تاجک محصيل سي لڤکاڤن ڤربکالن يڤ بايک٢. تاکره رعية دوم سيکليين تايور ايريڤ اوصول يڤ چنتيك. جيڤريڤ ڤوتري صافيه جاميل او نڤکري مصير اولُنت ڤيُت. بن منتري ڤور سبدا مومنن ڤحاصيل بکالن يڤ بايک٢. رعية جيور کره بندوم نڤکري برجڤ کنوي جيمي ڤوي يڤيُک. ساري بڤوه کاڤون اورُي رعية مکاتي ايليير هي اديق. ڤنوه ميدن ساري سلسق تمڤت يڤ لواس پم٢ ڤچيک. عوه کا هابيس بندوم مهيمڤون ڤڤکيج ڤرڤکن ترلالو بايک ڤرڤکن ڤيلهس منتري جک ڤکه جونجوڤ خاليفه سمبه جي ڤيُک. توانکو امڤون دوم ڤوي کحَصيل ڤُوينا ڤيکير توانکو ڤوينا ڤکير توانکو يڤ بايک. دوم ڤکارا کا مچکف ڤاجن برڤکت ڤڤهُلو ڤاتيک. بن ڤوت دڤور سمبه مومنن برڤکت جونجوڤن لنجر بباليک. نتيته بک ڤرميسوري تادڤور لون کهن کري

واهي اديق. جكه ليه تاهيس انق تتوان تابري ڤكاين يڠ بايك٢. بن ڤرميسوري غور سبدا مومنن نڤاڠوي ڤكاين اوصول يڠ چنتيك. انق نچوء كاناً ندام نبوه ڤاتم ڤرمتا عاتيك. نڤسوء سوبڠ متا اينتن كمبرلاڤن چهيا جيڠك. چكم سڠكول ڤرمتا ڤودي انچين ديجاري ڤنوه بك كيتيق. ايكل دي ساڤل انتوء دركوڠ كنچيڠ ڤنديڠ بايك٢. عوه روه سيمڤله تتوب باهو ڤاتوة كلينتو رجا يڠ بايك. كلڠ ديكاكي مراجاوردي جيبدوس مسري٢ ڤوتري چنتيك. مسمبوة غون كاچا ديناڤك وقتو جيجك ڤاريس يڠ بايك. عوه ساري لهس نڠوي ڤكاين روڤا بن بولن هنجيد تاتيليك،

حيكايت بكيند شه قوبت نمكاوين مهت غن ڤوتري ادارا

ننجي ڤوتري چهيا حيراني تهت جوهاري ايندهاه روڤا. تدغور لن قيصه سابوه ريوايت سلطان احمد مڤرنا ايندرا. تمڤت خراجن جني لون بري فهم ديكونوڠ معنيكم مرچو كملا. عَجايب ترلالو حيڤرن رجا كاايندرن لون چليترا. نما رجا تهت بيڤة چكف سلطان احمد مڤرنا ايندرا. دڠن واذير تهت مكنوڠ خراجن ديكونوڠ مرچو كملا. چيندرا دِيو دڠن ممبڠ دوم سكلين توندوء كڤلا. رجا پن انق ڤينا سيدروى اورڠ بينُي ايندهاه روڤا. تمثيل كمبر ديكاايندرن نابن بولن چهيا موكا. ورنا كوليت بسڠديرن خولوء بدان ڤنجڠ غن

ريا. سوي دس كالون موكا ڤوتري بندوم لالُي ڤغسن پيندرا. سيكقن باكي هوليهلغ كاكه براني تيادا تربيلغ. ڤاريسن يلوُ كيلغ كميلغ سيباكي كمبر دي كااينديرن. نن ڤوتري پن چهيا حيراني جيلاون مكوستي غن انق رجا. سيوُري٢ جيلاون مكوستي سرتوس عادي يغ ڤركسا. هابيس تالور دوم سكلين هنيُك جيلاون ڤوتري مودا. مغادو سقتي ڤيتهت ڤندي مسكي بارغسُي رجا٢. هابيس تالور دوم سيناروي اوتوس تهت ڤوتري نيبك يڤنا. سيكورغ تهون عمور ڤوتري هنا باكوي سقتي ڤركسا. جكلو كتهم اوليه ايه هن جيڤاتيه لي ڤوتري مودا. هن كڤاتيه ايه كتهم ڤوتري حيرم بڤيه ريا. جيچوُ ڤدغ كنجي چغ دروي هنا باكوي بڤيه ريا. ڤته غون ڤدغ نيبك جاروي جي كيلوي٢ دري بڤيه لكوينا. هنا جيڤاتيه ايه جيتهم ڤوت يوه پن هناخبر. هنا ساڤوي لي نتكه ڤوتري ڤوبوة ڤوي يغ هوَا. براغ ڤوي بوة هن نتهم لي نتاكوة ماتي چهيا متا. ڤادوم٢ سن نكمغ بري لاكُي توان ڤوتري هن نريضا. مسا شه قوبة دِدالم ڤادغ تڤوه نموڤرغ غون رجا كرا. لمه جيكالون اوليه ڤوتري پن تهت سقتين لاكي جروه روڤا. توان ڤوتري بك مساپن تڤوه تربغ سيني سَنا. تڤوه جمعين دڤُن دندايغ لمه جيكالون اولم دونپا. لمه جيكالون كاكه شه قوبة هاتي هوا تهت دِدالم دادا. جكمغ لاون مغادو سقتي منن لم هاتي ڤوتري جروه روڤا بهلي كوڤريه عوه لهس جِموڤرغ سيري يغ منغ نيبك دوا. جكلو منغ شه قوبة جيني دودي غون كامُي معين ترمسا. كرنا اولون دالم كااينديرن هنا سوي لاون كاكه ڤركسا. عوه لهس جيكهن پن توان ڤرتري لنجر جيوُل او رومه

تغكا ... تيغكل راكن سينن سيدروي جيور كالون ڤروي شه
قوبة موڤرغ. جكلو منغ دغنُ تالو تابري تاهو بك كامُي رجغ.
تمر سمبه چيندر ديو بايك توانكو سبدا جيجولغ. بايكله
ڤاتيك تيغكل دي سينوي توانكو سيدروي سيكرا ڤولغ. تيغكل
ديو سينن سيدروي جيكالون ڤري شه قوبة موڤرغ ڤادوم
لاويت جيقو متا بليا ايندرا كا تالور ڤرغ. صَحيح جيكالون
پوكا تالور جيوُل لاجو غن سيكارغ. جي وُل بك ڤوتري چهيا
حيراني جيڤكه كري پن خبر ڤرغ. شه قوبة ڤوچوة جني كا منغ
ڤاكري بيچارا ديبك توان. ڤوتري سوُة تمر سيڤاته انشأ الله
اولون برجالن. ڤوتري جيترون دي ادارا ساجن رامي غون
دندايغ. عوه ساري تروس پن او بوموي هنا سيدري اورغ
ديڤادغ يغنا لمه بكس تاڤق انچيت اورغ جك دوم سيبارغ.
چيت بكس تاڤق معنوشيا لوم ساغت بهر بكس بناتغ تمر
تڤيكر توان ڤوتري بكس تاڤق پوي اورغ برجالن كرنالا تنترا
نيبك قاوم كرا غون مأنشيا مجمڤوران تمر كستج بكس
تاڤق ريج اورغ جك دوم ديجالن هيغكا تروس بك جابل
عشقي رعية رامي تدوُ لم ڤادغ تمر كيور اوليه ڤوتري راكن
سدري رجغ[٢]. عوه ساري رڤ جيه غون تنترا جيڤاريقسا
ديمنا توان ڤاني كتا سوي نن رجا ڤوي بوة تادوُ دالم ڤادغ.
تمر جيسوُة اوليه رعية تنترا شه قوبة وُل نيبك ڤرغ جوهن
عاريفين نما بكيندا رجا ڤركسا دالم ڤوڤراغن نكمغ وُل او
نڤكري اطرف دى سينن ايه رجا بوديمن كا لهس نڤوه بليا
ايندرا لاتهت تنترا برو برواغ. يغنا تيغكل دوم جيتعلوُ هابيس
جيڤجوُ پاوُغ غون بادن. عوه لمهس جيدغور لي ديو جيندرا

بک ڤوتري تمر لنجر جي رِيواڠ. عوه ساري تروس جيبک ڤوتري جيتاپوڠ جهني سيڬرا رجڠ. ڬتاپوڠ اوبک دِيو چيندرا سوي ڤو تنترا تڠکه رجڠ. دِيو چيندرا ڤيک سمبه لالو جيڤکه تنترا دي ڤادڠ. پو توانکو تنترا شه ڤوبة رجا لتهت ڠون هوليبلڠ. بن ڤوتري دغور تنترا شه ڤوبة سوکاءن تهت هاتي ڬورڠسڠ سرتا ڬچوٗ الت سينجتا سيڬرا۲ ڬڤوي ڤکاين. بن اورڠ لاکي پن ڬمڤوي هيبت باڬي مثيل ڤهلاون. ڬسوٗ سلوار کمکها ميراه سلڤوٗ ايندا‌ه مکراوڠ. سلڤوٗ ڬسلوٗ اون موميکا بوة تن ايندرا ديکاايندرن. باجو ذيريه ايندا‌ه ساڠت مکيلت۲ هنجيد تاڤنداڠ. دِدالم باجو توجُه لاڤيس کمالا ڤرسيه کونيڠ بندرڠ. ورنا کونيڠ ايندا‌ه ساڠت باڬي کيلت تکالم اوان. ذمروة يڠ هيجو ڬبوه کدوڤما نيبک دادا جروه مرنتڠ. ڬڤوي مکوتا توجه بلس ڤڠکت جروه مکيلت موبايڠ۲. کاوس نيبک ڤودي يڠ ميراه ڬبوه تاته مکراوڠ. ميره باڬي ايرکسومبر جيبدوس چهيا اوبک بادن. عوه ساري لهس مڤوي ڤوتري هيبة باڬي مثيل ڤهلاون. خولوٗ ڤڠري هيبت روڤا مچهيا۲ لڠکوميلڠ. ڬتوڤ موکا ڠون رندي يڠ هالوس نمڠ بيک دس بک ڬوب ڤنداڠ. سوي يڠ ڤدس کالون روڤا ربه ترهنتر دى سنن ڤڠسن. دوم نن کتوان کنکيچ ڤرتري ڤاکري هن لاليُ سوي يڠ ڤنداڠ عوه کا سوديا ڬمڤوي ڤوتري جيجک لي سدري لالو برجالن. جيڤوي الت يڠ سڤتي۲ جيبدوس ڬلي سوى يڠ ڤنداڠ. تمر جيڤک اتس ڬود مستعيب سينجتا دوم ديبادن جيمکندرن ڬردن بايو ايندا‌ه تهت لاکو عوه برجالن جيجک يوه پن سيدرى سهجا رڤ بڬيندا دي هَداڤن. عوه ساري

رڤا ڠون بكيندا جمهول لنجر لي ڤوتري كورڠسڠ. يوه پن جمهوي نن بكيندا تبيت لنجر كني او بلڠ. جمهول تهت پاريڠ سوارا جيدڠور لي رجا ڠون هوليبلڠ. منوي جيكهن مَسا جمهول تادڠور كامي واهي تولن. تادڠور كامي هي اورڠ مودا تاتبيت بلنجر كني اوبلڠ. كوكالون كاكه كتا براني دي ڤداڠ طويل مسا تاموڤرڠ. پنك سابب كني كوتكا حاجت ڠون كتا اولون ملاون جكلو پوكتا اورڠ لاكي تاتبيت كني رجڠ٢. بك سيف تامي ڠون سينجتا تامعين ترمسا ساما سيورڠ سينوي كمري اورڠ ڤركسا. بيَ دڠون كراكون سيڠادن. بك مسا پن دي شه قوبة تڠوه جيدولت ليهوليبلڠ. تڠوه كماريت مخابر٢ فصل دڠون كرا مسا كموڤرڠ. تڠوه ماريت ڠون رجا٢ سن سرج پتا اورڠ دي ڤادڠ. هيبت لاكو تهت متنتو مثيل لاكو دو اورڠ موستَعيب ڠون الت سينجتا لاكي ڠون روڤا ريا ڤنجڠ. سابوه ڤدڠ جيمت ديجاري تدوَ سيدري دي اتس كندرن. جيدوَ دي اتس كردن بايو خولوَ لاكو ڤهلاون كورڠسڠ. لوم جيتاوَ نما شه قوبت تبيت هي صحبة كني برجڠ. دامي كدڠور منن جيسرو حيرن كتڠكو دومنا اورڠ هنا كتوني اصل جيتكا سن سرج پتا او هاداڤن. شه قوبت بڠيس امة ساڠت نڠوي لي الت دوم بك بادان هابيس كنڠوي دومنا سينجتا نتبيت لنجر سيدري او ڤادڠ. نيك چوڠ كودا كردن كيلت كندرن شه قوبت وقتو نموڤرڠ. نڤراب لنجر اوبك ڤوتري سامسا سيدري هنا راكن. اورڠ لايَن هن نبري مكرق هن نبري جك ڠون دريڤا سجن. تتڤ تدوڠ دومنا تنترا كثر ترمسا دوا دري اورڠ. عوه ساري تروس كنن شه قوبت لالو نڤراب نتاپوڠ رجڠ. نتاپوڠ

اوبک اورغ مودا ڤاني کتا تاڤکه رجغ. اولُن کمغ مڤادو سڤتي
کوئير برادي کتاهم، تولن. لوم جيماريت توان ڤوتري لون ڤکه
جيني خَبر يغ ترغ. جوهن عالي ڤرکسا نما اولون منن يغ لازيم
کسبوة لامن. نتا تونبي اولونت تکا ديغداغ ايندرا يغ تهت
بندرغ. دي کونوغ معنيکم مرچوکملا اولونت تکا بک کتا تولن.
يوه تموڤرغ غون بليا ايندرا کوئر کتا سڤتي آنالن. کوکالون
کتا کاکه ڤرکسا اولونت تکا کو کهندق موڤرغ. کرنا اولون دي
نڤکري ايندرا بارغري رجاهن ايک جيلاون. مسکي رجا منتري
ڤڤليما هنا دايا اولون جيلاون. دي کتا سوي هي اورغ مودا
تاڤکه لنجر واهي تولن. تمر سوة بکيندا شه ڤوبت تڤور هي
صحبة اولون کهن نن. اولون تپوي کڤنن شه ڤوبت انق شه
فرصد سوکو آنالن. شه فرصد ايندر لقسانا پنک رجا يڤتربيلغ.
بي هي ڤوپق لا بيچارا ڤرب سيکرا کني تَموڤرغ. بن
ڤوتري دغور شه ڤوبت ماريت جيچو بوسور بلت فنتس سکرا.
جيڤانه لي پن اومايغ جيد مکاون اولر ريا. جيد کنا اولر
مررتوس جي کهندق جک چوه مودا بهليا. شه ڤوبت ڤي لهس
لي بوسور بلت انق پن جيد دوم کنکا. نکا هومل دوم اولر
پن جيمکف کتوان اولر غون نکنا. جيمکف۲ جيمچوه۲ ساري
ريوه دي ادارا. ناسيکجب تمر دودي سروج اوبومي بڤکي
دومنا. نا ڤادوم تريب سينن کموڤرغ تهت کورڤسغ ڤوتري
آدارا. موباکي۲ کسڤتين تکر تهت توان ڤوتري ادارا. تمر
يڤنيه بکيندا شه ڤوبة سيکرا نسوة ڤدغ ريا. دڤن بڤيه نکمغ
چغ ڤوتري رجغ جيبوکا ايجر. توان ڤوتري موکا لمه شه ڤوبت
ربه کترهنتر. يوه پن ڤڤسن بڤيندا شه ڤوبة جي تاجو راعية

جچوُ سيڪرا. اودالم خيمه سنن جي ڦيُس نارجغ ڦوليه مودا بهليا. يوه مسا شه ڦوبة منتوغ ڦغسن دي ڀيغا مربن غون مرچو سيغا. جيڦجيد دريُ اوبي كومبغ جيتاجو رجغ بك ڦوتري مودا. جيدوغ نيبك تاكول باجو جيكالون لاكو ڦاكري روڦا. هابيس پتا كاجي ڦنداغ پو كون اكم ڦوپوي دارا. تمر جيوُل اوبك خيَمه جيجكُ ڦكه جي ڦپَتا. مساپن شه ڦوبت ڦيكا ڦوليه لالو نبدوس ڦنتس سيڪرا. تمر نكهن بك سيغا مربن بيت پو توان كتاكيلا. دوم ذوي قوات دغون سقتي ديكتا ڦاكري تاكهن دارا. سيغا مربن لوم ڦيُك سمبه سرتا اماره جيمسوارا. امڦون تونكو مريبو كاتي بوكون كاموي ميمسندا. جكلو كون پن اورغ بيني كون امبه كاموي بليا ايندرا ادون ادوي ساڦوي فقد كرنا كا جيمة جيڦراسا. يوه پن شه ڦوبت كترڦيكير گنشاوير دالم دادا. تمر نكهن لي شه ڦوبت بن يغ ماغت بك كتا دوا. يوه پن موفقد سيغا مربن دواجي غون مرچو سيغا. بوبي سيدوم جي ڦجيد دروي جيلومڦت بك ڦوتري سي سن بن‌دوا. جيدوُ اوبك دوا بله جارُي جيتاڦيس لي ڦوتري تكتيت ڦت دڦا. تمر لوم جي لومڦت اوبك ڦوتر بك اوك جاري جيه بندوا. عوه ساري تروس بك اوك جاري رجغ جي كرق دري مرچو سيغا. جيد كبادن پوبي كاجه ڦوتري جيرڦس لي رجا كرا. يوه پن جيتكا بوي سيناروي جي هودوم ڦوتري بن سي سن ليغكا. ڦوتري سوسه يوه مسا پن هنجي توبن ڦوبيچارا. كرنا رجا كرا بهر تهت رعية دي شه ڦوبة ڦي تولي سيڪرا. شه ڦوبت تاجور اوبك ڦوتري ڦدغ ديجاري نابن سوا. هولو ڦدغ كوغ نركم موكا نحيرم جيُك بيسا هي علي ڦركسا

كدغور كامي ڤاكري جينوي نڤسو كاتا. تاڤكه لي جينوي رجڠ يوه كوه كوچڠ كوڤو ڤهنا ڤوتري سوٗة ناريت شه قوبت بوكون لي ماڠت خبر كتا مسا ربه كتا ديبلڠ عادت لون چڠ ڤي كانهنا. كون كالون كهن مسا ديلو هابيس لون بري تهو دوم ڤركرا. ديلون قاصد اَچو علمو چيت كاديلو لون ڤخابرا. پنک سابب لون تكا كنُي كتا سيدري لون يُر ڤركسا. سابب لون كالون كتا تهت چدس سڤتي تهت درس ڠون ڤركسا. بوكون نيت لون ڤوي لايُن دالم زيهين دومنن سهجا. شه قوبت دڠور ناريت مومنن بک سيڠا مربن نكهن سيكرا هي مرچو سيڠا ڠون سيڠا مربن تاڤلهس جوهن عالي ڤركسا. بهلي جيوُل بيُلي تامت كون خيانت اورڠ مودا. مک سنوٗة سيڠا مربن جيكهن يُهڤن بک بكيندا. بک ڤيكر ڤاتيک تونكو دري توڠ ڤوتري پوي كجودو مكوتا. يوه پن شه قوبت كتر ڤيكر كانشاوير دالم دادا. سالبه بيت٢ اورڠ بيني بهكو تاپوڠ بک دري مڠ كوچوبا. واهي جوهن لون تاپوڠ جِني كتاپو اورڠ لاكي اَتاوا دارا. تاڤكه بک دس واهي پق جروه خَبر صَحيح بيُ ڤربولا. تمر ماريت توان ڤوتري نكهن لي جينُي اوبک رجا. تتكلا اولون دِدالم ڤرڠ ككهن جوهن عَلي ڤركسا. عوه وقتو جن دالم معليكي ككهن لون ڤوتري انق رجا. اَيه اولون كوڤكه تڤت سلطان احمد مڠرنا ايندرا تاڠور لون ڤكه تمڤت خراجن ديكونوڠ معنيكم مرچو كملا. ايه اولون دالم كاايندرن هنا لاون يڠنا ڤادرا. شه قوبت تاپوڠ لوم بک ڤوتري تاڤكه جِنُي بسمڤورنا. سوي نن كتا تاڤكه بک تڤت جيسوٗة لي لكت جيڤچاليترا. نتادڠور تونكو دري نما كامي دوا ڤركارا. تتكلا

ديميدن كڤنن جموهن لون ڠوي ڤكاين آلت سينجتا. جن كالون وُل دالم معليكي اولون ڤوتري كسبوة نما. بن شه ڤوبت دڠور ناريت ڤوتري برهي آسوي هناتارا. دندام نتهت كتوان ڤوتري يور ڠون هاسوي ميثل كمڤا. تمر نمت اوبك جاري كنوي هي آدوي بك تمڤت همبا. تاجك كنوي ادوي سيُت ناڤوي فاقد كتڤوي دوا. نبدوسلي ساجن٢ بك ڤرسيڤكاهن لنجر كيا. كڤدوُ بك كتا ڤرمتا اينتن اينداه تهت توان هنا تارا. بيتا ڤرويرا دوم دي سنن دندايڠ سكلين ڠادف دومنا. شه ڤوبت ماريت يوه پن ڠون ڤوتري ماڠت تهت بوڤوي هناتارا نتادڠور توان ڤوتري تكاسيه ككامي بك سمڤورنا. كرنا كتا هنلي كوچري عادات بارڠكري ڤيكو ريضا. تمر ڤوتري كهن بك شه ڤوبت ڤاكون سيست كتا كيلا. تاكهندق توڠ اولون كاايستيري ساليه ڤاكري بيچارا كتا. اولونت پو اورڠ بيني تتاڤي ڤراڠوي كون بن دارا. اولون روڤا مثيل ڤهلاون ڤاني كتوان تكاسيه لي كتا. تمر سوُة بكيندا شه ڤوبت مننك حاجت يڠكوميتا. بكسيت پمڤڠ ككندا دالم ڤرڠ كناراكن يڠڤركسا. عادت ماتي لون دالم ڤرڠ نالي رجڠ سوي توڠ بيلا. تمر جيتاپوڠ لي توان ڤوتري سوڠكوه جينُي بن تكاتا. كداڠ٢ تامواڠ كداڠ آيڠ تامسندرا. جكلو كبيت تكاسيه كن كاموي جنجي اوُري پوي بك سمڤورنا. نڤسو اولون دومنن ساكل بيُ ميشل سيڠوه لوسا. تمر شه ڤوبت جيڤكه كري لون مجنجي جينوي ڠون كتا. جكلو اوبه بن كوكهن پن بو كبجيكن بيُ كوراسا. بهلي بك تالور لون دالم ڤرڠ مڠ پو واڠ ناريت همبا. ڤادوم٢ لائين ناصيحت كتو ماڠت ڤوتري مودا. يوه پن

ڤوتري لموه هاتي جيڤاتيه لي بن نكاتا. تمر كتاموڠ دالم خلمبور كبرادو ساجن دوا. خلمبور سوترا يڠ كأمسان كئس سينن مسوكا٢. هن كناڤوي لون ڤكه بن كتاتوبن اورڠ پن دوا. جيني لون قيصه ڤڠاسوه ڤوتري سوسه كجينوي بن سيننا. هابيس جيموي دوم سكلين برتاڠيسن ترو اير متا. جيموڤقد سابي كدري٢ اوديهتا بك ڤوتري كتا پوي دومنا. كيج دڠون جهت كتاپوي سكلين بهلي بك ساجن توانكو پاوا. مسكي توان هوديب ڠون ماتي كتاپوي بيً چري دوم تراتا. تمر سوّة سيدري راكن مننك توان يڠ سيجهترا. تتاڤي يڠ كيج تاڤتنتو تايور بري تهو اوبك رجا. تمر جيوُل سيدري چيندرا ديوجي وُل لاجور هو آدارا. چيندرا ديوجي وُل لكت بك سلطان احمد مغرنا ايندرا. دي ڤڠاسوه دوم سناروي جيجك بك ڤوتري دوم جيراتا. ڤوتري كلق بوكون بوبارڠ سابب دندايڠ دومكاتكا. تتڤ كسينن دوم سناُري شه قوبت ڠون ڤوتري نمكرجا. دِدالم هاتي تهت سوكاان ماريت يوه پن دولي بكيندا. كوكهندق ماريت اديق سيڤاته عادت تاڤاتيه موبهكيا. اوديه جك معين اوبك ڤوتري جودو كامي ديلو نا دوا. ماڠت تكنل سيڤوه٢ تامجروه٢ بن لهو كتا. سيدريُ كڤنن ڤوتري جمني رڤناديوي نن كراسي لي ايهندا. انق رجا

ناديو تهت مشهور هناتارا. نما نڤكري نورو لبانون منن ككهن لي اورڠ دونپا. تمر يڠ سيدرُي ترق شودارا اورڠ نما توان سوكندا كملا. تمڤت خراجن بكيندا اورڠ امس كرنجڠ كسبوة نما. توان ڤوتري كانسوّة اولون توروة بن كهن ككندا. منن يڠ مو نبك لايق ڤاتوة كامُي جك بك اورڠ يڠ

توها. ګنجک رجڅ لګت۲ تروسلي سئت بک څوتري دوا. بندوا څوتري بک اوړي پښ ګمدوٗ ساجن ساما۲ ، تڅوه ګمدوٗ ګمتوتور ګمسندر بواتن بګيندا. لُن دڅور شه قوبت کنا لائن څوتري کاتدوٗ ګتاپوي هنا مکونا. مڅ پو هنلي نڅا ايندا ديلون کوويه کووُل بک بوبندا. تمر سوٗة يڅ سيدري ترق اولون څيکو جک مثيل ګتا. سيڅاته ساڅو موبراکه سن سرت کالمه څوتري تکا. دامي لمه څوتري کنن شه قوبة ساجن نجک سرتا. دامي بښ رب څون رڅنادیو نسا څالي څنتس سيګرا. ناتکنوي اديق بڅساون کنوي ساجن تادوٗ سما. کنوي تادوٗ ساجن۲ ګتپوي سي راکن سابي ګبا. څوتري چهيا حيراني نئک لي کنن نسمبه يوه پن مادو بندوا. څوتري جَمني ساڅت بڅساون نجوٗ لي څوان کڅوتري مودا. اديق څاجوه رانوب کامي ساليه ادوي کورڅ راسا. چهيا حيراني سميوة څوان يوجورجاري اتس جملا. ماريت کتمر څوتري يڅ چڅکلق ساڅت تهت بيجک سوکندا کملا. تادڅور کامي چهيا حيراني جينوي لون کهن کري اوبک ګتا. دي کامي بندوا هاتي مي څوتيه ساڅت تهت کسيه اديق ککاتا. بيتڅي کامي کڅو مادو مثيل لاکو سي شودارا. تمر ديګاتا اللهوعلم هنا کامي فهم لم څروة ګتا. نيت ديګتا ساليه اوبه دي کامي صح څوتيه صفا. چهيا حيراني تمر متوتور دڅون مادو نبنهدوا. تتاڅي دي لون دوا باکي نما کامُي دوا څکارا. چهيا حيراني نما کامي جن لم مليکي منن نما. عوه کالون موڅرڅ دي تڅوه ميدن کڅنن جوهن عالي څرکسا. شه قوبت ګلق کالون څوتري مثيل تالي څوتر تيکا. روڅا بن لهو سابي تيمبڅ هنا کورڅ سڅابي څادرا. عادات تاتيمبڅ پم

سابي برة تاوجي مهت ميره سما. ڤوتري بن لهو تدوٗ ساڠت سيت موڤقد هنتوم دعوا سرتا نماريت تمر شه قوبت بوكون لي لاذات كوڠيڠ كتا هاتي كوماڠت كتاكو ڤنداڠ پم لون تاموڠ دالم شروكا. ڤوتري لهو سيسن ترسپوم ماميس رانوم ڠون ايرموكا. ڤوتري ماريت تمر سيڤاته بوكون تهت اوتوس نمنجرا. لهس پن تمر سڤوة اوري ماسيڠ٢ وُل او روموه تڠكا. تمر نكهن اولية شه قوبت اوبك رعية بن سيننا. تمكصيل دوم سيناري سيڠوه اوري كتاڤوي تابوڠكر. جوهن عَلي ايک كودا رجڠ نمت بک ككڠ اولية بكيندا. جيدوٗ دي اتس كردن كيلت ڤايوڠ برڠكت كمبڠ لي سيكرا. كمبڠ ڤايوڠ كراوڠ اينتن ڤوتري برجالن شه قوبت سما. ڤوتري بن لهو اتس كندرن كجک كيوه پن سابي مودا. ڤادوم اورُي فرجالانن تروس كا توان بک كبون بوڠا. تمر ڤڤيوه بک تمڤت پن ڤڤيت بوڠوڠ دوم كراتا. ڤڤيج بوه كايو دوم سكلين ڤوتري ساجن مسسوكا. ماڠت كهاتي بكيندا شه قوبت سباب موڤقد استيرين.

حيكايات مالبم داكڠ

تادڠور جينوي ايوهي صحبة كاتروس اودارة مالبم ڤڠليما. مالبم داكڠ لڤس اوداراة جيتمڠ تمڤت ديبيڠ كوالا. جيتڤوه ساجن ڠون رجا رادين اورڠ كيج باطين تكوه ستيا. ديليكوة پن ڤڠليما ڤديـر اورڠيڠ كير نيبک رجا. نتڤوه ساجن ڠون كوجا فاتيه كورو يڠ لبيه كرامت رايا. پنک كورو اورڠ اسلام اورُي مالم كالون كوتيكا. هابيس جيتڤوه سيكلا رعية جي

ڤيوه مهت ديميڠ كوالا. جيڤدوڠ جمبور بلس تيمور ڤادڠ جي
ڤڠكل ڤرڠ لاوان راجا. سينن ككوس مون نا٥توجه تمڤت ڤنيوه
توان ڤڠليما. تمر ماريت مالیم داڠڠ ڤڠليما ڤرڠ كونا بيسا.
واهي دالیم مكوتا نڠكري سرتا ڠون جاري انس جملا. تاايک
دالیم بيْ ڤوي داليه كدوبڠ اچيه ڤتيمڠ راتا. دوم هي ادون بيْ
تاڤلوڠ٢ انق تونوڠ كروڠ بيْ جهت نما. بدوس سيؤنن رجا
ردين اورڠ كيج باطين تكوه ستيا. بدوس سي سي ويل ڤڠليما
ڤدير اورڠيڠ كِر نيبک راجا. يڠدي تڠوه مالیم داڠڠ ڤڠليما
ڤرڠ كونا بيسا. رعية ڤڠليما ايک مريو٢ سن سريبو سن
سيلقسا. لاجو جيْک كامريو٢ دوابلس سوكو روكون ڤڠليما.
سي سن كروب بديل ساري رانب مالیم ڤرب بک كاكر كوتا.
ساري كاربه هاسب كاجي ڤرب سوكو ڤڠليما. فهون بڠوه كون
ڤرڠ مكونچڠ ريوه عالم تروس عن سينجا. اورڠ موڤرڠ اورُي
مالم مرلق ڤاچڠ رلي ڠون سؤدا. مالیم جيتاموڠ دالم كوتا
پن ڤرڠ دِسينن هارؤ دونپا. هابيس جيتاموڠ سيكلا رعية
ڤرڠ ماكين تهت نيبک يڠكا. سيننک ڤرڠ ڤابلل ڤابلول رِيوه
بوپوي مثيل تاكرا. موڤالوة٢ مكوموي٢ بندوا شوي تهت
كورنتا. كا جيمتق كرتم كرتوم سوارا ڤدڠ رعية ملقسا. جيتبيت
مق بک جيمچڠ هور جمرلڠ لمه چهيا. مالیم ايک ڤرڠ ميثل
سسوويل جيمچڠ كافير هنبن ڤوبلا. موڤوْ ديجوڠكا موڤق
ديكيْڠ عوه دس تاڠيڠ كا ڤوتوس دوا. يوه پن ڤومالیم جي
چمچڠ سيباڭي بن چيچيم ڤلا. مالیم لومڤت هن لمه تكالون
تَيْر كچهن لم كاون ملقسا. مجن نكروب مجن نلومڤت
كافير نمت نلهب جوڠكا. ساري كرب كريب سوارا ڤدڠ رعية

مچڠ تروس عن سينجا. هنلي مكرڠ هنلي مكيڠ سار ڈدڠ مكومڤيتا. مسا ہن ڤرڠ تهت مجو فهق بڤكي مسڠك تروس ملقسا. كا جيماريت مالیم ڈنجڠ سوارا مدڠوڠ هو ادارا. هوكاكه مالیم داڭ كاڤراب رجڠ كومڠ تق ديموكا. جانن جيسوٗة مالیم داڭ ڤڤليما ڤرڠ كونا بيسا. هنامسوي كمڠ چڤكو موكا ري اسو كافير چلكا. كاچوبا ڤراب هي موكا اسيو كاچوبا تهن اولوكو بڤكڠ دوا. كاجي ڤرب مالیم ڈنجڠ يوه پن جيمڠ چڠ توان ڤڤليما. توجه كور جيتك سيمبن٢ ساڤوي ڤيهن لوكا ڤڤليما. الله تولوڠ دڠون نَبي هن الله بري بدن لوكا. هنا ساڤت يڤنا چاچت هنا باچوة بادان بينسا. كاجي ماريت مالیم داڭ ڤڤليما ڤرڠ كونا بيسا. جينوي كاتهن بوة جاري كِو كوڤله دي اولو بك جيد كدوا. كاجي ماريت مالیم ڈنجڠ كَڤراب رجڠ مڠ كوچوبا. مالیم داڭ جي سوة ڈدڠ متور٢ هوجوڠ ڈنجڠ سيدڤا: يوه پن كتق سيمبن٢ تهت ڤهلاون جيتهن سڠكا. پوتهت كبل مالیم ڈنجڠ ڤڤليما ڤرڠ دالم كوتا. يوه پن جيمتك كرڤك كرڤوٗ ساري كرق كروٗ سابي ڤادرا. مالیم داڭ ڠون مالیم ڈنجڠ سابي جيمچڠ تروس عن سينجا. دي منتري تڤاعة ڠون رجا ردين پن ڤ، لاون سابي ڤادرا. ڤڤليما ڈدير ڠون كچهيق هامن يوه مسا پن تهت كومڤيتا. دي وندي مولیق ڠون سيدي فاتيه پنيڠ لبيه ڤي تهت ڤادرا. تمر دي رعية سابي رعية ڤرڠ ماكين تهت نيبك يڤكا. يڤنا كبل ڤت درٗي كافير لايٗن ساري بن بك بوكا. مسا پن ڤرڠ تهت مكالوة كافير لتهت لاجو تكا. اورڠ اسلام بندوم كبلٗ هنا سيدري يڤنا لوكا. ماتي لتهت رعية كافير متيندية

بڠكي متيمڤا تيمڤا، متينديه بڠكي سبحان الله تكالون داره سيلاڠوي كودا. اوڕي مالم موڤرڠ سابي تهت لا ماتي كافير لم كوتا. اوري مالم ڤرڠ مكالوة مڤم تماكوة رعية لم كوتا. لمڤو تولڠ يور ڠون هاسُي اورڠ نڠكري تهت كلي كنتر. ڤادوم لاويت موڤرڠ سابي ڤلوڠ دوم ساري اورڠ لم كوتا. هنيك جي تهن لي كدبڠ اچيه كافير جاديه كاجي كودا. يڠكا ماتي هن تاتودوم ڠكه سبحان الله هنيك كيرا. يڠنا هوديب هنتربيلڠ هابيس جيڤلوڠ اولوار كوتا. يڠ ڤهون٢ ڤلوڠ ماليم ڤنجڠ ڤڠليما ڤرڠ دالم كوتا. ڤلوڠ سيدڕي ترق منتري تفاعة منتري پن تهت رجا ڤرچهيا كاجيڤلوڠ لوم كچهيق هامن يڠ بيجڤكن نيبك رجا. كاجيڤلوڠ ڠون وندي موليق يڠ تهت ليسيك كالون كوتيكا سورة كوتيكا هابيس كادوه جيڤلوڠ كيه كوه سيچلكا. سورة يڠ سروج هنجن جيچوْ تڠكو فاتيه تك بك كڤلا دومنا رعية هابيس جيڤلوڠ جيتاموڠ دوم لم سڠكا مارا ساري هابيس رعية لالو جيتوب ڤينتو سڠكامارا. اورڠ اسلام كموڤيوه كڤدوڠ خيمه ديلوار كوتا. ليڠكر كوتا پن ڤاريك دالم لتهت دِدالم سودا مليلا. رعية اسلام پم تماكوة سابب لتهت ڤاچڠ ڠون جوڠا بك مسا پن اورڠ اسلام كڤيوه دِسنن ديلور كوتا. ڤادوم لاويت لهڠ نبكپن كدڠارن اوبك راجا. جيدوْ يوه پن لم ملیكي ساجن ڤوتري مسوكاسوكا. بدوس سيدڕي هوليبلڠ جيهپن بوجڠ رجا مودا. يوه پن جيڤلوڠ مهه٢ جيجك ڠكه اوبك راجا. عوه ساري تروس هنجيد چيڠكه مهه٢ بن بوي لوكا. مكرق٢ بيبير مكرق٢ موميد٢ بابه هنيك لڠس سور اولوار. نا دوا جم مهوس٢ تمرعوه ڤوليه جيمسوارا.

ساري ڤوليه نيبک ڤايه تمر جيڤکه کارلوس ڪوتا. دولت توانکو شاه عالم کوتاءيغ ڤهون کا بينسا. لتهت رعية يڤکاماتي متيندية بڤکي متيمڤا تيمڤا. دولت توانکو هنيک لون ڤکه تکالون داره بن ايږ رايا: يڤنا تيڤکل توانکو کاجيڤلوغ هابيس جيتاموغ بک کوتا کدوا. سيننک دوم توانکو مهيمڤون کامتمون له سڤکامارا. اورغ اسلام توانکو داموه سينن جيڤيوه ديلوار کوتا. ماليم داکغ تهت کورڤسغ رعية جيچغ هنبن ڤوبلا. سيدري ترق توانکو رجا رادين پنڤي توان تهت کورنتا. يڤ سيدري ترق ڤڤليما ڤديږ هنا جيڤيږ بن کجڤکا. فت جيسابن غون فاقيه مادينه هنيک تاڤينه کدوبغ تهت قهرا. دوابلس سوکو توانکو رعية کبل جيتهت بندوم راتا. يوه پن ماريت سيدري کافيږ جيه هنا چري ساجن رجا. دولت توانکو شاه عالم يڤموکڤکم عالم دونيا. بدوس توانکو جينوي برجغ بهکو جک جغ موسوه دومنا. ديکتا لايُن تهت بيت کسون تايُر غون اولون کوڤوفهنا. يوه پن جيبدوس رجا اساهن جيڤوي ڤکاين غون قوله قامږ. تمر جيسوُ باجو ذيريه جيسوُ سيلاڤيس باجو تمبکا. جيسوُ دي اتس باجو سوخَلت تکالون سيسن يت هيبت روڤا. دي اَمن سويا ڤي جيڤوي ڤکاين رب۲ سابن دغون راجا. يوه پن براڤکت رجا اساهن رعية ساجن مللقسا. عوه ساري تروس جيبراڤکت جيڤيوه بک تيڤت سڤکامارا. يوه پن ماريت سدي فاقيه کورو يڤ لبيه عُلما رايا. واهي انق ماليم داکغ بدوس جک لاون رجا مودا. بدوسک انق پن بک رجغ تبري کورڤسغ کرعية دومنا. لالو جي‌بدوس ماليم داکغ ڤڤليما قرغ کونا بيسا. تکلون جيک کامرو۲ دوا بلس سوکو

مڠ ڤڠليما. عوه ساري تروس رعية يڠ لاتاهي ڬنتي جيكالون لتهت سودا. لادوم كامم تدوڠ كدروي تكف جاري عُوه راب لوكا. لوم نماريت سدي فاقيه كورو يڠ لبيه كرامة رايا. هي انق تڠكو ماليم داڬ ڤاكون تادوڠ ڤوڤڠليما. ڤاكون تادوڠ انق تاهي مثيل منتي ترون ديريمبا. بدوسك انق ماليم داڬ بك تهت لا ڤاچڠ كاايك لنجر بيٗ كا تاكوة بيٗ كامالو نا ساجن كوكو لاكو دوعا. اورُي مالم هنا هناكو ڤيوه ڤرأن لهو ڤلوه ديلون كو باچا. ماليم جيڤاتيه اومانت كورِو چيتكا ڬنهِو ديلومسا. يوه پن جيٗك ماليم داڬ جيلوة ڤاچڠ جيويت سودا. جانن جيماريت ماليم داڬ جيبري كورڠسڠ كرعية دومنا. كو لاكِو تولوڠ اوبك الله بركت شيخ ڠون عُلما. بركت شفاعت سكلا نَبي كولوة بساري ڤاچڠ ڠون چوڠا بركت دوعا سيدنا عالي كافير ياهودي كو لاوان غز. يوه پن ڬنجمڤروڠ دالم الور جيد كلابوا سودا مليلا. ماليم داڬ جيٗك لڬت ڤاته كريب كروب سودا مليلا سابب جيڤاتيه اومانت كورِو جيد كهابِو سودا دومنا يوه پن لوم جيٗك ماليم داڬ ماكين كورڠسڠ رعية دومنا ساجن جيٗك كامريو٢ دوا بلس سوكِو مڠ ڤڠليما. ماليم جيڤيڠ ويل ڠون اونن رعية جيكهن كهن مڠ جي بهسا جيڤيڠ اونب ڠون اوليكوة جارُي جيبوة اتس جملا. واهي راكن ڤجوٗ بك الله بن ڤرينته توهن يڠ اَسا. ماتي اورُي پوي هنجيد سيڠوه بيٗ تَجينوه تاكوة كبهيا. بارڠكاجن چيت تماتي تاايك بك ساري دوم شودارا. بارڠكاڤت بومي ڤت هس بيٗ تله٢ دومنا شودارا. كاجي كروب لوم ماليم داڬ هابيس دوم ڤاچڠ رلوس دومنا. لالو جي لومڤت

رجا رادين مرلق يڠ لائين سن سيدڤا. تمر. جيكروب ڤڠليما ڤدير هنا جيڤسيمر دالم سودا. رعية اسلام كورڠسڠ تهت هاييس جيلومڤت دالم سودا. جانن جيماريت راجا اساهن هوكا توان امن سويا. هوسا ليهكا ماليم ڤنجڠ ڤڠليما ڤرڠ يڠ تهت كورنتا. بيَ لالي واهي راكن اورڠ اسلام جك ڤوفهنا. اورڠ اسلام كاڤوه بك هاييس كاجيب داره بن سيننا. راجا اساهن ڤي كبل تهت يڠ كبل اوبت راجا مودا. لالو جيبدوس امن سويا جيسوة لنجر ڤدڠ رايا. هوكاكه هي ماليم داكڠ كاڤراب رجڠ كوڤوفهنا. يوه پن جيڤراب ماليم داكڠ امن سويا يوه پن بڠيه رايا. لالو جينتك ماليم داكڠ ڤاته ڤدڠ امن سويا. تمر ماريت ماليم داكڠ كا تهن برجڠ كوبالس كونا. امن سويا ماليم داكڠ تق بكه تڠكورق جيد كدوا. كاكماتي امن سويا ماليم ڤنجڠ جينوي كورانتا. يوه پن جيمڤڠ ماليم ڤنجڠ ڠون مالم داكڠ سابي ڤادرا، كرڤك كرڤوْ كديه كنوي ڤدڠ موبوڤوي ساري كابرا. تبيت مق ڤداڠ مجرله ساري ڤڠس مڤجواچا. رجا اساهن ڤي كورڠسڠ هن جينتوهوچڠ رعية ڤڠليما. جينتك كديه جينتك كنوي ريوه بوڤوي قيام دونڤا. مسا پن ڤرڠ تهت مهايق كرنا جيبجك راجا مودا. يوه پن بڠيه دوم هوليبلڠ هاييس جيمڤڠ بن سيننا. سينن ڤي كافير ماتي لتهت داره مهت سيلاڠوي كودا. هنيك جيمي لي كدوبڠ اچيه جيڤلوڠ جاديه رجا مودا هاييس جيڤلوڠ ڠون هوليبلڠ سابب ڤڠلما ڤرڠ كاجي كودا. كڤهيق راكيل تندييل بوجڠ هاييس جيڤلوڠ چوة ڠون رايا.

حیکایات ڤوچوة محمد

تدوُ کخَبر ڤوچوة بنتا چوة تهت بیجقسنا. روڤا سملاکي بادان جنجغ باهو تیمغ بن نورچا. روڤا سملاکي لوم ڤون هیبت یغ لنتیق تهت بولو متا. کنیغ مأڤکیت بن بولن سوُرُي تهت سملاکُي مودا بهلیا. کولیت ڤوتیه هور جمرلغ هنسُي جید تنتغ اوبک موکا. جینوي ماریت ڤوچوة محمد اکم چوة تهت بیجقسنا. ڤون نماریت تهت موناکهوُ نا بن مربوُ دالم چینترا. سوروه ڤون تکه لمبه لمبوة هابیس تماکوة دوم ڤرتوا. هنا نتکه ڤون کرنتغ نتکه دوم ڤون سوقساما. لمبوة کهاتي دومنا رعیة جید ڤور سور ماڤت چاتیراسا. جینوي ماریت ڤوچوة محمد نیور جک ستیج دوم ڤرتوا. تون تا ستیج دومنا ایمام بهابیس دوم کنوي جیتکا. دوا ڤوله نم ڤون تڤوه لِهو ڤوله بهابیس تاسوروه دوم ڤرتوا موقیم سیکورغ ڤون موقیم لِهو بک تروس تابري تهوِ او دواڤوله دوا. تایور سیتیج ڤون ایمام جلیڤکي یڤلاشاویر عقل بیچارا. تیور ستیج ڤون مالیم ڤوتیه کدوبغ مچیه کبیلغ سا. هابیس مهیمڤون ایمم ڤون رعیة نتایوغ فقد توه بچارا. ڤوي ناکسیه توان ڤون سایغ میکهندق جک ڤرغ اوکمڤوغ جاوا. یوه پن جیسوُة دومنا کچهیق یغ ري چردیک عقل بیچارا. یڤکیج ڤوچوة تاڤیوه سیُت تامشوارة دومنا ڤرتوا. ناندغور ڤوچوة تڤکو تامیتا بنتور یڤدي لوار. اونڤکري ڤیدیر ڤوچوة تاجک تامو فقد دومنا ڤرتوا. رعیة لم اچیه ڤوچوة هنمو تهاراڤ ستڤوه برت اوکمڤوغ جاوا. ظاهیر سیبلس پوي باهلین بلادیه لبیه جیکاسیه او

ڪمڦوغ جاوا هنيڪ ڦوچوة پن تلاوان تاريڪ تهت ڪدوبغ وندي ليلا. دوا غمون سيد عبدالرحمن ڪبيلاغن سريبوسا. ڦوجيد ڦوچوة تاڦو ڦرغ رعية بنيغ حاجت هن سمڦورنا. مک چيت ناريت ڦوچوة محمد نکهن بک رعية دوم ڦرتوا. ڪامُي جينوي ڪمغ بوغکر لون کبه خابر اوبک ڪتا. ڦوي يغ هنا تا ڦحاصيل بلڦکبڦ ساري دوم انيکا. تاڦحاصيل برس غون اوبه بديل بچاکڦ لي دوم ڦکارا. جيسوٗة کيوه پن دوم هوليبلغ ديهداڦن بنتا مودا. انشأ لله ڦوچوة بسلامة چين لم ايڦت ڪامُي دومنا. لوم نماريت ڦوچوة محمد ديبک رعية دوم ڦرتوا. سوي٢ توان ڪاغون ڪامُي تاکهن ڪجينوي ڪودغور پتا. يوه پن نڦيليه دوم نڦادان نيٗر راکن يڦمِو نبا. دوا لِهو رتوس نبا راکن يغ ڦيليهن اورغ موبهسا ماسيغ٢ دوم غون الت تهت مچاکڦ غون سينجتا. ڦادم٢ بديل غون تومبق تهت مهايق ڦوچوة بوغکر. متا تومبق ڪبوس ساروغ نالمه اوجوغ بوغوغ جمڦا. ڦادوم٢ بديل آنالن ديجارُي راکن يغ ڦنيکارا. نکهندق جک ريج تالي ڦاسير اونڦکري ڦيدير نکمغ بوغکر. يغ ريج لاوٗة بيدوٗ غون بنتيغ نيور ڦديغ دوم بلا تنترا. دوا لهو بوه بنتيغ يڦکا سارات جينيس اکت ڦڦکل يغ ڪبا

جينوي لون قيصه لاين ريوا ايت ڦوچوة محمد جاديه نبوغکر. فهون تيڦکل کوالا امڦِو تريغ لهسپن او ڪيکيغ تمر کروغ رايا. نبوغکر نينن اولم ڦنه لهسن پن او لڦس لي نهلا. نبدوس نينن لڦس او جولي او لادوغلي تمر نهلا. سيننک نڦکري ڪچهيق مد ساروغ اوٗ جکربغ نا سيدڦا. بوة ديڦو پن مُعين ديلاوٗة جمر بوة ڪملنجر. جيسوٗ باجِو ليليت تغ

كولو تتوب بواؤ باهي رايا. جيسوؤ دغون سلوار ڤدنداغ جيمو ڤيغكغ ايجر ڤلغ روسا. دوا لِهو اورُي جك تالُي ڤاسير تروس اومون بوندي لهوؤ استنا. نبدوس نينن اوموتيم لِهو نغكري متنتو ڤينتو ريمبا. نبوغكر نينن اولولا باتِو سنن تنتِو كڤدوغ بندرا. جيترون كرعية اورغ موتيم لِهو دوم متنتو جونجوغ سبدا جيدور دِتوؤ جونجوغ دولي ڤوچوة بوه هاتي ميكاتكا. كمي اور مودا پن غون تبِو اورغ جك متمِو مللقسا. يوه پن نماريت ڤوچوة محمد دي هداڤن رعية دومبا رغنا. كاموي پوي توان تروس دي اچيه كرس تس جاديه غون لغكه بايغ تروس كامُي مِجك كنوي ميجك كهن دُري اوبك كتا. عادت ناكيه توان غون سايغ تجك بنتو ڤرغ او كمڤوغ جاوا، جيسوؤ كيوه پن سيكلا رعية بندوم موفقد غون ڤرتوا. انشألله بو ڤوچوة دري ساجن كامي يڤموتبا لهسپن ماريت ڤوچوة محمد جيدغور صامد بندوم راتا ڤاكون تَڤروه دوم بلغ پوي هن تامكي روكُي رايا. ڤاكون يغ هن تاتيم موڤايه بلغ تاكبه جيد كريمبا. تيموه جروجو غون بك بوكيغ تيموه لاڤيغ غون بك بغكا. امڤوغ كاتهق غون كروغكوغ بلغ دوم اونتوغ جيد كريمبا. ڤاتوة تاتيغكل ڤغهلو حركت رذقي سيغكت رعية دومنا. تاكبه بلغ دوم هابيس روح هنا سابوه موبيچارا. عادة جيد ڤادي بك تامكُي انق نغكري جيچادريا. مغ هنجيد ڤادي دالم نغكري رعية سينارُي هابيس جيبوغكر. مغ پوكاتن رعية لم نغكري دي ڤت كتپوي تاڤغليما. عادات لا رعية دالم نغكرى لا كأوصول جيبري كراجا. عادت مالس پن جيمكُي انق دق تري چوة غون رايا. مغ تن ڤادي دالم نغكر

تنتو تا سمدُي ساڭو رومِيا. تاكوه رومِيا تاڤهابيس رومه تاتيريه بوبوڠ هنا. سڤرة خبر اورڠ ذامن تادڠور لون كهن دوم تراتا. رومه تاتيريه انق تڠورو هوتڠ كتوڠڭو برس بورهنا. هنا سوكاران لبيه نبكپن سيكلا ڤربواتن يڠ لم دونپا. مننك ناريت كبي ايڤت پن امنة اورڠ توها. هن تاتيم چو كمنا لو تاكمڠ تيرو اورڠ لم تبا. جيكبه بلڠ تيموه داروه جيكهندق ڤوه تولور بڤكا. دي تولور جيد جيڤاجوه بوه نالڠ لادق اورڠ نڤكري لم تبا. پنك اورڠ كادوه عقل هابيس زوال ڠون بيچارا. تاتيم ڤوبوة يڠ هن ملاكو تاتوة كاڤور بواتن فهنا. ڤت تادڠوركه سيمكت كاڤور هنتوم تايُر يڤناكيا. تدوه جيبجك تدوه جيڤاجوه سوُم توبوه ڤسكا ڤڤا. عوهكا مكه نڤكري دوسون رعية مرون٢ اوكملا. كوليت كميڠ جيبوه دي اولو جي بوس منالو توها مودا. پو بيت منن ڤوچوة تڤكر درُي جينوي تاهرتُي ككامُي دومنا. هنيُك مي لهوب سنلوب كروڠ تماكوة اورڠ كانوڠ رايا. اير جيڤي لهو ساڠت دالم لوم ڠون هيتم تادوم بَجا بڤوه تالهوب سڤوة بوبوه هابيس روبوه بن سيننا. تمر ماريت ڤوچوة محمد ناجاوب رعية سكرا٢. لبيه كرس كانوڠ كمڤوڠ ڤنايوڠ ڤادومنا كچڠ ڤادوم كسولا. لايُن نبكپن ڤنتي ڤايڠ لَدوم كڤونتوڠ لادوم كسولا. بابه كروڠ دارول اير مڤوسيڠ تاريك تهت كانوڠ رايا برهلا. هنا سيدرُي اورڠ نا جيسامون مليكي كڤدوڠ خرأجن ڠون رجا. عادت منن ڤوچوة تڤكو درُي تڤا هرتي سنلوب رايا. يوه پن ناريت ڤوچوة محمد ناريت يڠ ماڠت لي نبوكا. توان تجك كوه دوم بك٢ اور يڠ ڤنجڠ تاسوسوى ڤدوڠ بن سيننا. توان تابوه

غون اونجا اکم تاچول بک تاجم بيْ مريبا. توان تابوه غون رمڤاکي تانوه تڤاسوي بن سيننا. تابوه ريس تمڤت تاايک۲ تانوه يڠ تاتيک تابوه لم راکا دوا لِهو وُرُي نيور ڤريکب سنلوب ڤي چاکف لهس دوم لڠکا. اير کاڤنوه لوڠ مداه۲ ساري کاليمڤه بندوم راتا. کباايک اير دوم جب۲ بلڠ بندوم اوموڠ هابيس راتا. کاکراتا دوم جيد کمُکُي يڠ روه. سينارُي دوم جيد ڤولا. فهون ديڤندِو تروس او باتِو دوم متنتو کمُکُي راتا. سابب نيبک ڤوچوة محمد ترون هيدية بک الله تَعلي. ڤادي ڤي جروه تهت متنتو رمبڠ تهت لاکِو کنوڠ کوتيکا. دومنا رعية ماڠت هاتي جيکالون ڤادي ماپن متا. هابيس خابر فصل سنلوب لاَيْن رِيوايت لون چليترا. ڤوچوة محمد نبوکا ڤتُي نچوْ کهاسوي ڤکاين دومنا. نچوْ ايجر دڠون باجِو ماسيڠ۲ نڤاسجمبا. نبري تڠکولوْ يوه مَساپن نبري کتوان دوم ڤرتوا. نچوْ تڠکولوْ نانم ڤوله کلوڠ باجو ڤونتوڠ نم ڤوله دوا. کانچوْ بک ڤتوا نڠکري اورڠيڠ راکي بوه بيچارا. سڤکلا ڤرتوا دوم نسالين لڠکف سي سن ترون نبري راتا. بارڠکاسوي ڤي نيور بري مسکي فاقير يڠ تن ارتا. يوه پن جيماريت دومنا رعية بک ڤوچوة محمد جيچاليترا. دي ڤوچوة ناچيت مڠ دومنوي ديکامي ڤوي ميبالس کونا. جيڠيڠ لي رعية بوة ڤوچوة محمد بوديمن تهت بومُي ڤوترا. ربهک هاتي سکلا رعية لبيه لاذت نيبک سرکيا. پاُوڠ غون داره ديڤوتالله باتڠ کاراه ديڤوچوة راجا. مننک جيکهن سکلا رعية بندوم ايڠت چينتاکونا. يوه پن نماريت ڤردهنا منتري ڤاجن نوُال ڤوچوة رجا. ڤاجن ڤوچوة کبيسر اواچيه-لمن کاجاديه غون لڠکم با.

عادتنا اونتوغ کیسر اواچیه بولن لمه هي شودارا. تادغور لون واهي تولن تاڤتیمغ لون لي کتا. تانیت تا انتت بوغوغ اوجرة لاکوة منکت تاوُل دیکتا. تا انتة لون بک مسمڤي بک تروس اوهاتي دومنا کتا. کرو سماڤت ڤوچوة مَهوبون ڤوچوة لون سؤن اتس جملا،،، کرو سماڤت ڤوچوة تڤکودري بندوم کامي ماتي سَما. مننک ناریت اورغ موقیم لِهو عوه متنتو سبدا رجا. تمر ڤوجوة جک او موقیم توجه لنجر نبلوه مرندیه ڤیا.

لون بوه باچوة ڤڤجارن دغور تولن لون چلیترا،، هن کورغ ملیا سدري۲ مخلوٗ ملینکن سابب عَقل هنا. هي انق ادام دغور لون ڤکه عقل یغ ایندا تولن کتا. پنک تولن یغ منولوغ اتس ڤربواتن دوم ڤرکارا. سیبایک۲ یغ منولوغ عقل تتوان هي شودارا. کنتي شودارا راکن صحبة عقل یغ کیچ نیبک کیتا. جکلو کتپوي کهینان ڤون سابب عقل پن جید ملیا. عادت کتپوي کسین مسکین ڤون سابب پن جید ککاي. ڤکاوي مؤمین ککهن عقل پنک بکل یغ سمڤورنا. تمثیلِ روموه ککهن تامیه منن سابوه کاومڤما. برلیندوغ کتپوي یغ تهت لبیه عقل یغ جروه جیسوم کتا. یغ ڤلهرا کتپوي اورُي مالم ڤون اِذین توهن عقل ملیا. خیمه مؤمین یغ تهت لبیه عقل یغ جروه کتپوي همبا. ڤون پنک مري موفاعت مظارة سڤاي تاتوڤت روکي ڤون لبا. کڤلا عقل ککهن لِهو بوه دغور لون ڤکه بک مهیڤکا. ڤرتما کڤو معف اورغ یغ سافه هنا کتروه کروه دالم دلدا. کدوا مرنداه دُري سابي اِنسان

مسکي يڠ کورڠ مڤرتابتن . کلهِو ڬڠديلو بچار ڠون ڤيکير
ڠون مسمڤي ڬمڬابر. کڤلا ببل واهي تولن دومنن چيت لومِ
لِهو ڤرکارا. ڤرتما ڤهون ڤرايادري هنا سدرُي اومڤماپا. هنا لبيه
لائين نيبک درُي کوب سيناري چوة ديمتا. کدوا لتهت ناريت
جيڤکه يڠ تن فاايداه ڤيجي کيرا. هنجي توڤوي متامه ساله
پنک يڠ صح ببل رايا. کلهِو جي عايِب کوب کنڤ اوري کعايب
درُي هنجي کيرا. بارڠڤوي بوة يڠجي سورره مڠ هن ڤنوه
جيچرچا. ڤيکر ڬتڤوي ڤرينته هاتي دومڤوي حَصيل سينن
تکيرا. دڠون عقل ڤلهرا هاتي سابب ڤيکر تهت بهڬيا. هي
انق ادام تادڠور لون ڤکه اوبت توبوه بادان ڬتا. تَڤلاذيم
درُي دالم دِيام بيً تهت توان تامڬبرا. سينن علامة اورڠ
برعَقل ناريت هن ساکل سينن کلوار. ملينکن ناريت يڠ
موفعَت بري ناصيحت کشودارا. اتوا کلارڠ اورڠ يڠ ساله پن
ڬتکه ڬمڬبرا. حَصيل نيبک عقل سابوه هابيس دوم جرره
ڠون٢ روڤا. اورڠ يڠ تهت توهن ڬسيه عقل جي لبيه مأنشيا.
کهن حوکاما تَدڠور لون ڤکه اورڠ يڠ جرره عقل بيچارا.
وقتو اماسه سينن ڬتهن ڤراڠوي شيطان جيڤوبينَسا. هن
مپسل بارڠ ڤربواتن تيمڤلق ڤيهن اتس ڬتا. مننک ڤرڠوي
اورڠ برعقل اماره هن سَکل کشودارا. کرنا لم توبوه ڬتڤوي
ڤت بوه مأنيکم تاڠور لون کهن بک مهيڠکا. ڤرتما عقل يڠ
جرره دالم توبوه مأنشيا. پنک مأنيکم کرونپا توهن متمڠ عون
پن دوم ڤرکارا. کدوا اَکاما يڠ تهت ايندداه دالم توبوه
مأنشيا. کلِهو مالو جيد جيکاوال نڤسو هاوا. کاڤت عَمل يڠ
صاليح دالم توبوه ڬتڤوي همبا. ڠنچوري ڤي ڤت دڠور لون ڤکه

دغور بک صح هي شودارا. ثرتما اماره دالم بادان جيچور توان عقل کيتا. هوه کابغيس کادوه عقل بارغکاسوي مأنشيا. کدوا ثنچوري دغور لون ثکه دغکي کوعيه مأنشيا، دغکي جيچور اکما کتپوي بکيج ادوي تاثلهرا. کلهو طمعا جيچور مالو چيت جيتمو ثوبينسا. ايغت۲ واهي تولن مالو بئ هن تاثلهرا. مالو کتپوي ستغوه ايمان سابب مالو پن ککهن کيج کتا. کاثت نامیمه نن ثنچوري مهت جيتاکي عمل کيتا. ثوي جيد ذيکر تسبيح تهليل نامیمه هن چري ساجن سرتا. غون پن بينسا دومغوي علمو کتپوي ثادوروه لم دوشا. بئ تابري جيدرا اورُي مالم غون سابب پن جيد سيجهترا. . . . . اورغ يغ تهت کسيه توهن تادغور تولن لون چليترا يغ بري موقعت کهمبا الله توهن کسيه هناترا. مغکا نکسيه لي توهن سيدُري لائن سينارُي کسيه جوکا عُمور لنجوة رذقي موداه دومغوي ميبلس نبک بهيا جينوي لون سبوة يغ بنچي الله ندغور بصح دومترانا. يغ بري مظارة اتس اينسان بنچي توهن کغداثا. عُمور ثانق رذقي سيغکت سوي يغبري مظارة کمأنشيا. ايغت۲ دوم سينري خبر کپوي تاثرچهيا. سوي يغ ثاتيه بن خبر پوي توهن سيدُري يغ ثلهرا تولوغ مولوغ دوم تتوان سغرة بن غون شودارا.